

Duben 2006

4

Držíme se tradice
létající krabice
Avia BH-9

Sněd' jsem mámu
sněd' jsem tátu...

Ruslan
kolosální apetit

Ročník 57 • Cena 65 Kč/78 Sk

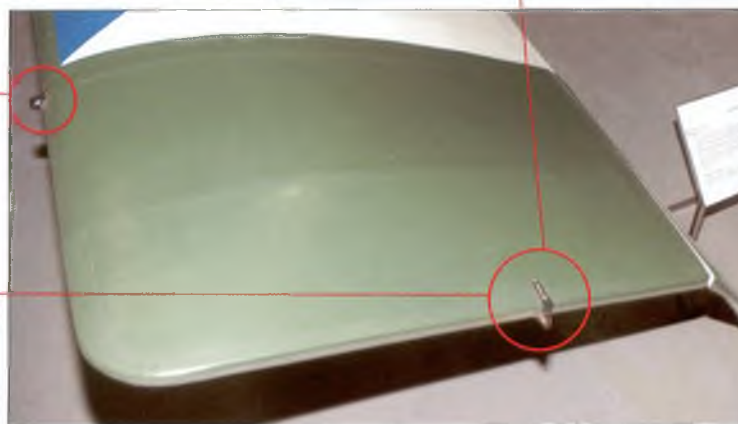

USS Laffey
Pověry fungují, důkazy uvnitř

AVIA Bk.11

Připraveno ve
spolupráci s
**Leteckým
muzeem VHÚ**
v Praze-Kbelích

Bk.11.3

V muzeu ve Kbelích je vystaven letoun BH-11. Po službě u armády byl předán aeroklubu v Olomouci a skončil jako „sportovní“ stroj mlynáře Pecha v Konici u Prostějova. K dochovaným částem (křídlo, směrovka, podvozek) byl pro muzeum letoun dostaven v podobě vojenského Bk.11.17 (k = kuryrni). Podrobnosti o jeho rekonstrukci naleznete v LK 2/2005

Foto M. Salajka

Trocha optimismu...

Ačkoliv už začíná duben, musím se vrátit ke zkušenosti, kterou jsme udělali na mezinárodním veletrhu v Norimberku. Jak je na podobných akcích zvykem, rozdávali jsme časopis, okukovali a chválili výrobci vystavené novinky a s lidmi z oboru probírali zaručené informace, drby i fámy. Náš Modelář měl - navzdory jazykové bariéře - u zahraničních novinářů i výrobců docela dobrou odezvu. Zpočátku jsem to považoval za jakýsi zdvořilý zájem, za „veletržní slušnost“, kdy řečníka pochvala nic nestojí a druhého potěší. Jenže za krátko se ukázalo, že naše návštěva přinesla - slovy našeho autora - „ovoce i zeleninu“. Navázané kontakty se začaly postupně měnit v obálky s publikacemi a v balíčky se vzorky nových stavebnic. Je to dobrá zpráva jak pro nás, tak pro čtenáře. V redakci jsme to pochopili tak, že časopis neděláme špatně a že jsme významné hráče na světovém modelářském trhu zaujali. Pro čtenáře to pak znamená, že budou dostávat informace opravdu z první ruky a se zárukou, že novinky představíme současně, nebo dokonce dříve, než zahraniční časopisy. Blíží se léto a s ním čtvrtý Sešit Modeláře. I když nesmíme naznačovat, napovím alespoň tolik, že tentokrát chceme náš speciál věnovat dřevěným povrchům a jejich modelářské podobě. Máte-li nějaké zkušenosti, jež by se mohly hodit také ostatním, neváhejte a napište nám, jak jste si s dřevem poradili.

Martin Salajka

OBSAH 4/2006

Avia BH-11		podklady	2, 67
Avia BH-9	1:50	Petr Marek	4
Avia BH-9		podklady	11
Avia BH-9/11	1:50	výkres	12
ZIL-157	1:35	Michal Teichman	15
Junkers Ju 87 v bílé	1:72	Jan Jezl	20
Jak na zimní kamufláž		Jan Jezl	22

Bell P-39Q Airacobra	1:48	Michal Křištof	24
An-124 Ruslan	1:144	Vladimír Begera	28
An-124 Ruslan		podklady	34
USS Laffey	1:700	David Bílek	37
Jak na sváry na bojovce		Luboš Zach	41
BT-5	1:72	Štěpán Los	42
Cant Z.1007 Alcione	1:72	Zdeněk Krčmář	44
Tatra 111 S	1:87	Petr Horoško	50
Tatra 111 S		podklady	52
Českoslovenští vojáci		historické fotografie	54
v bojích při obléhání Dunkerque			
Československé jednotky		uniformy	56
na východní frontě			
Pod pokličkou			57
Modelářský objev století		historická studie	64
Řádková inzerce			65
Avia BH-9/11		kamufláže	68

Dolnoplošné Avie prosluly ve 20. letech celou řadou odvážných dálkových letů. S letounem Avia B.9.11 se v roce 1924 zúčastnil por. Jíra letů do Paříže a Londýna, závodu Coppa d'Italia a letu bez mezipřistání na trase Praha-Paříž-Praha (1800 km). Jeho letoun nesl standardní čtyřbarevnou kamufláž československého letectva (vrchní plochy v kombinaci nepravidelných polí tmavě zelené, hnědé a pískové, spodní plochy hliníkové) a vojenské praporové znaky s plukovním znakem Leteckého pluku 2. Současně však byl opatřen i černou, bíle lemovanou poznávací značkou L-BONG. Letoun byl upraven pro dlouhé lety zástavbou přidavné nádrže do místa předního prostoru osádky

PETR MAREK
KPM FRÝDEK-MÍSTEK

BRIEFING

STAVEBNICE Avia BH-11

MĚŘÍTKO 1:50

VÝROBCE Směr

Avia BH-9

Když MK Apolo Kopřivnice vyhlásil v roce 2005 soutěž Open Challenge Avia BH-11 od Směru, docela jsem se zaradoval, protože letadlo

patřilo do období před válkou a ještě bych mohl položit základ sbírky sportovních letadel. Začal jsem výběrem kamufláže. Nejvíce mi padla do oka Avie poručíka Jíry, který s ní absolvoval několik obdivuhodných sportovních letů. Vojenské kamufláži s plukovním znakem doplněné civilní poznávací značkou se nedalo odolat.

Jeho strojem byla Avie BH-9, což jsem ovšem v té době považoval za malou překážku, protože jsem vůbec neznal rozdíl mezi typy BH-9 a BH-11. Teprve při pátrání po informacích jsem zjistil, že zas tak jednoduché to nebude. Liší se od sebe jiným tvarem motorové přepážky, BH-11 má čtvercovou, BH-9 oválnou a větší průměr kol. Navíc stroj por. Jíry byl upraven na jednomístnou verzi zakapotováním předního pilotního prostoru. Bohužel během stavby jsem se dopustil několika chyb, na které jsem přišel

až po stavbě. Jak už to bývá, nejlepší podklady člověk sežene, když je pozdě.

Od stavebnice jsem nečekal žádný zázrak, matně jsem si ji pamatoval ze svých školních let, kdy jsem model upatlal. Docela mne stavebnice překvapila některými detaily: tenkými odtokovými hranami výškovky a směrovky, příkladně tenkými vzpěrami. Ani po letech jsem na povrchu nenašel žádné výraznější poškození formy a navíc přibýly velmi hezké obtisky. Výzbrojen podklady jsem se vrhnul na stavbu.

Ztenčil jsem boky trupu a přední pilotní prostor zaslepil kouskem plastiku

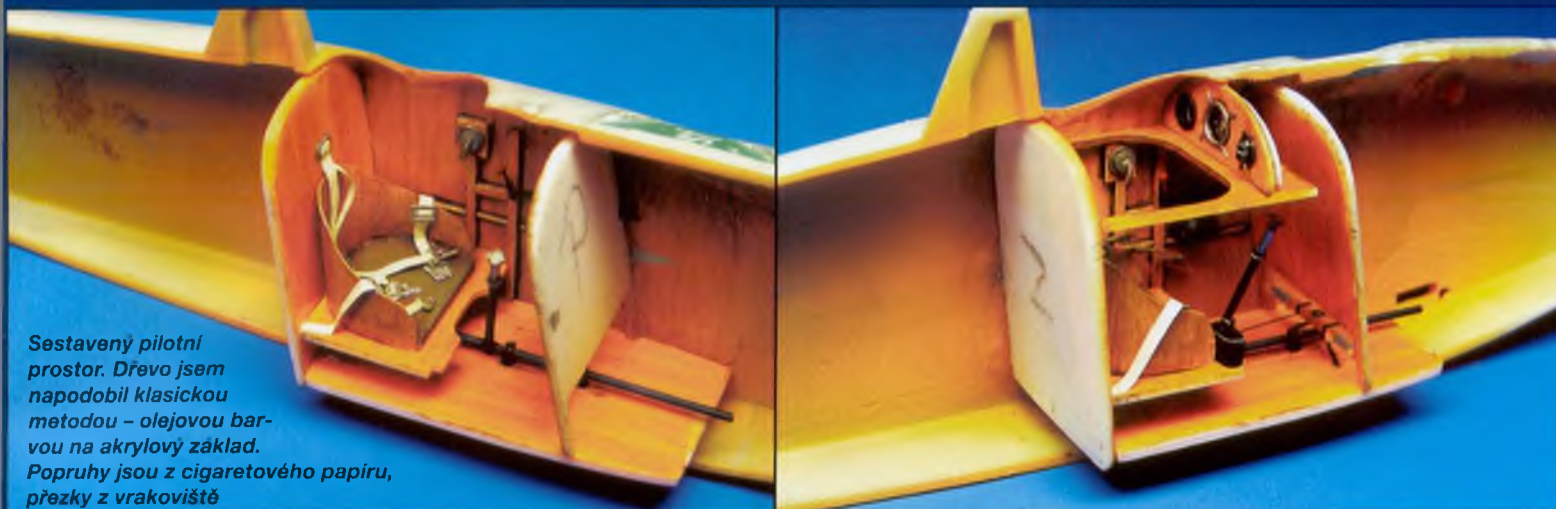

Celý interiér je třeba zhotovit nový, jako materiál postací výstražná tabulka

V plastové palubní desce vyvrátané otvory jsou podlepené „budíky“, které jsem vytiskl na tiskárně, osazení je z olověného drátu

Sestavený pilotní prostor. Dřevo jsem napodobil klasickou metodou – olejovou barvou na akrylový základ. Popruhy jsou z cigaretového papíru, přezky z vrakovíště

Naznačení prověšení plátna zaškrábáním povrchu zaobleným skalpelem

Abych docílil správného a charakteristického prověšení, zhotovil jsem si šablonu z maskovací folie a opět naznačil prověšení plátna skalpelem

Protože mně povrch dílu neuspokojil, obrousil jsem celé křídlo a zaslepil otvory pro vzpěry

Hotové poloviny křídla a výskovka. Na závěr jsem ještě na povrchu naznačil porty pomocí GSI Surfaceru 1000 a lepicí pásky

Motorová přepážka a přechod do trupu tmelený karosářským tmelem. Bohužel, z podkladů, které jsem měl k dispozici, jsem špatně odhadl přesný tvar přepážky. Správný ukazuje červená linka

Hotový trup a motorová přepážka

Kožené lemování kolem kabiny jsem napodobil tenkou gumičkou vypáranou z klasické krejčovské gummy

Odtokovou hranu ochranného sloupku za kabinou je třeba obrousit do správného tvaru

Díl ze stavebnice je spíše jen siluetou skutečného motoru, proto jsem se rozhodl pro vlastnoruční výrobu. Válec z kulatiny o průměru 3 mm je omotaný mosazným drátem, který naznačuje žebrování. Samozřejmě by byl lepší soustružený, ale bohužel nemám potřebné zařízení. Aby se mi lépe vrtaly díry pro jednotlivé válce, použil jsem jako základ bloku motoru pětiúhelník, který jsem pak zaobličl do požadovaného tvaru

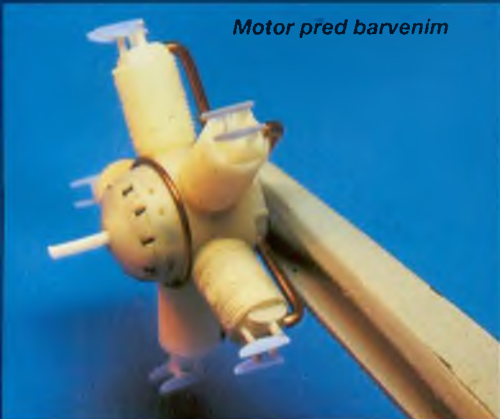
Díly motoru

Odlité válce motoru

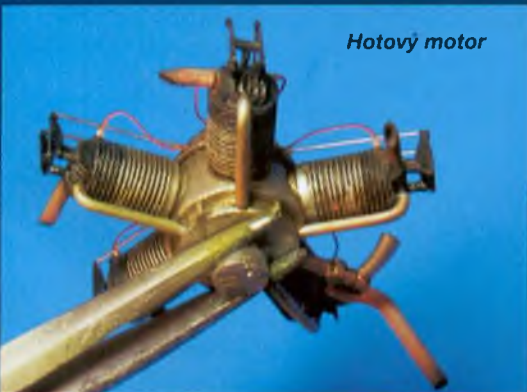
Motor před barvením

Nejprve jsem motor nastříkal hliníkem GSI MC 218 a konce válců natřel černou barvou Vallejo na štětec, poté stačilo jen napustit do žebrování černohnědou olejovou barvou

Hotový motor

Zhotovení krytu motoru z designérské modelovací hlíny TecKlay

Zaformování krytu v amatérských podmínkách do ohrádky z osvědčených kostek Lego

Hotové polyuretanové kopyto, přes které jsem přetáhl kousek nahřáté výstražné tabulky

Vzniklý kryt jsem ještě na kopytu ořízl skalpelem

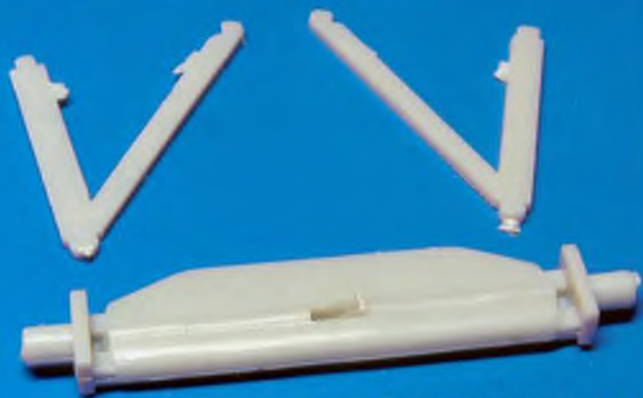

Hotový kryt doplněný patřičnými otvory

Protože BH-9 měla větší průměr kol než BH-11, je nutné zhotovit nová. Jako základ jsem použil kolo z Pfalze D.III. Na ně jsem nalepil „dráty“ z kousku plastiku, které jsem zalil tmelem GS 500 a vybrousil tak, aby povrch vypadal jako dráty pod plátěným krytem. Master jsem použil ke zhotovení formy a z ní jsme odlil druhé kol.

Podvozek ze stavebnice

Upravený podvozek s doplněnými detaily

Hotová odlitá kola s ventilkem a koncem hřídele procházejícím otvorem

Vzpěry s nově zhotoveným kováním

Kola před patinováním

Rozpracovaná vrtule, motor a kryt motoru

Hotová vrtule. Díl ze stavebnice bez úprav jsem nabarvil olejovou barvou na akrylový základ

Kamufláž je nastříkaná barvami GSI – pískovou C 21 s přídavkem žluté, hnědou C 41 a zelenou C 303; spodní plochy jsou nastříkané stříbrnou MC 218 smíchanou s pololesklým lakem C 181 (70:30 ve prospěch stříbrné)

Z obtisků jsem použil pouze plukovní znak, vše ostatní je nastříkáno pomocí šablon vyřezaných na plotteru

Porty zvýrazněné tmavě šedou barvou stříkanou podle šablony

Nejméně fotografii jsem získal na část letadla před kabinou, proto jsem musel improvizovat a spíše odhadem určit její podobu. Zajímavé je, že letadlo L-BONG mělo Venturiho trubici na levé vzpěře křídla. Zda tam byla jen přesunuta, nebo přidána navíc, nevím, volil jsem druhou variantu a původní Venturiho trubice před kabinou zůstala

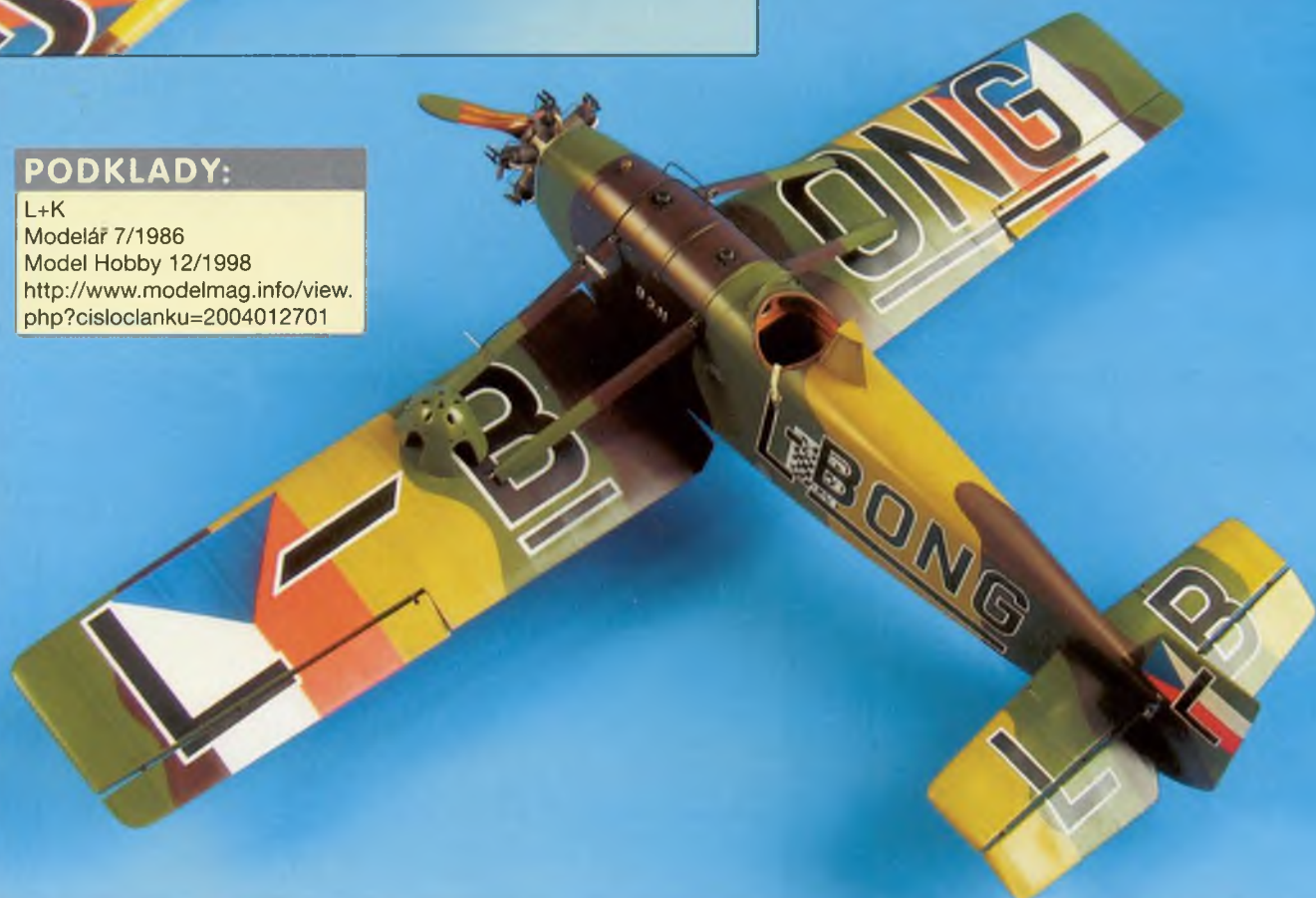
Závěr

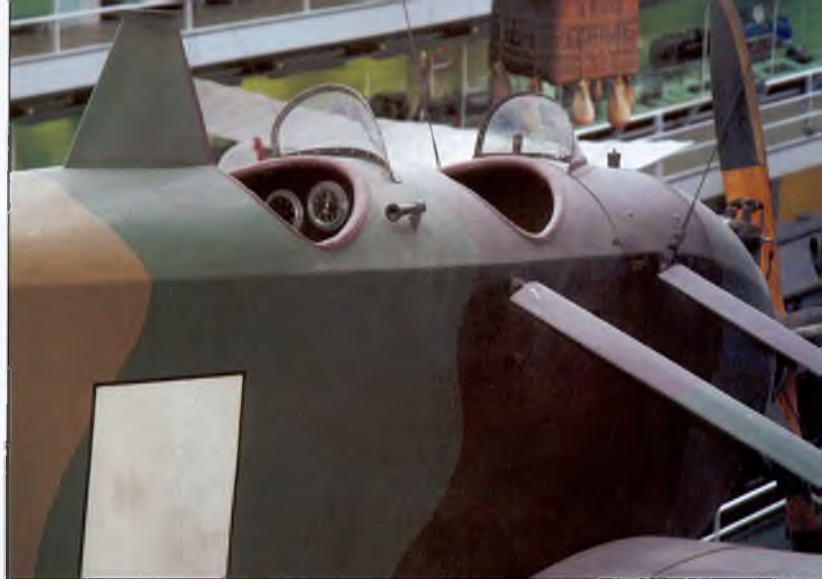
Jak zhodnotit stavebnici, kterou už téměř každý někdy postavil? Má svoje léta, ale rozměrově a tvarově odpovídá svému vzoru a při troše práce z ní postavíme docela pěkný model. Navíc existují další hezké kamufláže, a tak mne někdy v budoucnu čeká i klasická BH-11. Za spolupráci a ochotu děkuji Michalu Dubovi, Pavlu Šenkovi a dalším. Idem z www.modelforum.upce.cz

Foto autor

PODKLADY:

L+K
Modelář 7/1986
Model Hobby 12/1998
<http://www.modelmag.info/view.php?cislocclanku=2004012701>

Avia B.9.9

v hale
Národního
technického
muzea
v Praze

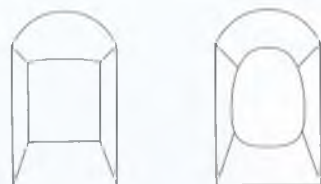
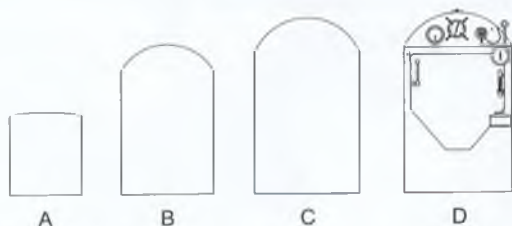
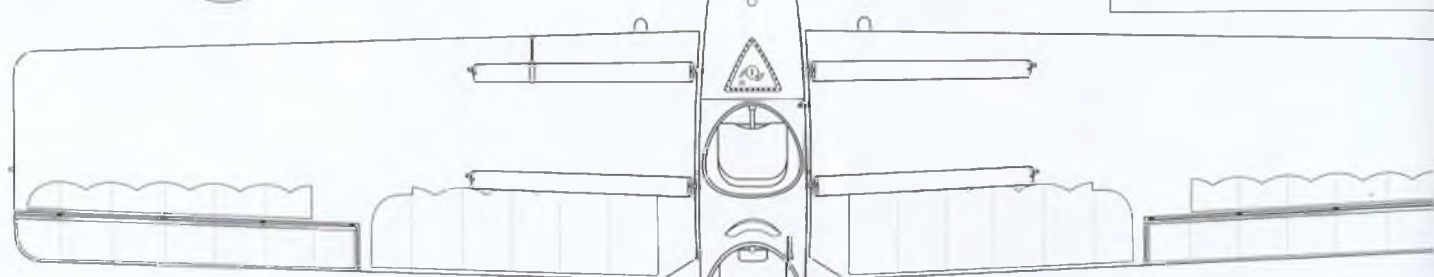
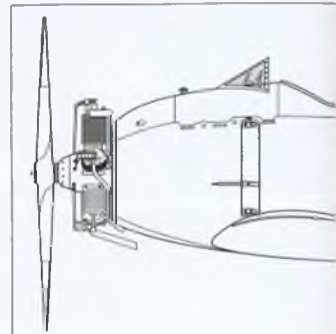
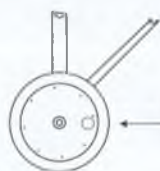
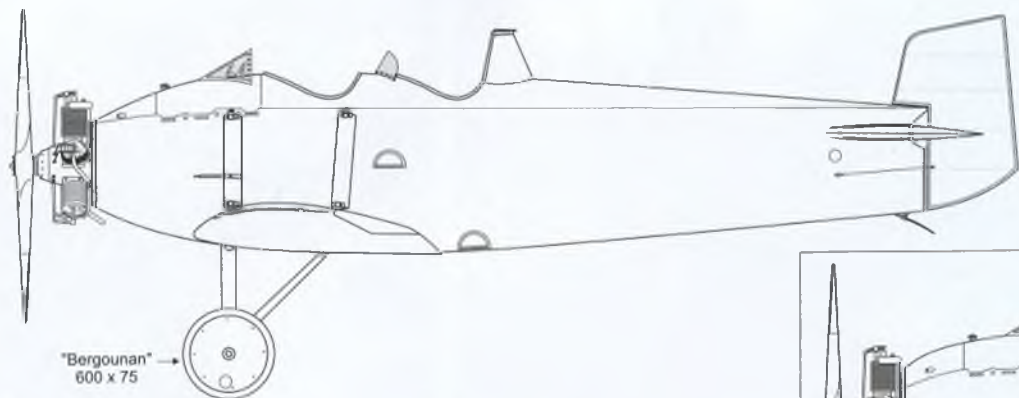

AVIA B.H. 11

1:50

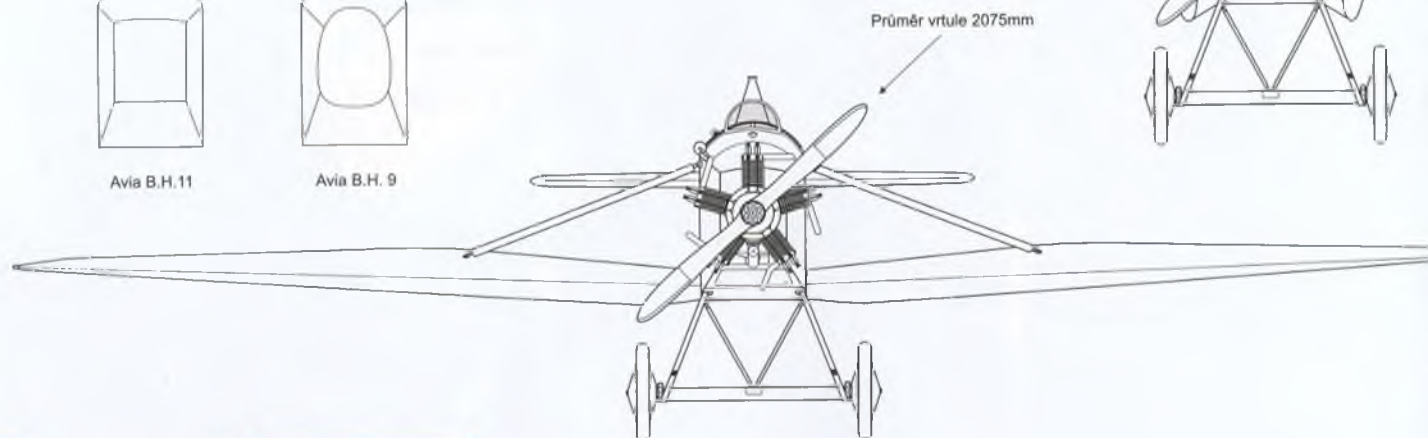
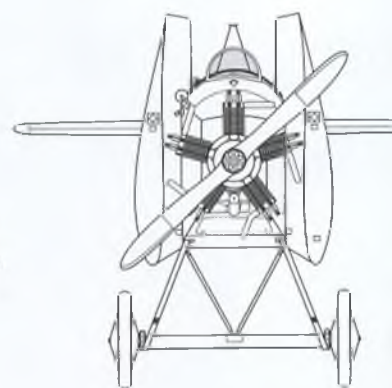
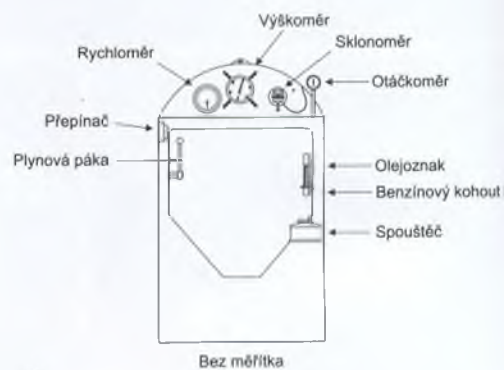
© Ing. Radek Vavřina - R.V.Resin

L.V. Resin

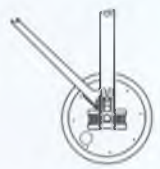
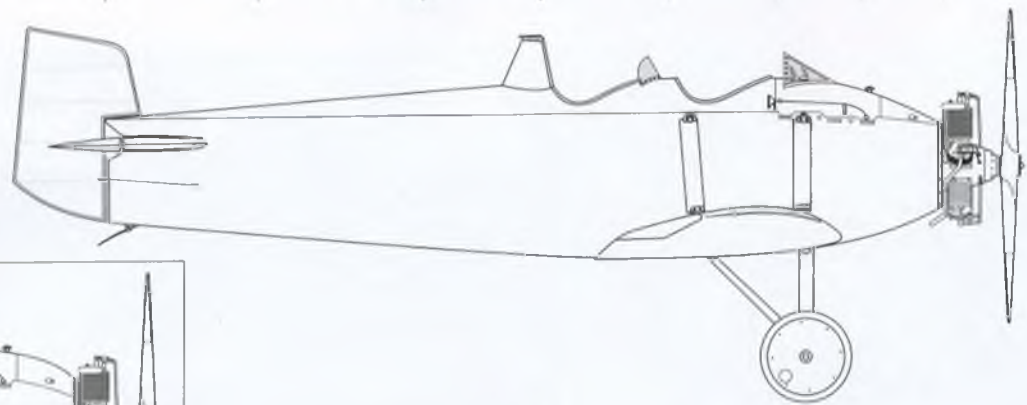

Avia B.H. 11

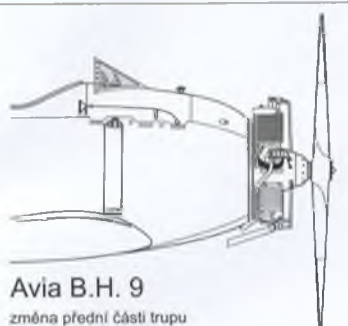
Avia B.H. 9

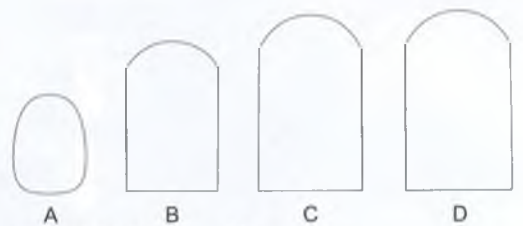
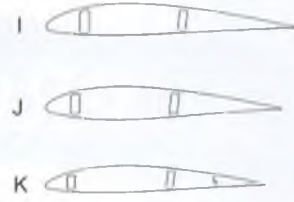
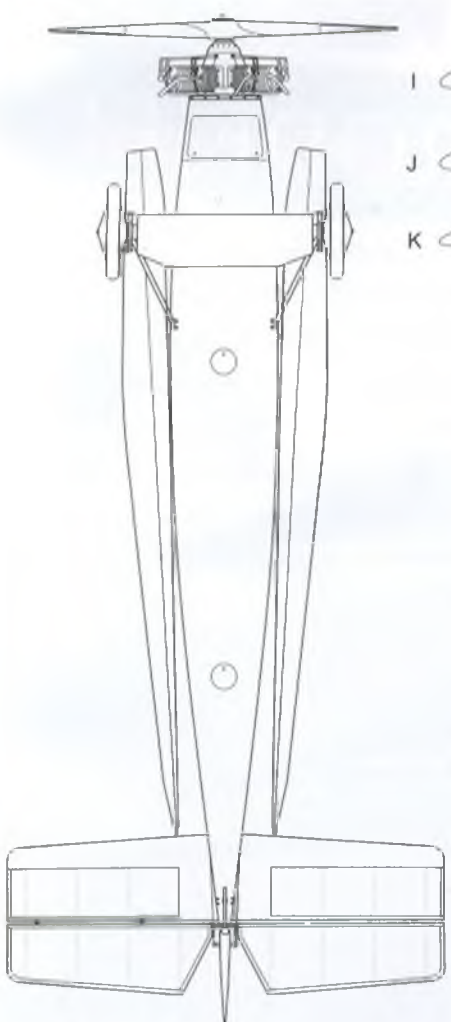
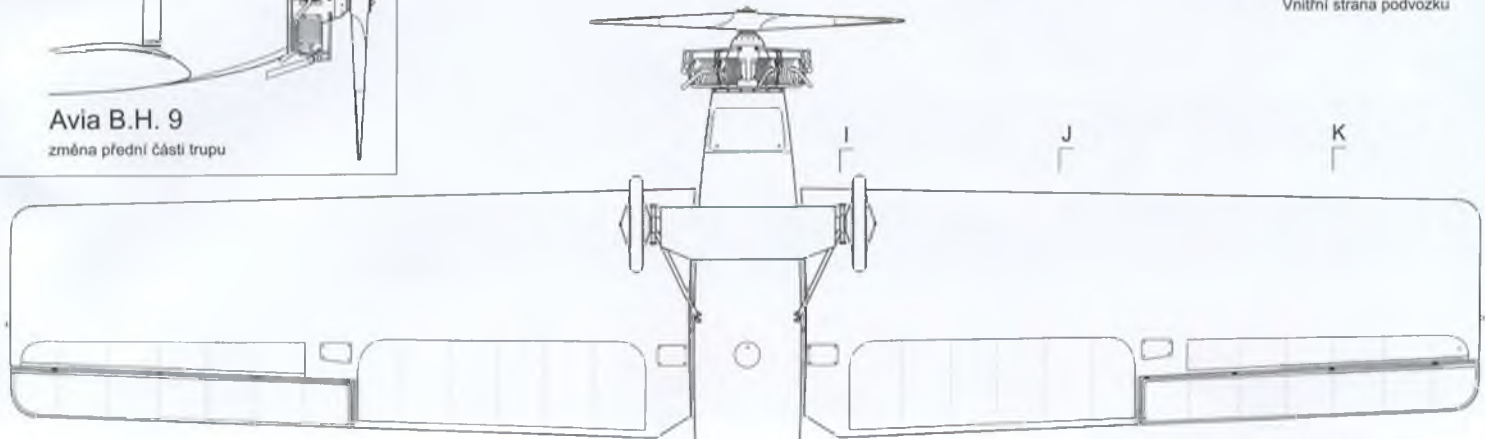
H G F E D C B A

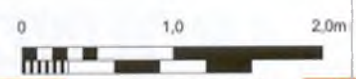
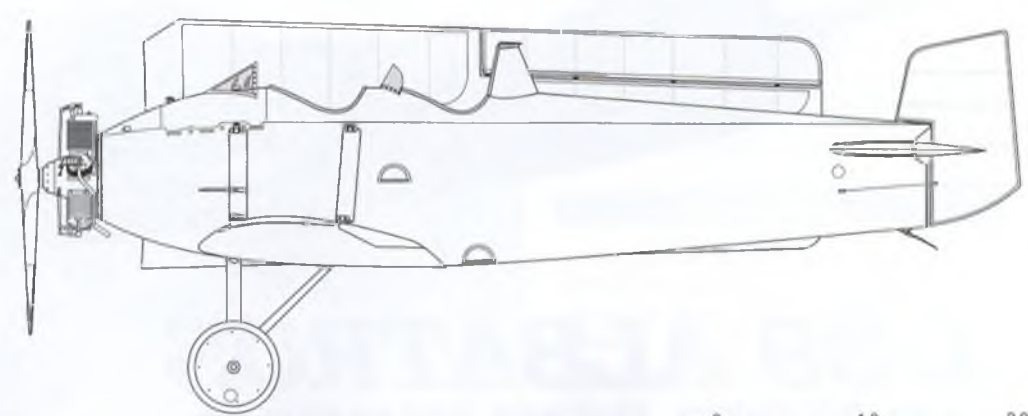
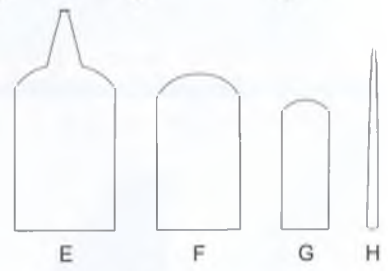
Vnitřní strana podvozku

Avia B.H. 9
změna přední části trupu

Průřezy Avia B.H. 9

SOPWITH F.1 CAMEL

www.eduard.cz

1/48 scale **DUAL COMBO!**

eduard

1/48

eduard

LUFTWAFFE PERSONEL

OPĚT V PRODEJI!

eduard
LIMITED EDITION

L-39 ALBATROS
AROUND THE WORLD

1/72 scale

DUAL COMBO

ZIL-157

BRIEFING

MĚŘÍTKO 1:35

VÝROBCE Trumpeter

DOPLŇKY lepty Eduard, bedny Skif

MICHAL
TEICHMAN

Všechno začalo
stejně jako
pokaždé, když jedu
na soutěž.

Po kontrole stavu modelů a vystavení svých výtvorů rychlá obhlídka stánků prodejců (výběrové řízení), volání domů (schvalovací řízení) a nákup (finanční transakce). Tentokrát se uvedený postup týkal stavebnice ZIL-157 firmy Trumpeter v měřítku 1:35. Pro nákup hovořilo několik důvodů. Jednak kvalita (vysoká, tak jako u posledních výrobků této firmy), ale také sleva, kterou dával prodejce (nezanedbatelná) a blížící se vánoce (vzhledem k měsíci září poněkud přehnané).

ZIL-157 (2,5 tun, 6x6) a odvozené typy znají asi všichni o generaci starší modeláři z našich silnic, protože byly využívány jak naší armádou, tak armádami ostatních států Varšavské smlouvy. Od roku 1958, kdy nahradila řada ZIL-157K ve výrobě ZIL-151, vzniklo mnoho variant včetně pojízdných dílen, cisteren, raketometů a vozidel mostních, požárních a na odklízení sněhu. ZIL byl charakteristický centrálním dohušťováním pneumatik (původně vnějším potrubím, později integrovanými náboji v kolech). Byl také nabízen na export pro civilní účely. Po roce 1962 jej nahradil typ ZIL-131.

Stavebnice

Po otevření krabice jsem byl velmi příjemně překvapen kvalitou dílů ze zeleného plastu bez ořepů, s minimem propadlin, přiměřeným počtem stop po vyhazovačích a fantastickými detaily, což platí i o dílech čirých. Samostatnou kapitolou jsou špičkové pneumatiky z černého měkčeného vinylu.

Stavba

Po prohlídce stavebnice jsem se rozhodl doplnit ji lepty Eduard, i když to možná není nezbytně nutné. Pro použití plechů hovořilo hlavně to, že jsem chtěl otevřít prostor detailně vyvedeného motoru (má přes 30 dílů), ale kapoty jsou ve stavebnici přece jen dost tlusté.

Stavba probíhá podle návodu bez jakýchkoliv problémů. Podle podkladů z internetu a hlavně publikace WWP jsem doplnil různé detaily:

- Vnitřní obložení interiéru kabiny (vylepením maskovací páskou a nanesením vrstvy Surfaceru) a vnitřní lampu osvětlení kabiny
- Kabely a palivové potrubí v motorovém prostoru (dráty)
- Palivové potrubí, brzdovou soustavu a potrubí systému dohušťování kol na podvozku
- Na spodní část podlahy kabiny vyústění kohoutů regulace tlaku v pneumatikách
- Spáry spojů na prazích, spoje střecha - zadní část kabiny a střecha - sloupky skel
- Zaslepení prostoru pod sedadlem destičkou

Z podkladů jsem zjistil, že na bočních kapotách motoru z leptů chybí podélný prolis (není ani v návodu), a tak jsem kapotu prolisem opatřil. Leptané díly obložení vnitřku dveří jsem nepoužil, protože je jednodušší vytmelit několik děr po vyhazovačích, než brousit dveře po celé ploše; navíc obložení okolo oken nesedělo úplně přesně. Z drátu jsem vytvaroval nové třmeny listových pružin, protože bych na původních musel začistit dělicí rovinu, což mi při jejich celkovém počtu přišlo neúměrně pracné.

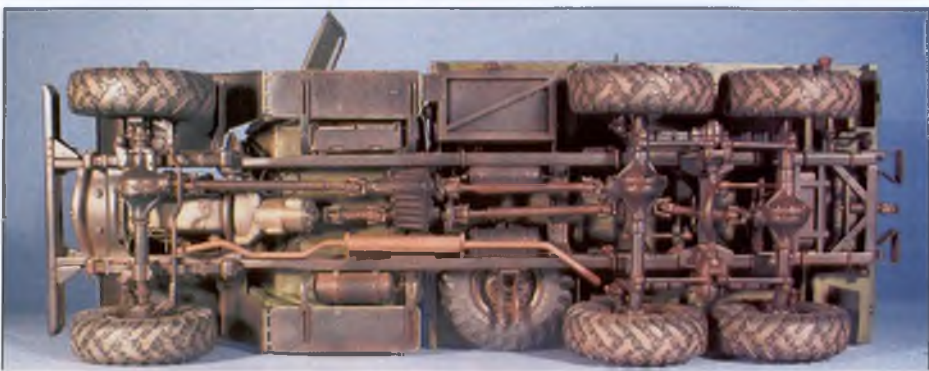
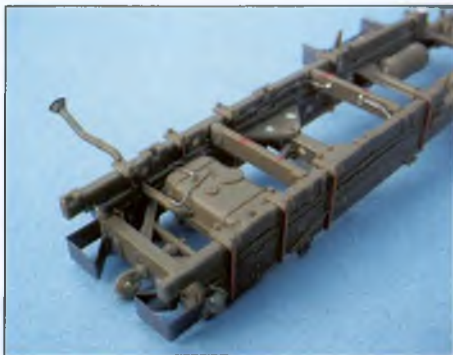
Zbarvení a označení

Původně jsem chtěl postavit ZIL Československé armády, ale pak mne napadlo, že bude zajímavější model s poznávací značkou přes celou zadní část korby, to znamená ZIL armády SSSR. Model jsem stříkal po částech, protože nějak nedokážu naplnit pravidlo, že kam vidí oko, tam dostříkne pistole.

Na celý model jsem použil tmavší zelenou namíchanou z barev Tamiya (XF-58 Olive green + XF-62 Olive drab), pak vrchní zesvětlenou zelenou (tmavší zelená + XF-60 Dark yellow). Podvozek jsem nastříkal nejprve hnědou XF-64, poté černou X-18. Na vnitřní obložení kabiny jsem použil barvu namíchanou z akrylových barev Agama podle podkladů v poměrech „od oka“.

Při nanašení obtisků jsem zjistil, že kvůli jednomu dílu ze sady Eduard se na zadní čelo korby číslo nevejde. Řešení bylo několik (obstříhnutí, domalování...), já jsem zvolil cestu nejmenšího odporu - díl jsem odlomil, obtisky nanesl a znovu díl přilepil ale o kousek dál tak, aby nezakrýval číslo.

Kamufláž zakončili olejové barvy a zaprášení barvou Tamiya XF-52 a pigmenty Stardust.

BRIEFING

MĚŘÍTKO 1:35

VÝROBCE Skif

DOPLŇKY lepty Eduard

HOUFNICE D-30

Polní houfnice D-30 ráže 122 mm byla základním typem polního děla všech států Varšavské smlouvy. Použitelné střelivo: chemické a konvenční granáty a nerotující šípová protipancéřová střela. Maximální dostřel: 15,3 km.

Nějakou dobu jsem přemýšlel, jak model automobilu ZIL-157 oživit. Potom jsem na internetu našel fotografii automobilu s houfnicí D-30 a bylo rozhodnuto. Ovšem po prohlídce stavebnice jsem už tak nadšený nebyl -

otřepy, propadliny, stopy po vyhazovačích, všechny díly lepeny natupo... Pravým opakem jsou naštěstí pneumatiky s jemným dezénem a stopami po styku polovin forem na bocích přesně jako ve skutečnosti. Práci jsem opět zahájil nákupem leptů Eduard, které detaily na modelu podstatně zjemní.

Pak už mě čekalo broušení a tmelení a broušení a tmelení a..., no zase tak hrozné to nebylo. Postup barvení byl shodný jako u ZILu.

Závěr

Stavebnice ZiLu 157 je podle mého názoru asi nejlepší stavebnici klasického nákladáku, jaký je v současnosti na našem trhu. Myslím, že není daleko doba, kdy Trumpeter dostihne (předstihne?) mnohem renomovanější výrobce. Stavebnice houfnice D-30 tak dokonalá není, ale při trošce úsilí a za použití leptů Eduard se dopracujeme k celkem slušnému výsledku.

Děkuji panu Ing. Janu Martincovi z HK za poskytnuté materiály a konzultace při stavbě ZiLu 157.

Foto autor

Zimy se už nebojím

JAN JEZL

Zimní kamufláže na modelech letadel ve mně vždy vyvolávaly obdiv k jejich tvůrcům. Přesto, nebo možná právě proto, jsem se k zimní kamufláži nemohl dlouho odhodlat. Až se mi na stůl dostaly dvě stavebnice Ju 87G, jejichž předloha nosila jen jeden typ kamufláže a jedinou odchylkou od „normálu“ se mohla stát bílá smývatelná kamufláž. A jelikož modely nebyly slepeny zrovna nejlépe, lepšího pokusného králíka na zkoušku zimní kamufláže bych hledal jen těžko.

Jednoho pochmurného pozdně podzimního večera, kdy se meluzína proháněla komínky našeho panelového paláce, jsem při vymetání pavučiny z ponurých zákoutí svého rozkládacího lože z nejtemnějšího koutu vylovil dvě krabice s tajemnými runovými nápisy Ju 87G. Opatrně jsem sfoukl vrstvu letitého prachu a v přitmí rozechvělými prsty krabice

otevřel. Z útroby jsem s posvátnou úctou vylovil několik polovičatých artefaktů ze svého modelářského dávnověku a dva sotva čitelné pergameny s podivnými rytinami a dvěma magickými slovy Academy a Italeri. Moc obou zaklínadel byla nesmírná, neboť probudila oba artefakty k životu a ze mne si udělala poslušného otroka.

BRIEFING

STAVEBNICE Ju 87G

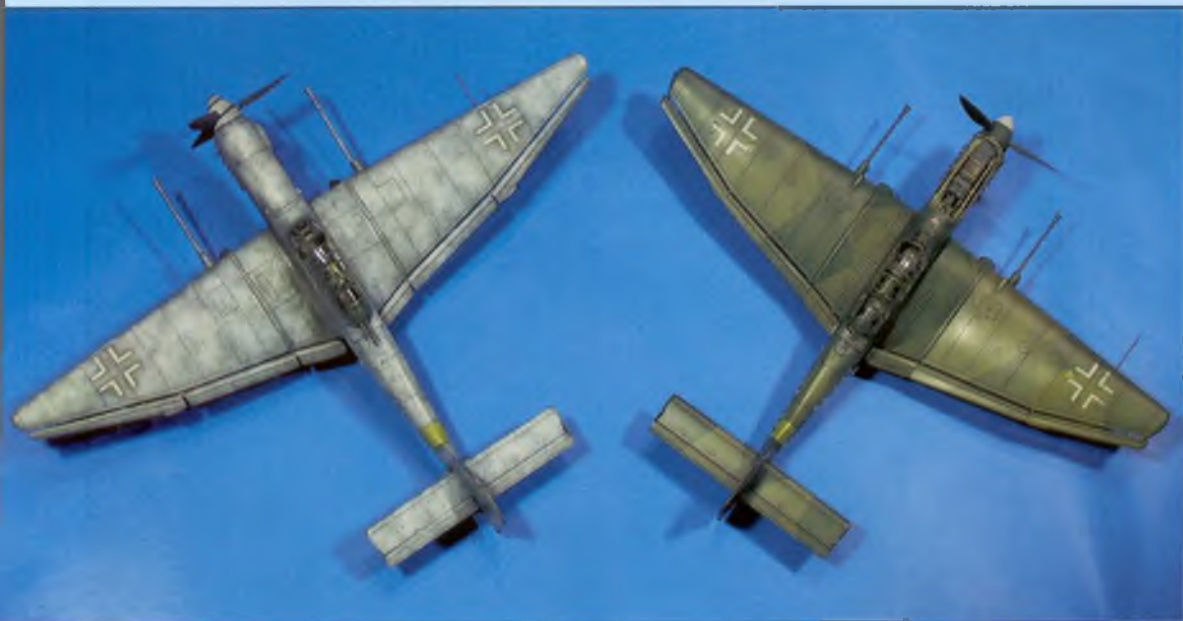
MĚŘÍTKO 1:72

VÝROBCE Academy
Italeri (mimo produkci)

Dle prastarých receptur zapsaných na pergamenech artefakty pod mými rukama pomalu dostávaly konečnou podobu a když už byly takřka hotové a já se těšil na vysvobození, ozval se mi v hlavě jejich tichý nářek: „Nechceme být stejné, nechceme být stejné!“. Marně jsem si lámal hlavu jak to zařídit, když v celé dlouhodobé historii lidstva byly všechny stroje „s dlouhými tyčemi“ vždy striktně oděny do uniformních zeleno-zelených hábitů. Ledaže by...

Už dávno jsem obdivoval modely letadel (a někdy dokonce i tanků) v zimní kamufláži. Pokud byly opravdu precizně provedené, nezbyvalo než konstatovat, že je to „úžasný“. A že já sám kvalitní zimní kamufláž srovnatelnou s tím, co bývá k vidění na soutěžích, nikdy nesvedu. A když si člověk něco takového řekne, tak to skutečně nesvede. Proč? Protože to ani nezkusí. Což byl donedávna přesně můj případ.

A pak, jako mávnutím kouzelného proutku (že by opravdu magie?), se naskytla skvělá příležitost. Kdysi dávno rozestavené kanónové Štuky byly proti

mým současným požadavkům na kvalitu odvedené práce dost zoufalými výtvary bez jakýchkoliv úprav a doplňků. Ale na pokusy, které by v případě úspěchu mohly skončit i ve vitrince, byly ideální. Jen jsem ještě doplnil poutací pásy a zaměřovače z leptů a krátký čumák Štuky Academy nahradil částečně odkrytým odlitkem CMK. Model od Academy dostal klasický zeleno-zelený kabát, na druhém jsem chtěl poprvé v životě vyzkoušet kamufláž zimní.

Dost řečí, jdeme do práce.

Bílý kabát pro Štuku

Bílá stříkána od ruky, žádné maskování. Po napatinování a dolepení drobností jsem byl výsledkem více než nadšen. Ale něco mi na modelu vadilo

Po chvíli bylo jasno. Jednotitě, ostře ohraničené a div ne nablýskané rámování překrytu kabiny dojem z docela slušné patiny dokonale zničilo

„Zimní úpravu“ jsem se rozhodl vyzkoušet na horším z obou modelů, pocházejícím ze stavebnice Italeri. Kontrast obou zelených barev kamufláže jsem záměrně udělal větší než normálně, aby byl pod bílou alespoň trochu znatelný. Model má již veškeré označení, které nemá být zakryto bílou. V tomhle stádiu to je pravděpodobně jeden z nejhorších modelů mé současné vitríny

Po opakovaném zamaskování překrytu a mírném přestříkání bílou se z modelu, který málem skončil v popelnici, vyklubala záležitost, která ve vitrince zaujme rozhodně víc než řada daleko propracovanějších kousků

A takhle to mé premiérové bílé „Štuce“ sluší vedle její teplomilné (celozelené) sestřičky

Jak vidno podle (ne)jednoho e-mailu v mé poště, přestože je model slepen průměrně z krabičky a zimní kamufláž byla mým prvním neumělým pokusem na dané téma, model skutečně zaujal. A to dokonce i redakci Modeláře. Postup barvení bylo potřeba zopakovat a zdokumentovat na křídlech z domácího vrakoviště (křídlo Bf 109G v měřítku 1:72).

Obr. 1 Kontrast zelených barev opět volím výrazně větší než je obvyklé. Pokud jsou na rozhraní barev schody, je dobré je odstranit, protože na výsledné bílé kamufláži by působily rušivě. Já to dělám tak, že model přestříkám lesklým lakem (Tamiya nebo Gunze Super Clear II) a po zaschnutí pod vodou přebrousím smirkem zrnitosti 1500 až 2000 a případně vyleštím. Povrch je pak nutně znovu přestříkat ochrannou vrstvou lesklého laku, abychom se při finální patině neproškrábli bílou i zelenou barvu až na plast. Lak je potřeba nechat pořádně vytvrdnout (minimálně přes noc)

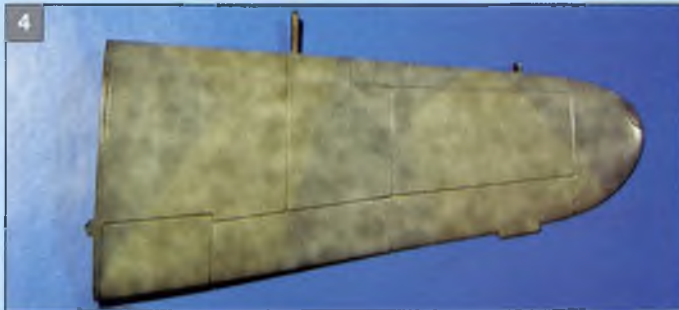

▲ Obr. 2 Na bílou „smývatelnou“ kamufláž jsem použil hodně naředěnou bílou barvou Gunze Sangyo řady C (asi 5:1 ve prospěch ředidla, možná i víc). Na model jsem postupně „cik-cak“ stříkal tenké nepravidelné překrývající se hady

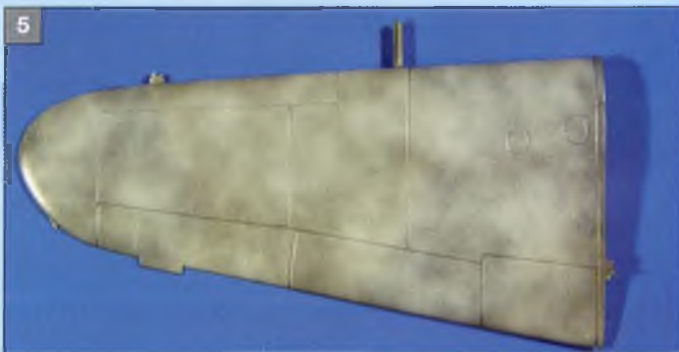

◀ Obr. 3 Když už se nám zdá, že model je krásně špinavě bílý, doporučuji si udělat menší přestávku a jít dělat něco jiného. Když se k modelu za půl hodiny vrátíme, možná zjistíme, že se nám zatím podařilo udělat zelený model lehce poprášený bílou

Obr. 4 Dle libosti pokračujeme ve stříkání tenkých hádků, ale když se nám zdá, že už se skutečně blížíme kýžené sytosti bílé barvy, je nutno změnit taktiku. Pomocí hádků jsme totiž zatím vyrobili nádhernou „rovnoměrně nerovnoměrnou“ plochu. A tu rovnoměrnost je potřeba rozbít

Obr. 5 Dosáhl jsem toho tak, že jsem stále silně naředěnou bílou náhodně stříkal fleky nejrůznějších tvarů asi 5x větší než je šířka hadů. Některé fleky jsem nastříkal sytější, jiné méně. Tím jsem rozbil i poslední rovnoměrnost nástříku. U pravé poloviny křídla jsem to však s bílou přehnal

Obr. 6a, 6b Poškrábání a oprýskání povrchu. Nejdřív imitace oprýskání způsobeného člověkem (oslapání křídla osádkou, údržba motoru, zbraní apod.). Naostřeným párátkem „šmrdlám“ po povrchu modelu zhruba v místech, kde si oprýskání představuji. Párátko snadno proškrábne tenkou vrstvu bílé barvy a objeví se podkladová zelená. (která je navíc proti poškození chráněna vrstvou laku). Nesnažím se barvu proškrábnout na jednom konkrétním místě, někde párátko prostě zabere, někde ne. V této fázi je velmi vhodné se řídit dobovými fotografiemi. Jelikož jsem podkladovou barvu stříkal přímo na plast a lesklý lak v tomto pokusném případě nenechal pořádně vyzrát, na několika místech jsem se přece jen dostal přes bílou i zelenou barvu až na plast ▼

Obr. 7 a, 7b Poškození barvy vzniklé za letu (či startu a přistání) napodobím jemným broušením povrchu ve směru letu (především na křídle) tak, abych se místy probrousil bílou barvou (smirkový papír zrnitosti 800–1000). Je nutné dát pozor na detaily vystupující nad povrch, protože bychom na nich mohli velmi snadno probrousit až na plastik. Vystupující detaily přebrousuji opatrně zvlášť, protože byly na oprýskání za letu nejnáchylnější. Stejně tak náchylné na oprýskání byly i náběžné hrany. Náběžnou hranu nebrousíme pod jedním úhlem, protože bychom mohli snadno vytvořit jednolitou probroušenou plošku. Opět je více než vhodné řídit se dobovými fotografiemi

Obr. 8a, 8b Když jsem se škrábáním spokojen, opět model přestříkám lesklým lakem Tamiya (pokud někde vznikla krupička, klidně ji přebrousíme, přeleštíme a znovu přelakujeme). Poté jsem do linek paneláže napustil wash z olejových barev. Odstín jsem volil středně šedý, velmi lehce natónovaný do zelená. Pokud bychom volili stejně tmavou a sytější zelenou barvu, jako je podkladová, wash v linkách mezi panely by byl proti bílému okolí příliš kontrastní a nevypadal by věrohodně. Na závěr je vše přestříkáno hodně naředěným matným lakem Vallejo Air

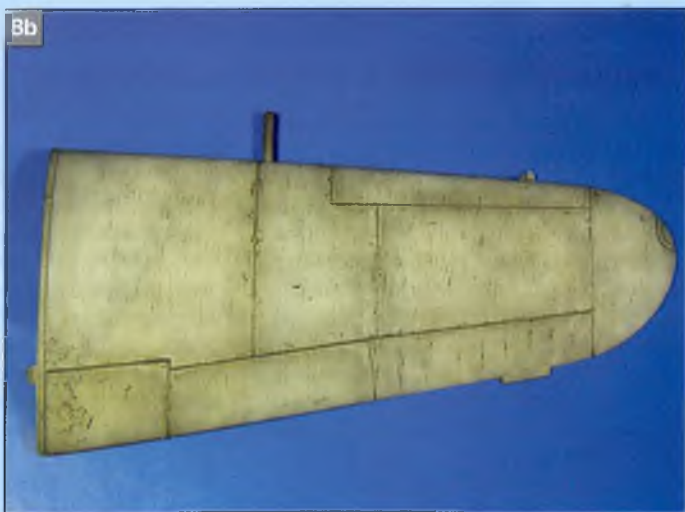
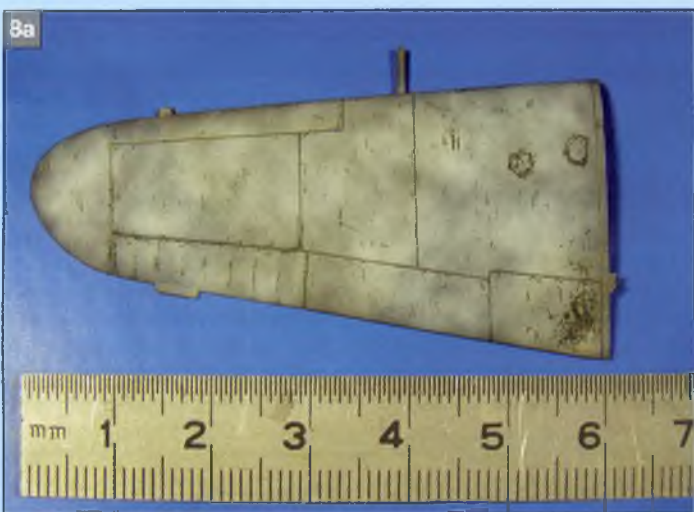

Foto autor

Bell P-39

MICHAL KRIŠTOF
KPM Albatros Martin

BRIEFING

MIERKA 1:48

VÝROBCA Eduard

História

Bell P-39 Airacobra prináleží určite medzi najznámejšie i najkrajšie lietadlá, ktoré lietali počas druhej svetovej vojny vo farbách nielen USA. Cobry bojovali na takmer všetkých frontoch. Slúžili v Pacifiku, Európe, Severnej Afrike, Taliansku, na základniach v USA. Ich typickým znakom bola originálna konštrukcia s turbokompresorom vybaveným motorom Allison V-1710 v ťažisku lietadla a miestom v prednej časti trupu uvoľneným pre mohutnú výzbroj. Lietadlo dostalo od konštruktérov veľmi dobré letové vlastnosti. Prvý let prototypu XP-39 sa uskutočnil 6. apríla 1939. Cesta ku P-39Q trvala cez verzie XP-39, P-39C, P-39D, P-400, Airacobru I a P-39N niekoľko rokov. P-39Q s dvoma kanónmi Hispano M1 ráže 20 mm v trupe a dvoma guľomety ráže 12,7 mm inštalované v gondolách pod krídlami bola posledným a najrozšírenejším variantom. Vo veľkom počte slúžili Airacobry okrem USAF aj v Sovietskom zväze a vo farbách francúzskeho letectva, Talianska a Portugalska.

Stavebnica

Keď pred pár rokmi vydala firma Eduard svoju prvú stavebnicu P-39, okamžite upútala moju pozornosť. Počkal som si na najelegantnejšiu verziu Q a potom mi to nedalo nekúpiť. Už pri prvom pohľade do škatule som zistil, že nové stavebnice Eduard zvyšujú svoju kvalitu. Diely sú zhotovené z hnedkastého dobre opracovateľného plastu bez otrepov alebo iných nedostatkov, s jemným a dostatočne ostrým rytím do hĺbky. Stavebnica ponúka prehľadný návod, kvalitné ob-

tlačky a niekoľko variant (ruský, francúzsky a americký stroj). Keďže nepatrím ku modelárom, ktorí za modelárčenie považujú premeriavanie každého detailu (čo aj tak vedie s každým pribúdajúcim výkresom do slepej uličky), len som zbežne porovnal diely modelu s výkresmi. Podľa nich stavebnica nemá väčšie rozmerové nepresnosti. Samozrejme pred stavbou som dlho hľadal podklady a ešte som si kúpil doplnkové sety armamentu od CMK a plechy Eduard, obsahujúce vztlakové klapky.

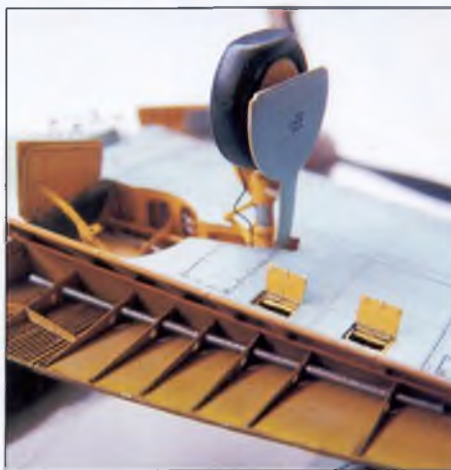

Stavba

Stavbu som začal klasicky zostavením pilotného priestoru. Použil som diely zo stavebnice, niektoré bez úprav, niektoré som stenčil. Využil som tiež diely zo sady Eduard a vlastné doplnky podľa podkladov. Po nastriekaní základnou farbou interior green som pre dosiahnutie plastičnosti použil klasické techniky wash a dry-brush olejovými farbami.

Popri stavbe som súčasne pracoval aj na úprave ďalších dielov. Vyrezal som krytky, ktoré som chcel „otvoriť“. Pri výbere ktoré to budú som v prvom rade nechcel narušiť celkový tvar krásnej Airacobry. Details som zhotovil z rôznych druhov plastu, kovu, drôtikov a iných materiálov, ktoré som mal „po ruke“. Väčšinu zostáv som nastriekal žltou interiérovou farbou zinchromate yellow, alebo interior green. Na zvýraznenie som - rovnako ako aj na celom modeli - použil rôzne techniky olejových farieb. Takto som vybavil všetky otvorené priestory vrátane motora, ktorý je celý zhotovený svojpomocne. Na stvárnenie

zbraňovej šachty som použil spomínaný set CMK, s ktorým som mal však trochu problémy. Je síce dostatočne detailný, ale nelicovoval dobre a musel som dlhšie upravovať, ako samotný polyuretánový doplnok, tak aj pôvodné diely stavebnice. Ale komplikácie takéhoto druhu sú samozrejme súčasťou po-

dobnej stavby a dajú sa očakávať. Aj tento set som si doplnil podľa podkladov.

Pokračoval som krídlom a šachtami podvozku. Predná podvozková šachta je súčasťou setu CMK. Hlavné podvozkové šachty som tiež upravoval asi tak na 60 %. V podstate som použil len dná, boky som vyrezal a celé urobil znovu. Aj tu som využil niekoľko kovových detailov Eduard, ktoré sú výbornou pomôckou. Podvozkové nohy a kolesá boli pekne už v stavebnici, použil som ich s minimálnymi úpravami. Pomocou plechov Eduard som stvárnil aj sklopené vztlakové klapky. Tieto diely sú kvalitné, nebol problém s usadením, ale aj tu som ešte doplnil viacero detailov ku mojej spokojnosti. Výborným doplnkom zo sady Eduard sú sieťky filtrov, ktoré sú veľmi pekne a svojpomocne ťažko vyrobiteľné.

Nasledovalo zostavení dielov do skupín a následne do celku. Diely sedeli dobre, skoro

celý model som lepil rôznymi druhmi sekundových lepidiel, ktoré som používal aj ako tmel. Ako urýchľovač je možno niekde použiť sódu bikarbónu. Táto metóda tmelenia je veľmi rýchla, ale je treba si uvedomiť, že pretmelené miesto je tvrdšie ako okolitý plast, teda sa ťažšie prerýva.

Kamufláž

K namiešaniu potrebných odtieňov som použil rôzne farby Vallejo Air. Bolo veľmi ťažké sa rozhodnúť pre konkrétny odtieň kvôli tomu, že som si vybral stroj pôsobiaci v netradičnej kamufláži.

Lietadlá prileteli na front nastriekané v klasickom sfarbení a potom boli cez túto základnú farbu prefarbené na inú kamufláž v kombinácii farieb pieskovej a svetlomodrej. Takéto sfarbenie Cobier je atypické a nikde inde nepoužívané, preto som si ho aj vybral.

Nasledovalo umiestnenie veľmi kvalitných obtlačkov zo stavebnice, ktoré za použitia vodičky Gunze Sangyo splynuli s povrchom modelu, samozrejme viackrát nastriekaným lakmi Vallejo Air.

Nitovanie

Som zástancom tejto techniky z rôznych dôvodov. Podľa mňa je to dôležitý prvok výslednej plasticity a „priestorovosti“ modelu. Používam vlastnoručne vyrobené nitovadlo z kolieska zo starých hodín a nitujem „na farbu“. Pri nitovaní mi pomohla ďalšia pomôcka, ktorá sa používa v polygrafii. Má jednu stranu pokrytú lepiacou páskou, ktorá netrhá farbu (aspoň mne nie).

Potom som pristúpil ku konečnej povrchovej úprave. Rady nitov som zvýraznil suchými pastelmi, rytie olejovými farbami, a jednotlivé panely metódou filtrov. Oškrenie striebornou, sivou, bielou a zelenou farbou. Je dôležité robiť všetko s mierou a myslieť na konkrétne podmienky používania lietadla.

Posledným krokom bolo dovyrobenie a nalepenie niektorých odklopených častí. Tie som vyrobil buď nové, alebo som použil diely zo stavebnice. A bol som hotový.

Vznikol model, s ktorým som spokojný, mám z neho radosť a o tom to predsa je. Okrem toho som s modelom vyhral vrátane niekoľkých regionálnych súťaží aj majstrovstvá SR 2005 a stal som sa najlepším junirom SR.

Foto autor

FOTOLEPTY BOJOVÁ TECHNIKA

32562 A-7E Corsair II interior (Trumpeter) 1/32

32556 F/A-18D Hornet interior (Academy) 1/32

49350 A-4M Skyhawk (Hasegawa) 1/48

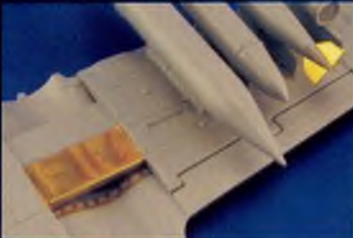
73279 B-26K Invader interior (Italeri) 1/72

72434 B26K Invader Bomb Bay (Italeri) 1/72

72453 B-26K Invader exterior (Italeri) 1/72

35860 Pz.IV Ausf.E (Dragon) 1/35

35873 Flak 37 88mm (Dragon 6287) 1/35

28028 Jagdpanther late (Tamiya) 1/48

28029 M-10 exterior 28022 M-10 interior (Tamiya) 1/48

MALÝ VEĽKÝ KONDOR

An-124 Ruslan

VLADO BEGERA
KPM Bratislava

Rok čakania oproti pôvodne zamýšľanému termínu si vynútila novinka z dielni Revellu. Že sa čakanie tento krát oplatilo vytušíme ihneď, ako vskutku rozmernú škatuľu až po vrch napratanú stavebnými dielmi dostaneme do rúk.

Uráčite nebudeme po zhliadnutí jej obsahu sklamaní. Nemci potvrdzujú, že model v mierke 1:144 nemusí byť len otázkou dvoch rámkov s 15 dielmi. Dobre opracovateľný biely plastik, do ktorého výrobca osadil kvantum detailov a krásne rytie, je však natoľko tenký a mäkký, že až vyvstáva otázka, ako sa popasuje s hmotnosťou postaveného modelu, ako odolá podvozková sústava a čo na to trup v mieste napojení krídla.

Super obťahový aršík (označenie výrobcu) má rozmery 51x22 cm a umožňuje vyhotoviť päť rôznych podob strojov spoločností Volga-Dnepr, Heavy-lift, Polet Cargo Airlines, Aeroflot a ruského vojenského letectva. Množstvo drobných nápisov je v tejto mierke nezvyčajné a dáva tušiť hodiny práce spojené s nanášaním obťahov.

Labužníci v premeriavaní a porovnávaní s výkresmi môžu byť taktiež spokojní. Snáď jediný dôveryhodný a podrobný výkres vyšiel v magazíne Aviacia i vremja. Je veľmi pravdepodobné, že aj konštruktéri foriem An-124 vychádzali práve z týchto výkresov, pretože model im ako tvarovo, tak aj vyznačením liniek a detailov až na nemnohé drobnosti plne odpovedá. Jediná väčšia odchýlka je vo tvare pylónov motorových gondol.

Azda najväčším prekvapením je stavba modelu. Miestami prináša pocity, že

máme v rukách klik-klak. Diely dobre licujú, zapadajú do seba, celky sú rozdelené veľmi intuitívne a logicky. Vzhľadom na rozmery stavebnica určite nie je vhodná pre začiatočníkov, avšak pri vynaložení priemerného úsilia je cesta dopracovania sa k peknému výsledku priama a jednoduchá.

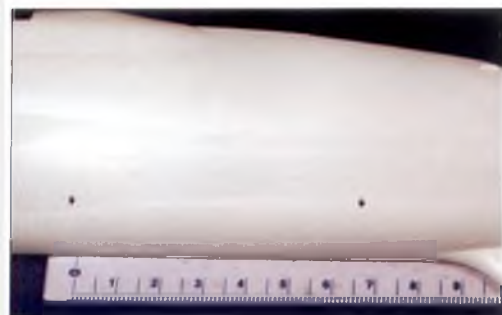
Na záver sa dá povedať asi toľko: ak vám mierka 1:144 nie je cudzia, BUDETE nadšení z toho, kam sa vďaka Ruslanu posunuli jej kvalitatívne možnosti. Ak do tejto skupiny modelárov nepatríte, ale An-124 vás z rozličných dôvodov láka, vedzte, že máte pred sebou vysoko kvalitný model, ktorý by nemal ničím neprijemným prekvapiť.

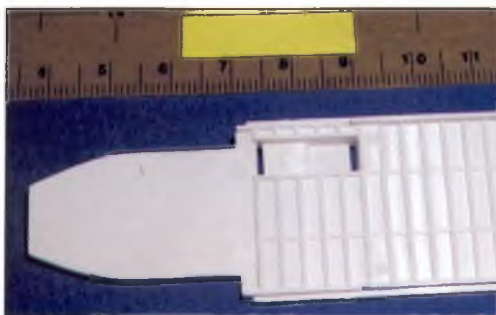
▲ **Náradie použité pri stavbe.** Diely z rámkov sú oddelené kliešťami Xuron alebo nožom Olfa, vtoky a náliatky začistené brúsnym papierom zrnitosti 1000 alebo pilníkom. Styčné plochy dielov neboli nijako upravované. Celý model bol zlepený výhradne lepidlom Tamiya Extra Thin Cement

Najväčšie diely stavebnice sú diely trupu. Pri hľadaní kazov nebudeme príliš úspešní

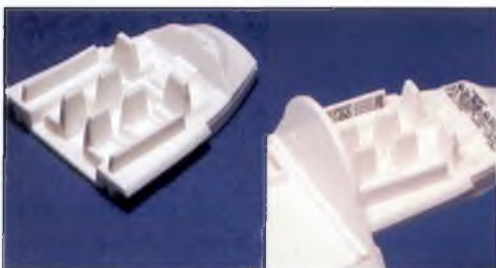
Detaily sú vyznačené „rytím“ do plastu, sú veľmi jemné a dostatočne výrazné

Na stropce prepravnej kabíny nájdeme niekoľko stôp po vyhadzovačoch. Kvôli rebrovaniu sú ťažko odstrániteľné a pri otvorených nákladových dverách budú viditeľné

Cargo kabína je trupom v trupe. V skutočnosti sú jej steny priam posiate rôznymi káblami, popruhmi, úchytmi a samozrejme osvetlením, krytmi, poťahovým materiálom či iným príslušenstvom. V tejto mierke by to bol už ale príliš veľký luxus

Väčšina „dopravákov“ v mierke 1:144 na pilotný priestor úplne zabúda. U Ruslana tomu tak nie je. I keď len ako jeden diel v celku, je na druhej strane plne postačujúci a s obťahkami na prístrojové dosky

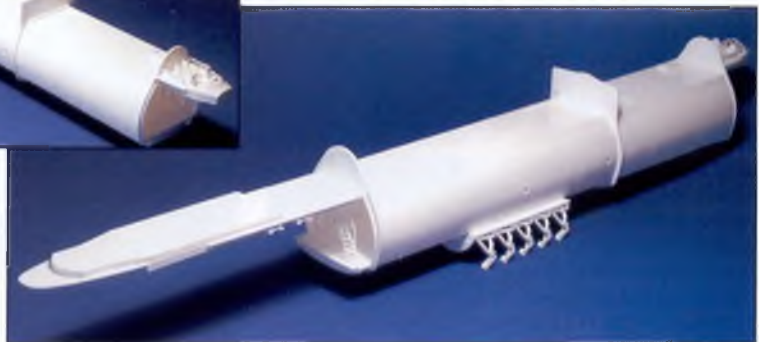
Hlavný podvozok je znázornený veľmi presvedčivo a je jednoducho a presne zostaviteľný. Obsahuje i diely pre „uklonenú“ masinu. Nanešťastie došlo v mieste deliacej roviny k posunu formy, čím vznikol nepríjemný schod. Už „vyprostenie“ dielov z rámtika dá zabrať

Rebrík v zadnej časti je možné zalepiť ako v zasunutej polohe, tak i vysunutej. Jeho zábradlie však nemá celkom presný tvar. Návod na to nijak zvlášť neupozorňuje, ale ak zalepíme zadný rebrík vysunutý, musíme predný zalepiť v zasunutej polohe, keďže každý máme len po jednom kuse

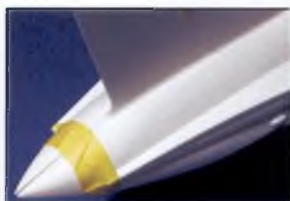
Pripravený interiér. Do trupu sa lepí spolu s hlavným podvozkom

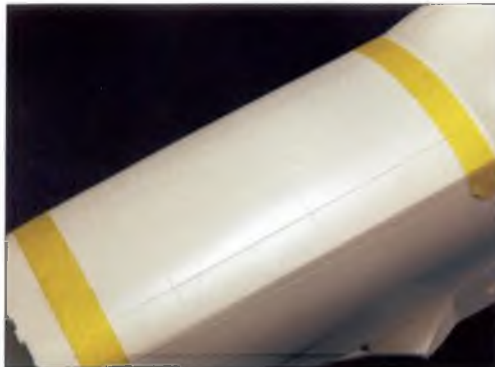
„Vtesnanie“ interiéru do trupu je skvelé. Treba zažiť na vlastnej koži!

Do predného podpalubia návod odporúča 50 g balastu. Plastelína je dostatočne vhodná

Skúšobné spojenie polovín trupu a nasledujúce zlepenie. Len prednej a zadnej špičky bude potrebné trochu pomôcť. Pri troche opatrnosti a trpezlivosti vôbec nebude treba tmeliť

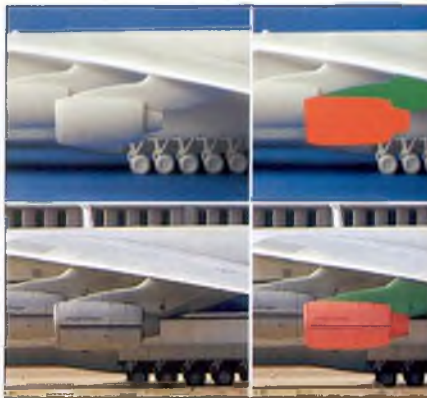
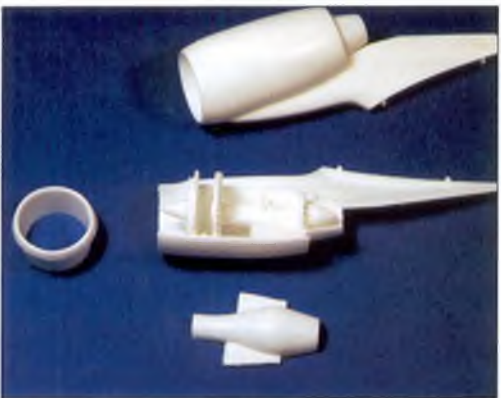

Spodný diel trupu sa výrobcovi nejako scvrkol. Žiadnym spôsobom sa mi ho nepodarilo dorovnať zo zvyškom modelu, a tak vpredu chýba asi 0,5 mm, vzadu až 1 mm. Miestami tiež „nesedí“ rytie

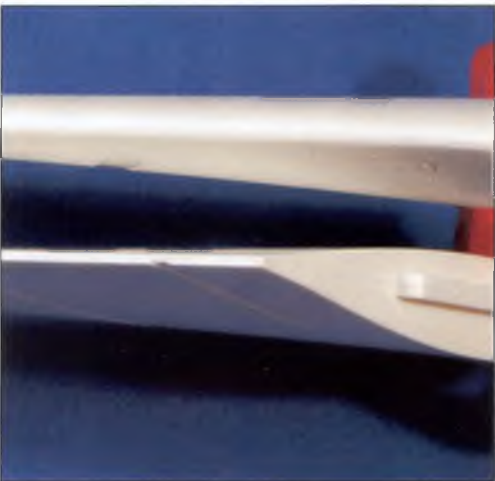
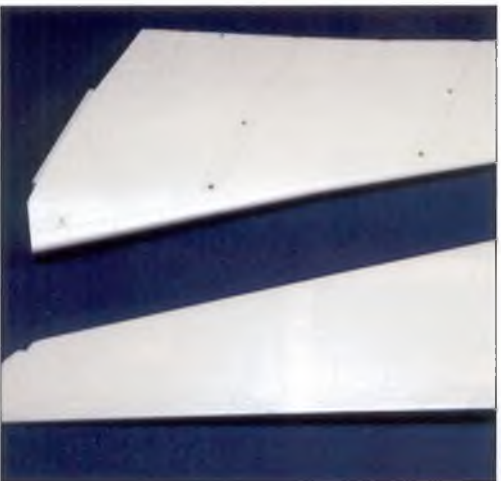

Bočnice zadnej časti nákladového priestoru tiež nie sú chudobné na stopy po vyrážačoch. Kvôli ramenám žeriavov bude problém ich vlepíť do trupu, preto je vhodné žeriavy nalepiť až neskôr

I keď je prekryt kabíny na prvý pohľad z hrubšieho plastu, je nádherne priehľadný a na miesto zapadne perfektne

Pohonné jednotky Lotarev D-18T sú vzhľadom na mierku znázornené veľmi vieroходne. Skvele je vyriešené vstupné ústrojenstvo (v jednom kuse), vďaka čomu sme oslobodení od nepriemného brúsenia či tmelenia vnútorných partií. Pri pohľade zozadu sa môže zdať potrebné stenčiť steny motorových gondol. Kritizovaná odchýlka pylónov oproti výkresom pri porovnaní so skutočnými fotografiami až tak tragická nie je (ani výkres nemusí byť na 100 % presný)

Zlepenie dielov krídla nečiní problémy. Odtoková hrana ale mohla byť tenšia (radšej ani neprerátavajte, koľko by takto mala v skutočnosti)

Pozične svetlá uzatvárajú obsah čírych dielov stavebnice. Zaujímavo je riešenie spôsob ich zalepenia.

Návod odporúča najprv prilepiť motory a kryty mechanizmu klapiek na krídlo a až potom celky prilepiť k trupu. Z hľadiska jednoduššieho sledovania „geometrie“ sa skôr núka opačný postup a to hlavne po tom, ako zistíme, že dosadacie plochy motorových pylónov nesedia na zakrivenú plochu krídla presne a tým pádom polohu pohonných jednotiek neurčujú jednoznačne

Nesprávne, ba až trochu zvláštne, je znázornený vstup vzduchu v koreni krídla

Ľavá polovina nosnej plochy nedosadne k trupu presne kvôli deformovanej styčnej ploche na trupe

Po nalepení dielov krídla k trupu som zistil, že koncový oblúk pravého krídla je asi o 5 mm nižšie, než jeho náprotivok. Odtlačeníím spodnej hrany spoja od trupu (vlepením kúsku plastu) som rozdiel vyrovnal. Príčinu tohto problému som objavil v miernom ohnutí dielov koreňovej časti pravé poloviny krídla

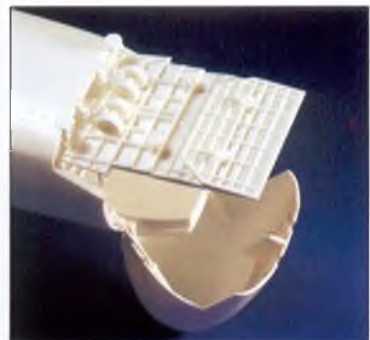
Pri pohľade zhora je zrejmé, že ani pri obávanom spoji trup-krídlo nebude tmel potrebný

Nos trupu lícuje tiež veľmi dobre, i keď v spodnej časti sa mi nepodarilo spoj zlepiť „do stratena“ - chcelo by to miernu úpravu styčných plôch. Interiér v tomto prípade nie je vôbec naznačený

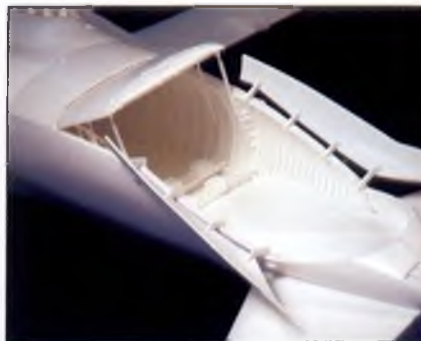
◀ Predné podvozkové nohy a všetky kolesá trpia už spomínaným posunom formy a viditeľnou deliacou rovinou

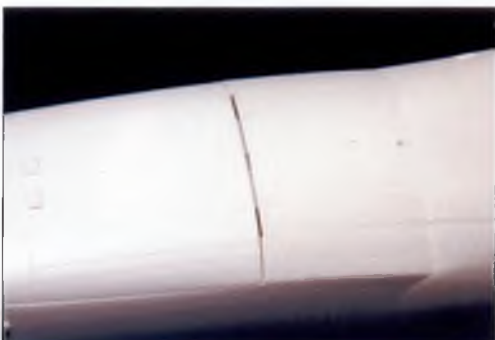
Konfigurácia lietadla „v predklone“ s otvorenou prednou rampou. Záves je nesprávny, v skutočnosti vychádza priamo z oplechovania nosu lietadla a je skrytý za odklopnou klapkou na trupe pod kabinou

Pri zatvorení nose lietadla je rampa sklopená dovnútra a podvozkové nohy sú zalepené do samostatnej šachty. S lícovaním nosu k trupu sa kde-tu bude potrebné pohrať

Otvorený zadný nakladací priestor. Na odklopených dverách úplne bez detailov je niekoľko stôp po vyhadzovačoch

Pri uzatvorení oboch nakladacích priestorov sú markantné medzery pri spodnom dieli trupu

Ako zlepiť kryt šachty hlavného podvozku a v akej polohe nie je z návodu jasné. Je potrebné si vypomôcť fotografiami predlohy

Obtlačky. Horný je nanosený bez použitia „záračných vodičiek“, spodný zmäččený Mr. Mark Softrom. Sútlač a prilnavosť obtlačkov je vynikajúca, avšak na detailné kopírovanie všetkých špár budú obtlačkové vodičky nevyhnutné

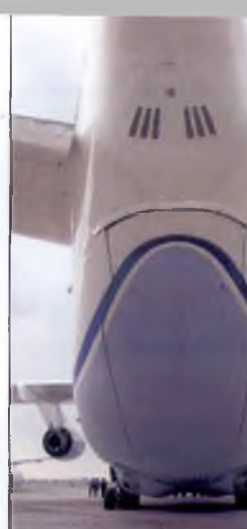
KLADY

Jedinečná predloha
Kvalitné spracovanie stavebných dielov
Interiér
Obtlačky, návod
Výborná zastavitelnosť

ZÁPORY

Pre niekoho mierka
Stopy po vyrážačoch na dieloch interiéru
Posun formy na celom rámku H
Lícovanie spodného dielu trupu
Nejednoznačný spoj krídlo- pylóny motorov

KNIHY

Objednávejte na adresách: v České republice - Aeromedia, a. s., Baranova 38, 130 00 Praha 3 - Žižkov, tel.: (+42) 222 718 814, e-mail: obchod@aeromedia.cz
ve Slovenské republice - Magnet-Press Slovakia, s.r.o., P. O. BOX 17, 850 05 Bratislava 5, tel./fax: (+421-2) 67 20 19 51-53, e-mail: knihy@press.sk.

Předplatitelé u společností Aeromedia a Magnet-Press Slovakia mají slevu 10 % z ceny objednaného zboží!

K zásilce je účtováno poštovné ve výši 84-89 Kč dle ceníku České pošty a balné ve výši 20 - 40 Kč.

Veškerý sortiment záložkového obchodu si rovněž můžete objednat na internetových adresách www.letectvi.cz a www.press.sk

Letka 13

Stanislav Bursa, Jozef Andal
Obrazově zaměřená publikace přibližuje život a nasazení slovenské letecké jednotky 13(Slow.)/JG 52 ve 2. světové válce. Přináší doposud nepublikované fotografie a 12 stran barevných bokorysů letadel. 79 stran. Cena 389 Kč / Sk

Novinka

V nebezpečných výšinách

Stephen E. Ambrose
O mladých mužích, kteří za druhé světové války létali proti nepřátelské přesile nad Německem na bombardérech B-24. Autor živě líčí jejich mimořádné hrdinství, obratnost, smélost a kamarádství. 280 stran. Cena 268 Kč / 375 Sk

Novinka

Anatomie letadel 2. světové války

Paul Eden, Soph Moeng
Barevné i černobílé fotografie a rentgenové výkresy zhruba 120 nejvýznamnějších typů stíhačích, bombardovacích a jiných letadel z období 2. sv. války. Až 200 popisů detailů jednotlivých rentgenů, takticko-technické údaje a další. 256 stran. Cena 499 Kč / 699 Sk

Novinka

Anatomie moderních vojenských letounů

Paul Eden, Soph Moeng
Kniha obsahuje barevné i černobílé fotografie a rentgeny 118 letounů. Až 242 popisů detailů jednotlivých rentgenů a takticko-technická data. 256 stran. Cena 499 Kč / 699 Sk

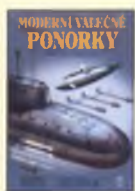
Japonské letadlové lodě

J. Pavlík
Vznik, konstrukce a bojového nasazení japonských letadlových lodí z období II. světové války. Doplněno o takticko-technické údaje, kresby, barevné kamufláže a množství fotografií. 174 stran. Cena 240 Kč / 336 Sk

Moderní válečné ponorky

David Mile, John Jordan
Vývoj, konstrukce, technika, taktika a výzbroj ponorek. Podrobná příručka o historii a současnosti jedné z nejučinnějších zbraní světa. 208 stran. Cena 699 Kč / 979 Sk

Vlečné parníky na Vltavě a Labi

Z. Bauer, M. Hubert
Aby tyto krásné parníky "Péčka" neklesly do hlubin zapomnění, pokusili se autoři - jeden z nich technik na vlečných parnicích, druhý tehdy konstruktér v pražské loděnici, mající občas s "pěčkou" co do činění - historii zmíněných parníků zachytit písmem i obrazem. 163 stran. Cena 299 Kč / 419 Sk

Messerschmitt Bf 109 B, D a E slovenských pilotů 1942-1944

P. Šumichrast, J. Andal
Vznik a vývoj letadla a jeho služba ve Slovenských vzdušných zbraních a následně povstalecké Kombi-nované letce. Doplněno o množství fotografií, výkresů a kamuflážních schémát. 66 stran. Cena 370 Kč / Sk

Messerschmitt Bf 109 F, G-2, G-4 slovenských pilotů 1942-1943

P. Šumichrast, V. Hochmut, J. Andal
Další část historie slovenských Vzdušných zbraní, zaměřená na bojové využití letadel Messerschmitt Bf 109 verzí F, G-2, G-4. Doplněno množstvím barevných a autentických černobílých fotografií. 36 stran. Cena 275 Kč / Sk

Messerschmitt Bf 109G-6

L. Hladík, P. Šumichrast, J. Andal
Nové přepracované vydání zaměřené na nejrozsáhlejší verzi letadla Bf 109. Publikace popisuje osudy a působení zmíněného typu na Slovensku a u dalších uživatelů. Obsahuje nové fotografie, barevné bokorysy, přepracované výkresy a perokresby. 66 stran. Cena 386 Kč / Sk

Messerschmitt Bf 109G-10/U4

Aleš Janda, Tomáš Poruba
Monografie, přinášející vedle technického popisu, také souhrnné informace o výrobně specifické varianty nejen v podzemní továrně Diana a bojovém nasazení. Doplněno množstvím snímků, přehledovými tabulkami a barevnými bokorysy. Text anglický, s českými popisky. 80 stran. Cena 420 Kč / 588 Sk

Messerschmitt Bf 109s of JG 52 in Deutsch Brod

Aleš Janda, Tomáš Poruba
Podrobný popis letounů Bf 109 používaných v rámci JG 52 na letišti v Německém Brodě během posledních dní druhé světové války. Doplněno řadou černobílých fotografií, studiemi kamufláží a množstvím barevných bokorysů. Text v anglickém jazyce. 56 stran. Cena 345 Kč / 483 Sk

Messerschmitt Bf 109G/K vol. I

Jakub Plewka
První část monografie věnované dvěma verzím (Bf 109G-0 až K-4) německého stíhacího letounu. Publikace obsahuje řadu zajímavých snímků, množství technických výkresů, barevných bokorysů a obtiskový arch (převážně popisky a značky) v měřítku 1:32, 1:48 a 1:72). 100 stran. Cena 449 Kč / 629 Sk

Messerschmitt Bf 109G/K vol. II

Krzysztof Janowicz
Druhý díl se zaměřuje především na letouny verzí Bf 109G-2 až G-6, výkresově se věnuje i verzi G-14. Monografie obsahuje množství zajímavých snímků, technických výkresů, barevných bokorysů. Dále obsahuje maskovací fólii obou typů překrytu kabiny. 118 stran. Cena 510 Kč / 714 Sk

Messerschmitt Bf 110 vol. I

Marek J. Murawski
Publikace v polském a anglickém jazyce, doplněná zajímavými fotografiemi, perokresbami, technickými výkresy, barevnými bokorysy letadel, obtiskovým archem a vykrývací fólií překrytu kabiny na model v měřítku 1:72. 100 stran. Cena 470 / 658 Sk

Messerschmitt Bf 110 vol. II

Marek J. Murawski
Druhý díl publikace zaměřené na německý těžký stíhací letoun, doplněná unikátními snímky, technickými výkresy (+ vložených arch), barevnými bokorysy a obtiskovým archem (1:72 a 1:48) umožňujícím stavbu šesti různých letadel kabiny. Polský a anglický text. 114 stran. Cena 510 Kč / 714 Sk

Me 210/410 in detail, Special No.1

F. Kořán, M. Velek, J. Martinec a kolektiv
Fotomanuál pro stavitele plastických modelů. Detailní snímky letounu Me 410A-1U2, trojrozměrné kresby skrytých systémů, s technickými výkresy a inspirativní fotografie modelu v měřítku 1:48. 82 stran. Cena 599 Kč / 839 Sk

www.airbrush-model.cz

specializovaný e-shop pro airbrush a modely

distributor pro ČR a SR
**GABBERT AIRBRUSH TECHNIK
MONTEX-MASK**

airbrush TRIPLEX
kompresory MGF, PUMA, SINTEC + příslušenství
modely a detail sety GRIFFON, PROFIKIT, JM model
masky MONTEX-MASK

tel. & fax: +420 543 121 219 e-mail: obchod@airbrush-model.cz

**1/72
HLP72010 M29C WATER WEASEL**
HAULER, 548 221 072, soobotka@post.cz, WWW.HAULER.CZ

Kalendář akcí

• KPM Old Eagles Čáslav a DDM Čáslav zvou na **10. Model Salon**, veřejnou porovnávací soutěž plastikových modelů. Uskuteční se v **sobotu 8. dubna** v **DDM Čáslav** (Jenikova ulice, bývalá kasárna Jana Žižky). 20 soutěžních kategorií, speciální kategorie: Ministerský pohár, Cena Žlutých koulí, Black Marry Trophy Gripen Trophy. Hodnocení komisí rozhodčí, burza a prodejci, občerstvení na místě. Startovné: 20 Kč za kategorii, děti do 15 let zdarma. **Kontakt: Milan Pospíšil tel.: 606 907 912; email: benzcaslav@gmail.cz; Václav Neuman tel.: 723 693 276; e-mail: old.eagles@seznam.cz**

• Hanácký klub plastikových modelářů pořádá **15. dubna** v kulturním zařízení DUHA v Prostějově jarní soutěž **Prostějov 2006**. Soutěžní kategorie: Ic, Ib žáci, junioři, senioři, Ib žáci, junioři, senioři IIa, IIb žáci, senioři, bude vyhlášen nejlepší junior. Hodnotí se dle pravidel SMČR. Doplnkové soutěže: Krabička – pouze senioři Ic a Ib, Cena 21. odbočky Svazu letců ČR generála Skarvady, Hanácké děchač, UFO Panzerne, Jak hanáci jízdy tvargle. **Kontakt: Tomáš Studený, Olomoucká 207a, Prostějov 79607; tel.: 582 365 872, 604 585 248 po 19. hodině**
Popis příjezdových tras a propozice na adrese: www.czfree-ol.cz/latal/kestazeni/propozice-jaro2006+mapa.pdf

• IPMS Liberec pořádá **29. dubna** v Domě kultury v Liberci **Plastik Party 2006**. Zvláštní kategorie:

Spitfire Trophy (k 70.výročí vzletu S. Spitfire), Gustav Trophy, Banzai!, Cena Eduard, Memorál K. Mrázka, 3.kolo 6.ročníku CMK modelářské ligy. **Podrobnější info na <http://web.telecom.cz/party/> Kontakt: Michal Sourek, e-mail: msourek@federalcars.cz**

• V sobotu **6. května** se na nádraží ČD v Malých Svatoňovicích v okrese Trutnov koná bojová ukázka **Bitva o nádraží v Malých Svatoňovicích**. Děj akce situovaný do květnových dnů roku 1945 začíná v 10 h a končí v 16:30 h, vlastní ukázka se odehrává od 13:30 do 15:00 h. Po celý den budou v prostorách nádraží k vidění historická vojenská a hasičská technika, po ukázkách i výstroj a výzbroj účinkujících. **Spojení: přímý vlak z Trutnova nebo Jaroměře, autem z Hradce Králové přes Jaroměř, Českou Skalici a Upíci. Blíže informace na www.bunkry.cz nebo benes@bunkry.cz**

10. června pořádá KPM 173. II. ročník soutěže **Hradecký lev (MPM & Canto Cup)** v prostorách gymnázia J. K. Tyla na Tylově nábřeží v Hradci Králové. **Podrobné informace a propozice na <http://www.kpm173.hk.cz/> Kontakt: e-mail: kpm.173hk@seznam.cz nebo p. Junek tel.: 602 239 500**

• KPM Karlovy Vary pořádá **15. dubna** v prostorách DDM Karlovy Vary (Čankovská 9, za požární stanicí) modelářskou soutěž a výstavu. Letadla, bojovky, figurky, diorámy. Cena za nejlepší model letadla FW 190. Hodnocení: porovnávacím způsobem komisí modelářů
Kontakty: www.volny.cz/kpm.kv; vencavopalecky@seznam.cz; tel.: p. Chalupka 724 329 370

Junek-R, s.r.o.

Výhradní dovozce a distributor
firmy Revell GmbH&Co.KG

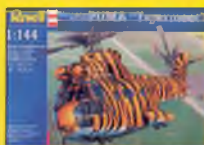

Novinky v prodeji:

3220 Char B1 & Renault FT 17 1:76
3221 Churchill A.V.R.E. 1:76

4047 RAF Puma Tigermeet 1:144
4521 Ju 52 3m g4 military 1:48
7367 Shelby Cobra 427 S/C 1:24

Tel/fax: 296 376 427, Mobil: 775 571 079
e-mail: revell@junek_r.cz
www.junek_r.cz

• V sobotu **15. dubna** pořádá KPM Jihlava v DDM Brněnská 20/29 tradiční soutěž o putovní pohár **Štít Města Jihlavy**. Kategorie: Letadla I/Ib, Ic - hodnoceno bodovacím systémem dle SMČR. Bojová technika II/IIa, IIb - hodnoceno porovnávacím systémem odbornou komisí a návštěvníky (líbí-nelíbí), soutěž o nejlepší vrtulník. Startovné 30 Kč (výdělečně činní), ostatní 15 Kč, občerstvení zajištěno. **Kontakt: Leoš Licha, tel.: 606 948 450, e-mail: lica@tiscali.cz**

• Ve dnech **22. a 23. dubna** se koná **10. ročník modelářské soutěže a výstavy Mosonmagyaróvár**. 40 soutěžních kategorií, zvláštní kategorie: vozidla z druhé světové války v Africe; P-47; figury osobností; vozidla v revoluci 1956 v Maďarsku; Star Wars; vozy F1
Kontakt: Ladislav Nagy; enel@orangemail.sk; tel.: +421 (0) 903 376 046

• V sobotu **20. května** se v DDM U teplárny - sídliště Nová Paka koná VII.ročník Model Kit Show **Novopacký Šutrák**. Žakovské kategorie, všechny hlavní kategorie, nejlepší model letadla a bojovky ČR, nejlepší víceplášť. Čím více modelů, tím nižší celkové startovné. Prodej, burza, doprovodný program, loterie. Parkování zdarma v areálu DDM; občerstvení zajištěno v areálu, možnost ubytování. **Informace: Milan Věchet; tel. 777 232 580; e-mail: milanvechet@seznam.cz**

• Klub plastikových modelářů CVC Lienka a mesto Liptovský Hrádok pořádají **12. ročník Velkej ceny mesta** v plastovom a papierovom modelárstve v sobotu **20. maja** v Mestském kultúrnom stredisku Liptovský Hrádok. 10 súťažných kategórií a ukážky vojenskej techniky, burza a predaj modelárskeho tovaru.
Kontakt: technika@cvclh.edu.sk; web www.cvclh.edu.sk; p. Labos tel.: 0905 100 338

Pátek třináctého...

DAVID BÍLEK

HISTORIE

Listopad 1942. Guadalcanal. Skupina japonských bojových lodí viceadmirála Abeho se tiše sune noční tmou aby námořníci mohli ostřelovat americké pozice a podpořit tak vylodění velkého počtu vojsk, které mělo Američany konečně z ostrova vytlačit. V ústretu jim vyplouvá svaz kontraadmirála Callaghana, v jehož čele plují čtyři torpédoborce. USS Laffey je na druhém místě. Těsně před druhou hodinou ranní na sebe obě uskupení narážejí a rozpoutává se nekontrolovatelná a nepřehledná bitva, ve které se aktéři řídí pravidlem „nejprve střílej a až poté zjišťuj, na koho“.

Laffey se během bitvy znenadání ocitá jen několik desítek metrů od japonského kolosu - bitevní lodi Hiei. Vzdálenost je tak malá, že dvě rychle vystřelená americká torpéda se po nárazu na trup Hiei ani nestačí aktivovat. Odvážná posádka Laffeye alespoň ostřeluje ohromné nástavby, když tu se noční tmou přirýtila smršť japonských granátů střední ráže a během okamžiku učinila z malého torpédoborce hořící vrak. Posádka rychle opouští loď, která se již noří do vln. Skupina přeživších však nemá mnoho štěstí. O pár okamžiků později potopený torpédoborec O'Bannon pod vodou exploduje a několik nešťastníků z Laffey tlaková vlna roztrhá na kusy. Střetnutí Davida s Goliášem trvalo necelé dvě minuty.

BRIEFING

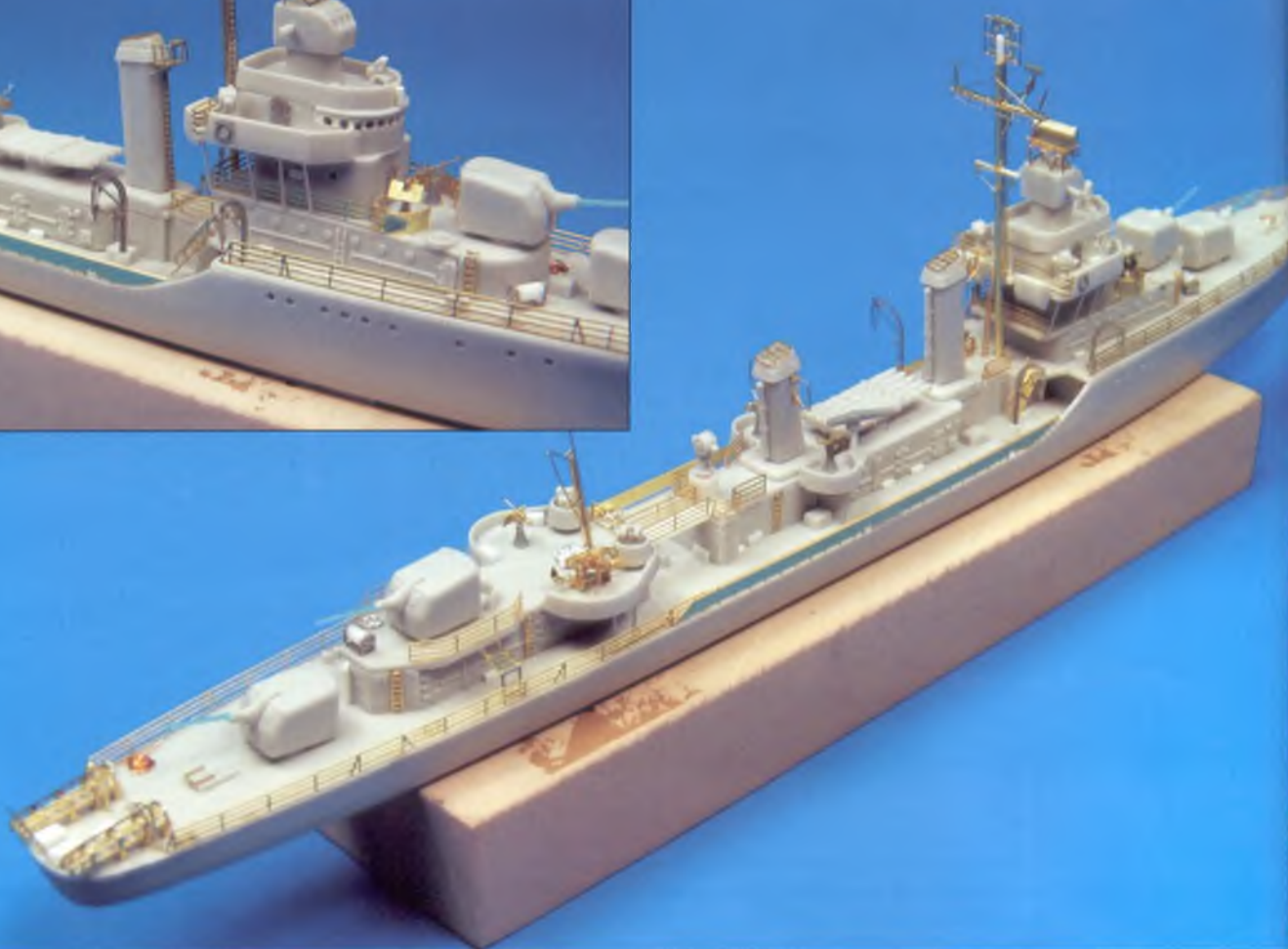
STAVEBNICE USS Benson

MĚŘÍTKO 1:700

VÝROBCE Pit-Road

DOPLŇKY lepty Benson/
Livermore WEM

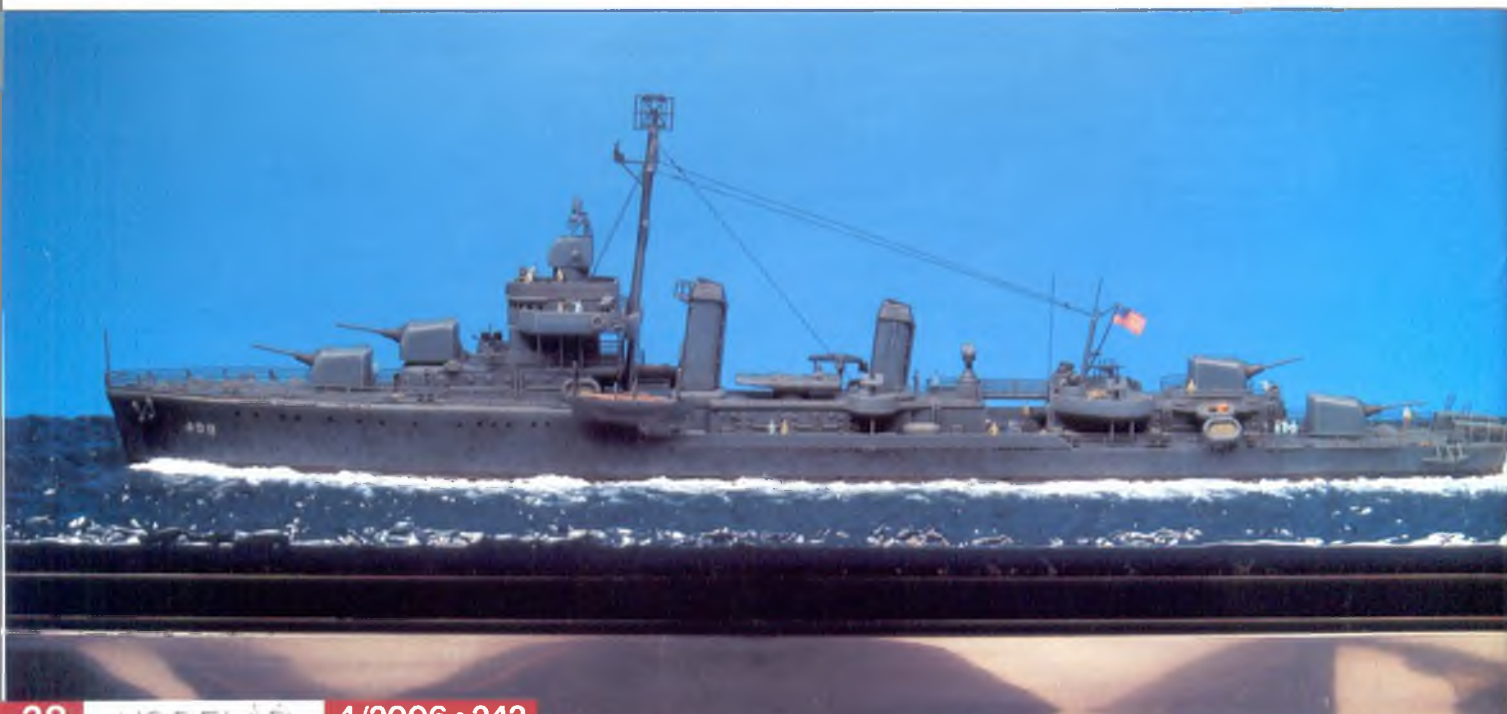
USS Laffey (DD-459) byla jednou z lodí třídy Benson. Zdařilou sedmsetkrát zmenšenou kopii Bensonu vyrábí japonská firma Pit-Road. Vyzbrojen několika fotografiemi z internetu, publikací Squadron Signal a leptanými díly White Ensign Models (WEM) jsem se odvážně pustil do stavby. Bohužel jen šest dní před tradiční podzimní soutěží Nymburský Kit Saloon.

Stavbu samozřejmě zahájíme přemýšle-

ním. Lenost je motorem pokroku, protože jen líný člověk dokáže přijít s nápadem, jak si něco usnadnit, aniž by to bylo na výsledku znát. Během přemýšlení slepíme trup a vyřídíme součástky, které nebudeme potřebovat anebo které nahradíme lepty či jinými surovinami. Radost samozřejmě udělá i zjištění, že Laffey byl před bitvou opatřen celistvým nátěrem Navy Blue 5-N (Measure 22), která je „téměř“ nerozeznatelná od barvy Deck Blue

(20-B), která kryje všechny plochy viditelné shora. Tento fakt usnadní a patřičně zrychlí práci - model můžeme kompletně slepit a opatřit leptanými zábradlími a dalšími detaily. Jen dělové věže, torpédomety a ostatní drobnou havěť nastříkáme zvlášť.

Vsuvka pro hnidopichy: část lodi těsně za druhým kominem příliš nekorresponduje s kresbami ve Squadron Signalu a tak ti, kteří touží po dokonalosti, by před stavbou měli

podrobněji prostudovat další materiály.

Jako základ je vhodné celý model přestříkat přípravkem Surfacer 1000. Nejenom, že sjednotí povrch, ale pomůže dalšímu zpevnění spoju mezi lepty a plastem. Odstín Navy Blue 5-N je dobré namíchat z barvy Gunze C14 (Navy Blue), kterou zesvětlíme odstínem C72 (Intermediate Blue). Po zaschnutí barev zamaskujeme a nastříkáme vodorysku černou barvou.

Odlisný odstín Deck Blue 20-N ztvárníme pomocí lehkého maskování samolepicími papírky a stříkáním uvedené směsi C14 s C72 s přídavkem šedé. Po přestříkání lesklým lakem nanese obtisky „chodníčků“ (nutno vytvořit nové pomocí obtiskového papíru a laserové tiskárny) a provedeme wash tmavými olejovými odstíny. Dokud je model lesklý, dolepíme vteřinovým lepidlem všechny detaily, včetně námořníků. Nezapo-

meneme vybavit záchranné čluny pádly a proviantem.

Teprve potom model přestříkáme polo-matným lakem, tedy spíše matným. Po nezbytném dry-brushi zbývá již jen dobarvit detaily (zásadně Vallejo na štětec) a napnout antény a lana. Pro zjednodušení a v rámci spěchu jsem pět lan vynechal, což nezůstalo nepovšimnuto přítelem z Hong-Kongu, který to dosti kriticky komentoval.

Model USS Laffey, jedné z obětí první bitvy u Guadalcanalu, byl hotov. Trvalo to přesně pět dní. Přemohla mne ješitnost a rozhodl jsem se model představit na Kit Saloonu. Otázkou bylo, jak drobnou lodičku transportovat. Na podložce, samozřejmě! Ale když podložka, tak také voda... Chtělo to něco rychlého a já si vzpomněl, že již dlouhou dobu vlastním nepoužitý akrylový gel Winsor & Newton. Na internetu jsem rychle vyhledal návod k použití a během posledního dne vysochal svůj první Pacifik. Nejprve jsem si obkreslil trup lodi na čáře ponoru a podle této šablony vyřízl z plastu tloušťky 1 mm půdorys a přilepil ho na podložku. Pomocí akrylového gelu jsem pak štětcem nanášel vlnky přesně k šabloně půdorysu. Po zaschnutí gelu jsem doplnil další vlny a opravil nepodařené. Poté vše překryla směs modré a zelené lesklé bary Tamiya. Torpédoborec jsem přilepil na podložku a tenkým štětečkem nanasl Water Effect firmy Woodland Scenics kolem trupu, čímž vznikly zpěněné vlnky. Water Effect byl použit také na rozvířenou hladinou za lodí, kterou ještě vylepšila bílá olejová barva.

Díky spěchu před soutěží jsem tak dotáhl do konce svoji první loď. Do skutečného konce, tedy včetně podložky s oceánem. Model USS Laffey tak neskočil jen jako odvážně rozpracovaný projekt, jako mnoho mých dalších lodí. A těch pět lan asi oželím.

Foto autor

Sváry z Milliputu

LUBOŠ
ZACH

Je několik způsobů, jak znázornit sváry na pozemní bojové technice. Několik jsem jich vyzkoušel a nejvíce se mi osvědčilo zhotovit sváry z dvousložkového tmelu Milliput. Hlavní výhodou je možnost opakovaných oprav nepovedeného místa. Tmel totiž začíná zasychat až po několika desítkách minut, jeho vytvrzení trvá několik hodin, k plastu velmi dobře lne a uhlazovat jej lze vodou, respektive nářadím ve vodě navlhčeným.

1 Z pomůcek vystačíme s velkou jehlou (případně vhodně obroušenou tlustší špejlí), štětcem s pevnými štětinami, nožem a samozřejmě tmelem Milliput

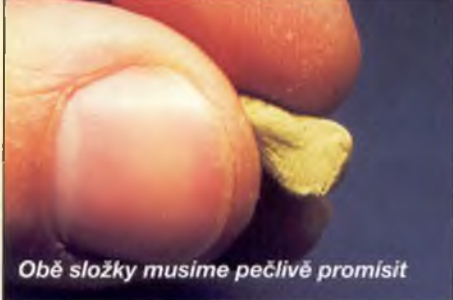

Z obou válečků tmelu odřízneme přibližně stejně velké kousky

2 Rozválíme je do tvaru válečků a nožem zakrojíme na stejnou délku

Vzájemně oba válečky zakroučíme pro lepší promíchání

Obě složky musíme pečlivě promíchat

3 Odtrhneme kousek tmelu a na rovné papírové podložce z něj vyválíme váleček o průměru o něco větším než je průměr tuhy do mikrotužky 0,5 mm. Ačkoli se to zdá být těžké, nejde o žádný problém, stačí jen k vyválení nepoužít prsty, ale vhodnou pomůcku, například čtvereček tvrdého a rovného kartonu větší tloušťky (3 až 5 mm)

4 Váleček tmelu položíme na místo kde má být svár a lehce jej přitiskneme, aby z povrchu nepadal

5 Ouškem jehly (obroušenou špejlí) tmel „roztukáváme“ a vytváříme tak strukturu housenky sváru. Je důležité nástroj často namáčet do vody, jinak se nám na něj tmel začne lepit a může se od modelu odtrhávat

6 „Roztūkáním“ tmelu se svár samozřejmě roztáhne do šířky, na správnou míru jej upravíme seškrábnutím přebytečného tmelu břitkem nože

7a Aby svár nepůsobil hrubě, částečně jej uhladíme štětcem namáčeným do vody

Výsledek na fotografiích, po několikanásobném zvětšení, se může zdát příliš hrubý (po zmenšení do měřítka mají být sváry opravdu jemné), ale při pohledu na model v měřítku 1:48 pouhým okem jsem byl s výsledkem spokojen

Foto autor

BT-5

BRIEFING

MĚŘÍTKO

1:72

VÝROBCE

UM

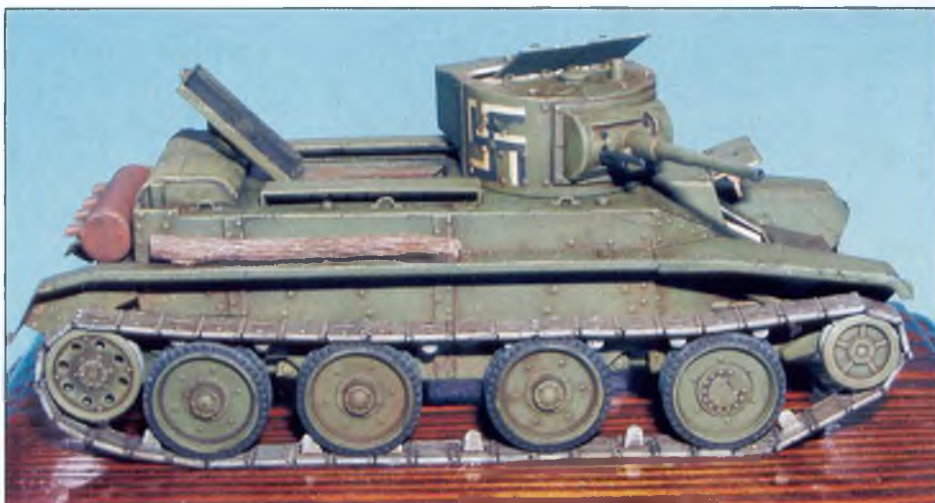
ŠTĚPÁN LOS

Stavebnice relativně nového výrobce mi doma ležela nepovšimnuta vcelku dlouhou dobu. Původně jsem si chtěl postavit tančík pro radost jen tak z krabičky bez jakýchkoli úprav. Vše bylo ale nakonec jinak. Zpracování stavebnice je více než dobré a přímo vybízí k něčemu lepšímu, než jen ke stavbě modelu do vitríny. Nakonec jsem se rozhodl, že postavím soutěžní model.

Začal jsem slepením spodku korby. Podle podkladů posháněných po kamarádech a na internetu jsem vybavil interiér, od nuly zhotovil přepážku oddělující bojový prostor od motoru, zvýšenou podlahu pod věží, systém řízení předních kol, držáky na munici a další detaily. V přední části korby bylo třeba vyřezat spodní poklop řídicí, který je v modelu vcelku s předním pancířem. Horní část poklopu je sice zhotovena samostatně, ale aby díl bylo možné použít, musel jsem jej obrousit na patřičnou tloušťku. Je to jednodušší, než poklop vytvořit nový, protože nám na ztenčeném dílu zůstane průzor a závěsy.

Vyřezávání poklopu jsem se nevyhnul u věže, do které jsem navíc vložil nový závěr kanonu a kulometu, přidal munici a pár dalších drobností.

Na řadu přišel prostor s motorem a převodovkou. Měl jsem velice málo podkladů o vzhledu motoru, nemohl jsem odvodit, jak vypadala převodovka, a tak jsem se rozhodl zhotovit jen nový motor, zatímco převodovku jsem vypustil.

Vyřezal jsem otvor pro motorový poklop a do korby vsadil nový motor. Ventilace na převodovku je tvořena dvěma lamelami z lepu, které jsou chráněny leptanou sítkou. Byla pro měřítko příliš hrubá, a tak jsem ji nahradil novou.

Vnějšík tanku se obejde téměř bez úprav. Výrobce si dal opravdu záležet a jednotlivé podrobnosti jsou znázorněny opravdu moc pěkně - ať už jemné nýty, či velice povedený podvozek typu Christie. Nová jsou pouze přední světla, která jsem vyfrézoval a zasklíl čirou fólií, držáky výfuku a pár drobných detailů.

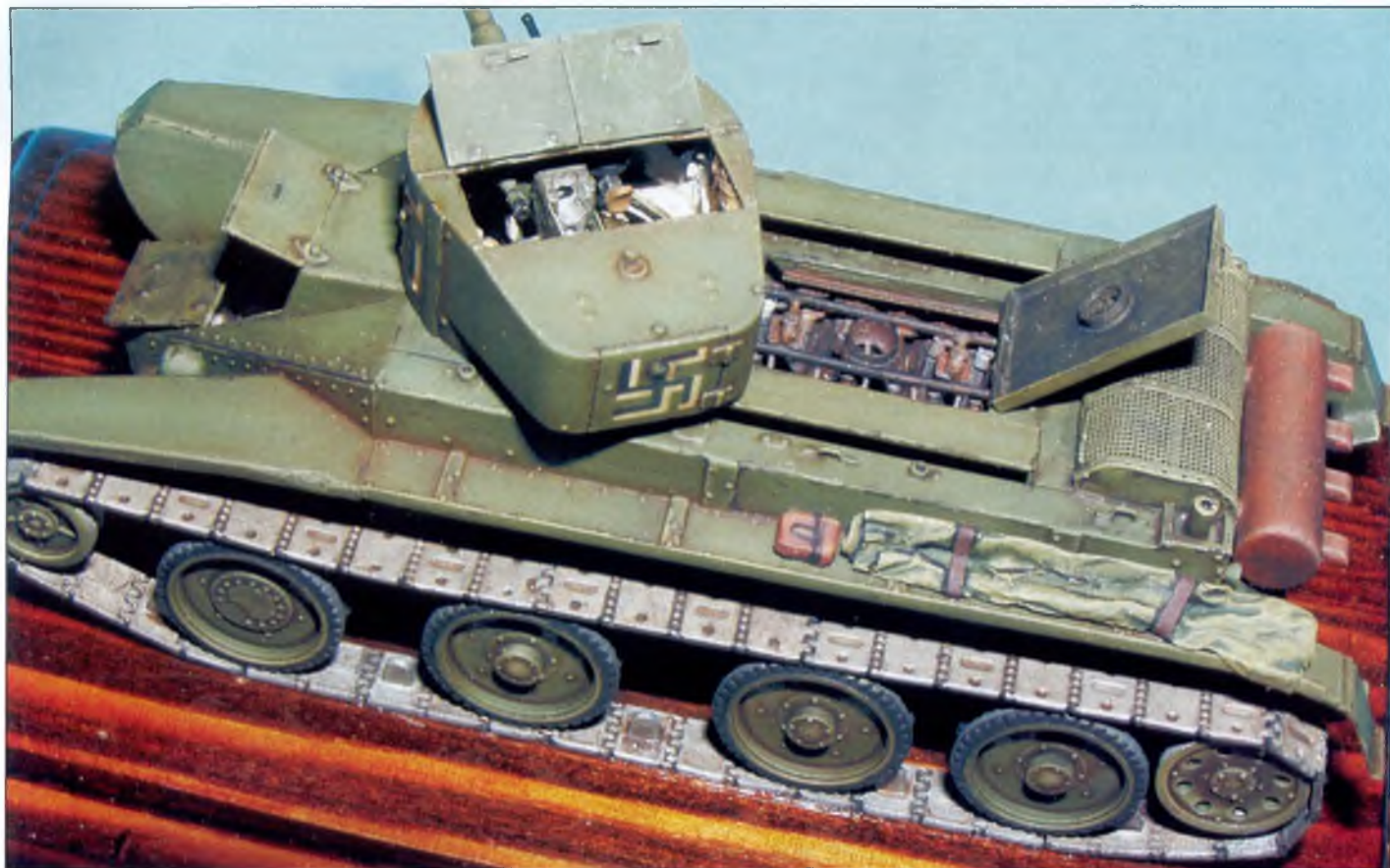
Po zaslepení všech otvorů jsem model nastříkal střední zelenou barvou Agama a po zaschnutí přestříkal lesklým lakem Vallejo a nakonec nanесl obtisky. Finské kříže a malé

identifikační číslo 97 jsem si nakreslil v počítači a nechal vytisknout na tiskárně ALPS. Na vrstvu pololesklého laku Vallejo jsem nanesl patinu olejovkami a použil ostatní techniky již mnohokrát popisované v Modeláři.

Pak už stačilo jen dolepit kola, článkové pásy, plachtu pro oživení a nastříkat vrstvu matného laku.

Stavebnice se staví velice příjemně bez jakýchkoli záludností, mohu ji jen vřele doporučit!

Foto autor

CK PP TOURIST - TEMATICKÉ ZÁJEZDY 2006

2a) 16. 5. (út)	Německo, ILA Berlín – zahájení mezinar. leteckého veletrhu	1 000 Kč
2b) 28. 5. (so)	Německo, ILA Berlín – mezinárodní letecký veletrh	1 000 Kč
3) 1. až 5. 6.	Brusel + Paříž – letecký den J. B. Salise	5 100 Kč
4) 6. až 11. 7.	Anglie, Duxford – Letající legendy	7 900 Kč
5) 14. až 19. 7.	Anglie, RIAT + Farnborough – letecký den + letecký veletrh	7 900 Kč
6) 29. až 25. 7.	Anglie, Beltring – Peace and War – vojenské manévry + burza	4 800 Kč
7) 22. až 31. 7.	Great USA – Oshkosh + Dayton	51 500 Kč
8) 1. až 3. 9. (pá – ne)	Anglie, Duxford – Spitfire Anniversary Air Show	4 000 Kč
9) 15. 9. (so)	Německo, Mnichov – Deutsches Museum	1 000 Kč
10) 5. až 8. 10.	Madrid – letecké a tankové muzeum	13 900 Kč
11) 20. 10. až 2. 11.	Great USA – letecká muzea západu	54 500 Kč
13) 16. 11. až 21. 11.	Anglie, Telford – modelářská vystava a burza	7 900 Kč

Blíží informace a přihlášky
u CK PP TOURIST,

Aubrechtové 3102, 106 00 Praha 10
Tel./fax: 272 650 744, mobil: 777 017 478,
www.pptourist.cz
e-mail: ckpptour@volny.cz

M. Salajka: S CK PP Tourist ve Farnborough

BRIEFING

STAVEBNICE	CRDA CANT Z.1007 bis Alcione Monoderiva
MĚŘITKO	1:72
VÝROBCE	Supermodel
DOPLŇKY	plechy RCR Models překryty Falcon obtisky Sky Models

ZDENĚK KRČMÁŘ

Přepeření Ledňáčka

Stavebnice

Porovnáním letité stavebnice s nejnovější italskou produkcí zjistíme, že v kvalitě Italové příliš nepokročili. Jediná změna je v rytí – na rozdíl od stavebnice Supermodel jsou novinky opatřené rytím do hloubky. Kvalita dílů je dobrá, čiré jsou sice tlustší, ale stále pěkně průhledné. Rozmístění panelů na modelu se neshoduje ani s výkresem z časopisu SAMI 03/2005, ani s velmi podobným z publikace Ali'd'Italia. Je-li správně výkres či stavebnice, si netroufám rozhodnout.

Stavebnice postrádá celou řadu detailů patrných na fotografiích. Tvar křidélek se neshoduje s výkresem. Všechna kormidla jsou zhotovena oddělená. Je na nich velmi sché-

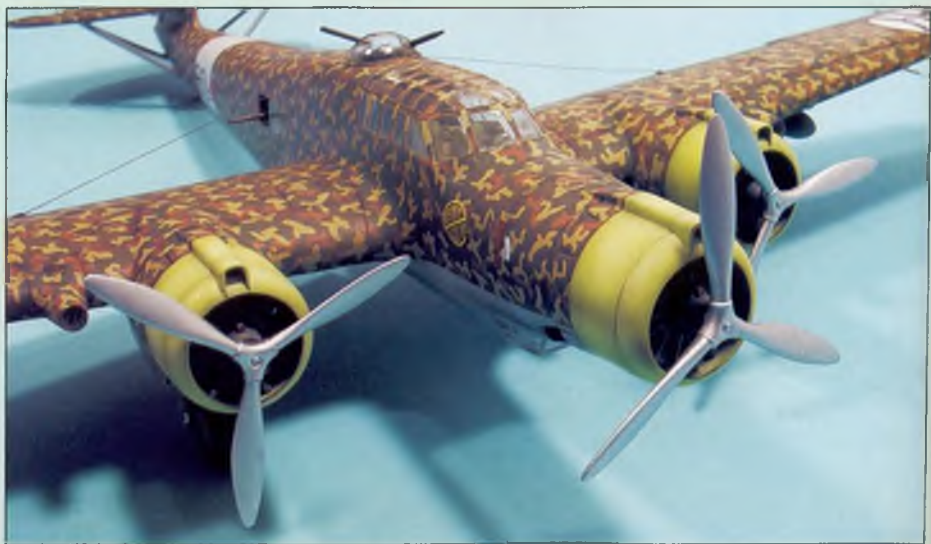
maticky znázorněno plátno, ale to při tmelení propadlin vezme za své. Docela povedené jsou podvozkové nohy. Zato prostor osádky výrobce velmi zjednodušil, stejně jako pumovnici, do které lze vlepit dvě pumy, čímž ale seznam vybavení končí. Dveře pumovnice jsou oddělené a můžeme je přilepit v otevřené poloze.

Výjimečně nám firma nedala vybrat z kamufláží, ale nabízí pouze stroj 172. escadrilly. Použil jsem obtisky firmy Sky Models a inte-

riér i exteriér jsem obohatil plechy RSR Models. Výhrady mám k poměru (či spíše nepochopitelnému) velikosti jednotlivých dílů (boční panel a sedadlo), také tloušťka použitého plechu je trochu větší. Vybírat si ale moc nemůžeme, pro tento typ je doplňků jako šafránu.

Podklady

Pro tak letitou stavebnici je nezbytné shromáždit co nejvíce podkladů. Rozhodl jsem se, že se budu řídit výkresy z časopisu Scale Aviation Modeller International 3/2005. Mnoho zajímavých fotografií jsem našel v monografii L+K 1999 čísel 20-23, v publikaci Ali'd'Italia, na internetu a v různých publikacích a časopisech.

Stavba

Stavebnice je k mání jak s jednoduchými, tak s dvojitými. Splením trupu s ocasem jsem určil, že budu stavět „Monoderivu“ čili stroj s jednoduchými ocasními plochami. Spoj obou dílů jsem zatmelil sekundovým lepidlem. Broušení spoje jsem posléze rozšířil na celý trup, protože jsem zjistil, že rytí neodpovídá výkresům. Veškeré linky rytí vystupující nad povrch jsem obrousil a nové vyryl žiletkovou pilkou.

Stavebnice má velmi zjednodušený pilotní prostor. Prolis z vnitřní části trupu jsem zatmelil dvousložkovým tmelem Milliput, tmel uhladil štětcem namočeným do vody a po zaschnutí (asi za 24 hodin) „doladil“ povrch brusným papírem a Surfacerem 500. Do polovin trupu jsem vlepil okénka ze stavebnice v jedné rovině s vnitřní plochou trupu. Ven přesahující části jsem obrousil jehlovým pilníkem a vyleštil smirkovým papírem hrubosti 2000 a brusnou pastou. Chybějící vybavení vnitřních prostor trupu jsem zhotovil z leptů RSR Models a destiček Evergreen; hadičky a táhla jsou z drátů různých průměrů (lze je získat z cívek relé a transformátorů).

Před barvením jsem pilotní prostor nastříkal několika vrstvami Mr. Resinu. Vnitřní zelená barva je namíchaná z barev Gunze odstínů H74 (Sky) a H422 (RLM 82) v poměru asi 9:1. Sada doplňků sice obsahovala plechovou palubní desku, ale film s číselníky pří-

strojů jsem hledal marně. Nalepil jsem proto lept na polystyrénovou destičku a po nastříkání matnou černou barvou jsem přístroje dořyl jehlou. Trup jsem slepil sekundovým lepidlem, které zároveň posloužilo i jako tmel.

Došlo i na ostatní díly stavebnice. Oboustrannou lepicí páskou jsem každý díl přilepil k podložce, aby mi při práci netancoval po stole, přeryl ho žiletkovou pilkou a linky zvýrazňoval rydlem. Na krytky mi posloužily šablony Eduard a rycí jehla. Po přerytí jsem povrch přebrousil smirkem zrnitosti 1500 nasucho a štětcem vymetl prach ze spár. Abych prach dostal ven, musel jsem spáry několikrát znovu protáhnout rydlem; nakonec jsem nové linky přetřel filmovým lepidlem, které zbytky prachu rozpustilo.

Zatmelil jsem větší množství propadlin a nalepil překryty firmy Falcon. Ty sedly na své místo celkem bez problémů, ale trochu Surfaceru 500 jsem přece jenom použil.

Kamufláž

Zvolil jsem letoun ve zbarvení 175. peruté (escadrilly), která bojovala v roce 1941 v Bengházi. Letouny byly zbarveny na horních plochách odstínem Giallo Mimetic 3 (Gunze H71 Middle Stone) se skvrnami Verde Mimetic 3 (Gunze H303 Green FS 34102), spodní plochy nastříkané Grigio Mimetic (Gunze C317 FS 36231).

Model připravený
k barvení

Maskování
překrytů kabin

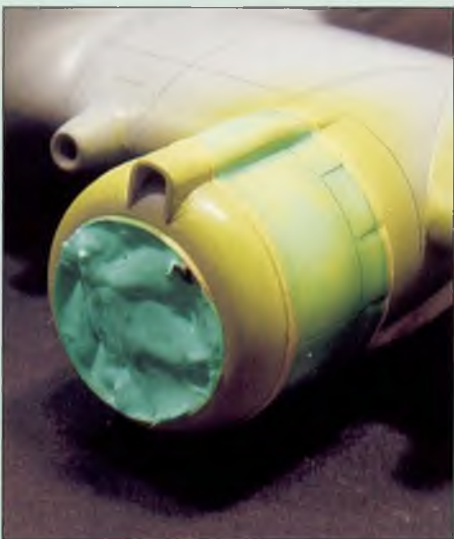
Po nástřiku
Surfaceru 1000

Nastřikání
krytů motoru
a pruhu na trupu

Maskování motoru

Maskování pruhu na trupu, rovnoměrnou
šířku na zбіhajících se liniích zajišťují
proužky pásky

Maskování šachet

Nastříkání spodní šedě

Maskování
spodních ploch

Nanášení
„pískové“ barvy

Maskování skvrn

Povrch
po nastříkání
horní zelené
a odmaskování

Vrstva pololesklého
laku Gunze

Model po nanesení
obtisků a zvýraznění
linek olejovými
barvami...

Tragédie - drahé ruce

Model byl již téměř před dokončením, zbývalo jen přilepit několik detailů, když mi vypadl z ruky na dlažbu v mé dílně. Použitý slovník raději citovat nebudu (až po 22. hodině), ale výsledkem byl zlomený trup, odlámané některé drobné součástky a ušlupnutý kus překrytu pilotní kabiny. Když jsem posbíral všechny díly, mohl jsem pln odhodlání pokračovat ve stavbě, či spíše začít z poloviny znovu.

...po nouzovém přistání

Náprava

Nejdříve jsem musel model zbavit původní barvy a Surfaceru. Povedlo se to originálním ředidlem Gunze a hadříkem, ale přitom jsem rozpustil i zatmelené spoje, protože ředidlo narušuje zelený tmel Squadron. Začínal jsem tak skoro od nuly, zbyly mi jen zkušenosti z předchozí stavby. Překryt kabinu jsem použil ze stavebnice. Její stěny jsou sice trochu tlustší, ale po přestříkání lakem Future perfektně průhledné. Obtisky poskytl, stejně jako u předchozí verze, Libor Jekl, za což mu patří můj velký dík.

Jakou druhou možnost jsem si vybral efektní třibarevnou kamufláž stroje 260. perutě ze základny v St. Grottaglie, která se v dubnu 1941 účastnila útoku na Jugoslávii. Jako podklad jsem však tentokrát našel jenom malý obrázek na internetu.

Postup stříkání kamufláže je patrný z fotografií. Použil jsem barvy Gunze a maskol firmy Humbrol, který jsem nanášel na model seřiznutým párátkem upevněným ve verzatilce. Sice je to poměrně zdoluhavá činnost, ale výsledek je zaručený a pokud se nepovede, můžeme maskol odstranit ještě před barvením. Po nastříkání poslední vrstvy barvy jsem maskol odstranil žmoláním palcem, na méně přístupných místech ušní tyčinkou nebo párátkem. Když je model hodně strakatý, musíme jej vyleštit jemnou brusnou pastou, protože tak odstraníme schody mezi jednotlivými vrstvami barvy.

Ránu mému snažení zasadil nálezkem fotografie předlohy, která ukázala, že je všechno špatně – skvrny větší, bílý pruh na trupu jiné šířky a hlavně žluté kryty motorů!

Takže co teď? Dokončit paskvil, nebo zase

projít procedurou odbarvení modelu. Zvolil jsem druhou cestu, tedy další „přepeření“. Postup stříkání kamufláže byl stejný jako u předchozího „kabátu“, proto se zmíním jen o dokončení modelu.

Po nastříkání barev jsem povrch vyleštil brusnou pastou Fine Compound Gunze, která po zaschnutí nezanechává ve spárách stopy. Po několika vrstvách lesklého laku byl povrch připraven k nanesení obtisků. Italské firmě Cartograf se výrobek povedl jak kvalitou tisku, tak shodou s předlohou. S obtisky se mi pracovalo velmi dobře, jen nesmíme zapomenout, že jednotlivé číslice nejsou spojeny lakem a na model se nanášejí zvlášť. To však nepovažuji za zápor, spíše za přednost. Pro jistotu jsem použil změkčovadlo Mr. Mark Softer a po malých dodávkách mi přibyl do sbírky nový třímotorový Ital, který tak rád převléká kabáty.

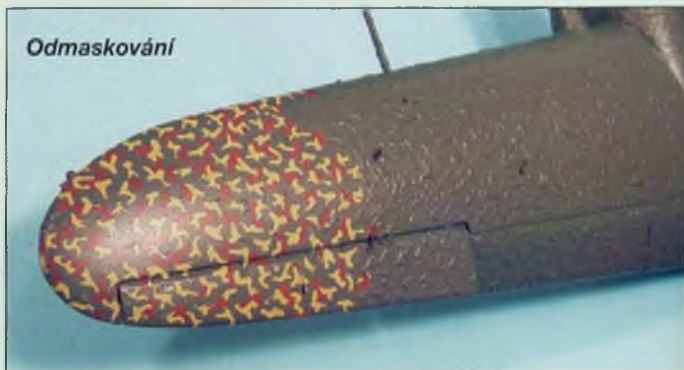
Maskování skvrn po
nanesení pískové barvy

Nastříkání
zelené barvy

Nastříkání hnědé barvy

Odmaskování

Rád bych poděkoval Liborovi za morální a materiální pomoc po nouzovém přistání modelu. Bez jeho pomoci by spočinul na dně šuplíku. A také celé rodině, která svorně a celkem bez řečí nasávala výpary z ředidla při odbarvování modelu. *Foto autor*

Historie

Letouny CRDA CANT Z. 1007 (Cantieri Riuniti dell' Adriatico – Cantiere Navale Triestino) za druhé světové války tvořili spolu s typem SM-79 páter bombardovacího letectva Regia Aeronautica. Větší a těžší CANT měl časem Savoia plně nahradit. K tomu ale nedošlo pro nedostatečnou kapacitu výrobního závodu.

Z.1007 se zrodil na rýsovacím prkně Filippa Zappaty, který se v roce 1928 odstěhoval do Francie, kde slavil úspěchy se svým strojem Bleriot 110. Na přímé naléhání Benita Mussoliniho se Zappata vrátil do vlasti, stal se hlavním inženýrem v Cantieri Riuniti dell' Adriatico (Spojené loděnice Jaderského moře; CRDA) a začal pracovat na celé řadě typů letadel. Vodní letadla dostávala číselné označení od 500, pozemní od 1000. Všem číselným řadám předcházela zkratka výrobce CANT.

V roce 1935 pracoval Zappata současně na dvou středních bombardérech, lišících se zejména počtem motorů. Z. 1007 byl třímotorový, Z. 1011 dvumotorový. Zkoušky dopadly lépe pro třímotorový stroj, jehož prototyp vzletl 11. března 1937. Sériové letadly, dodávanými od února 1939, byla vyzbrojena 50. Gruppo 16. Stormo. Jednotka však nebyla ustanovena bojeschopnou, protože Z. 1007 kvůli nedostatečným výkonům motorů Asso nesplnily na ně kladené nároky. Dalším důvodem byl fakt, že se chystala výroba o něco větší a těžší verze Z. 1007bis s motory Piaggio o větším výkonu. Tento typ již plně vyhovoval požadavkům, takže nic nebránilo jeho sériové výrobě. Letoun dostal oficiální jméno Alcione – ledňáček. První stroje dostala v lednu 1940 16. Stormo, aby tak nahradily stroje předané druhosledovým jednotkám. Poprvé se „Ledňáčky“ zapojili do bojů ve stavu 47. Stormo náletem na letiště RAF Luqa na Maltě.

Začátkem jara 1940 začali konstruktéři pracovat na dvojitých ocasních plochách, což mělo zlepšit ovladatelnost stroje v případě poruchy motoru a zároveň zlepšit výstřelný úhel horní trupové věže. Letoun dostal název Bideriva – dvousměrovkový. Při bojových akcích na Maltě se zjistilo, že letadla mají větší dostup než britské Beaufightery, čímž se stalo bombardování maltského území pro Italy vcelku bezpečným. Postupem doby letouny operovaly na všech frontách kde působila Regia Aeronautica a staly se nejspěšnějšími italskými bombardéry.

Blue Max

Tel: 244 400 046

GSM: 739 517 848

U krčské vodárny 63, Praha 4,
Metro Budějovická

dva okrové paneláky za Poliklinikou

Po-Pá 13,00 - 19,00

So 10,00 - 15,00

www.bluemax.cz

Nejširší nabídka zahraniční literatury
ze západu i východu.

Rozšiřujeme nabídku českých
vydavatelů!

Kompletní sortiment titulů našich
partnerů:

WWP, MBI, 4+, Svět křídel,
HT model, Revi, Aeromedia,
Wydawnictwo Militaria, Tankograd,
Air doc, TMA, H+C, Kit magazin...

Na 200 titulů ze zemí
bývalého SSSR

Airdoc
A-7 Corsair II

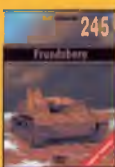
495 Kč

Jabo G 38

395 Kč

MBI
Lavočkin La-5

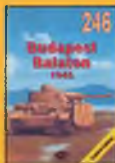
420 Kč

Wydawnictwo Militaria
č.245 Frundsberg 295 Kč

č.246

Budapest, Balaton 1945
295 Kč

H+C
Francouzské tažení 1814

950 Kč

Revell
1:72 U-Boot VII C/41- Atlantic version
1680 Kč

Zdvojnásobili jsme sortiment plastiko-
vých modelů, stejnou měrou se rozvíjí
i komisi prodej. Naše navýšení je
x1,25; platba ihned po prodeji Vašeho
modelu.

Stálá nabídka bohaté škály modelář-
ských štětců od šesti renomovaných
výrobců v cenách od 20 Kč do 295 Kč

Nejširší nabídka originálních figurek
na trhu

Figurky ve všech velikostech v měřítku
od 1:6 do 1:72

Vše pro diorámy
posypový materiál, stromky, plastové
destičky s tlačenými reliéfy dlažeb, ci-
hel a jiného stavebního materiálu

Bohatá nabídka rezinových stavebnic
a doplňků

Nově u nás najdete sortiment firmy
KORA

Plastikové modely raket od firmy
MACH-2, například Ariane 1:125

Na 350 druhů obtisků od různých firem.

Prodej postavených modelů letadel
a vojenské techniky firem Dragon
a Trumpeter v měřítku 1:72

BRIEFING

MĚŘÍTKO

1:87

VÝROBCE

Hauler

TATRA 111 S

PETR HOROŠKO

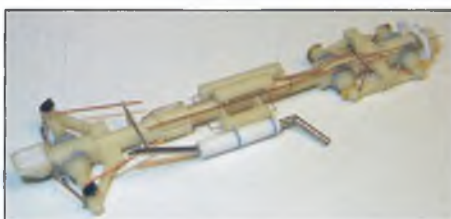
Příznivcům nosné roury a výkyvných polonáprav jistě nemusím vysvětlovat, proč si pořídit do sbírky právě Tatra 111. Od roku 1942 byla vyráběná v desítkách různých provedení a sloužila v 59 zemích celého světa. U tohoto třínápravového vozu s pohonem všech kol byl poprvé použit vznětový vzduchem chlazený dvanáctiválec.

Sáhl jsem po odlévané stavebnici firmy Hauler v provedení T 111 S. Odlitky mne opět potěšily detailním zpracováním a kvalitou. Stavbu jsem začal sestavením centrální nosné roury. Abych dodržel správné zavěšení výkyvných polonáprav, bylo třeba rouru provizorně přichytit na pomocný kříž z plastové destičky a polonápravy lepit současně s koly. Pro tuto operaci jsem kola s polonápravou slepil, použil jsem jen minimum lepidla, abych mohl kola později odlomit. Spáry mezi rourou a polonápravou bylo třeba vytmelit a řádně vybrousit.

Přední a zadní listová pera jsem vlepil až po odlomení kol a sejmutí sestavy z pomocného kříže, výfuk jsem zhotovil nový. Aby podvozek vypadal věrohodně, doplnil jsem ochranné mříže manžet, které jsem vytvaroval z hliníkového plechu tloušťky 0,1 mm. Dále jsou na přední nápravu doplněna táhla

řízení, brzdové válce a klíče. Vzpěry předních a zadních polonáprav jsou vyrobeny z drátu o průměru 0,5 mm, na táhlo ruční brzdy posloužil drát o průměru 0,1 mm.

Na rámu mnoho práce není. Je odlit velice pěkně a stačí jej začistit jemným brusným papírem. Aby život nebyl moc jednoduchý, rozhodl jsem se pro funkční třístranné sklápění. Přední závěsy stačilo upravit, zadní jsem zhotovil nové. Pouzdro a hřídel zadních závěsů jsou kovové, závěsy plastové. Podle fotografií jsem doplnil ještě dvě vzpěry.

Motorový kryt a blatníky lícuji velmi dobře.

TATRA - T 111 S

heavy duty tipper (1947)

1:87 Hauler

1/87 resin construction kit with photoetched parts and decals

Tmelit jsem musel pouze spodní stranu spojovacího nárazníku-blátníku. Žaluzie chlazení jsem použil ve variantě otevřené. „Tykadla“ na nárazník a madla na kryt motoru jsem udělal z drátu. Na motorovém krytu je doplněn ovládací páka čelních žaluzií, na zadek rámu jsem z leptané sady vlepil světla a odrazky.

Stavbu korby jsem zahájil vlepením čelního a vyfrézováním nových závěsů z plastu. Z leptů jsou doplněny vzpěry, háky a stahovací řetěz, podle fotografií pod závěsy vzpěry z hliníkového plechu. Trochu jsem se potrápil s novým zasklením kabiny fólií tl. 0,5 mm. Leptaná madla jsem nahradil drátem. Stavbu interiéru nemá žádné zásludnosti, pouze je třeba zhotovit a správně naměřit sloupek volantu.

Pro povrchovou úpravu jsem použil barvy Agama. Kabina, rám a korba jsou nastříkány šedozelenou C13 P, vnitřky větších ploch světlejším odstínem. Vnitřek korby jsem zaprášil zředěnou černou. Centrální nosná roura má černou barvu, pneumatiky „gumovou“ s trochou bílé (bez přidané bílé vypadají příliš čerstvě). Disky kol jsou natřeny štětcem základní šedozelenou, hodně nervů stálo vybarvení světel a odrazek.

Celý model jsem trochu zaprášil světle šedou, pomohlo mi několik fotografií z provozu. Ačkoli jsem prášil jen trochu, ve výsledku to vypadá, že vybarvování koncových světel bylo zbytečné! Po přestříkání lesklým lakem

a důkladným proschnutím jsem v syntetice rozmíchal trochu olejové barvy odstínu umbra přírodní a upraveným štětcem začal směr vypouštět do spár. „Spína“ zateklá do spár zvýrazní detaily, které by jinak zanikly zvláště v tomto měřítku. Suchým štětcem (odstín žluť neapolská) jsem zesvětlil některé hrany a okraje pneumatik. Na závěr jsem všechny díly přestříkal matným lakem. Ze světel jsem odřízl paraboly a nahradil je novými, z leptu zakápnutého pryskyřicí.

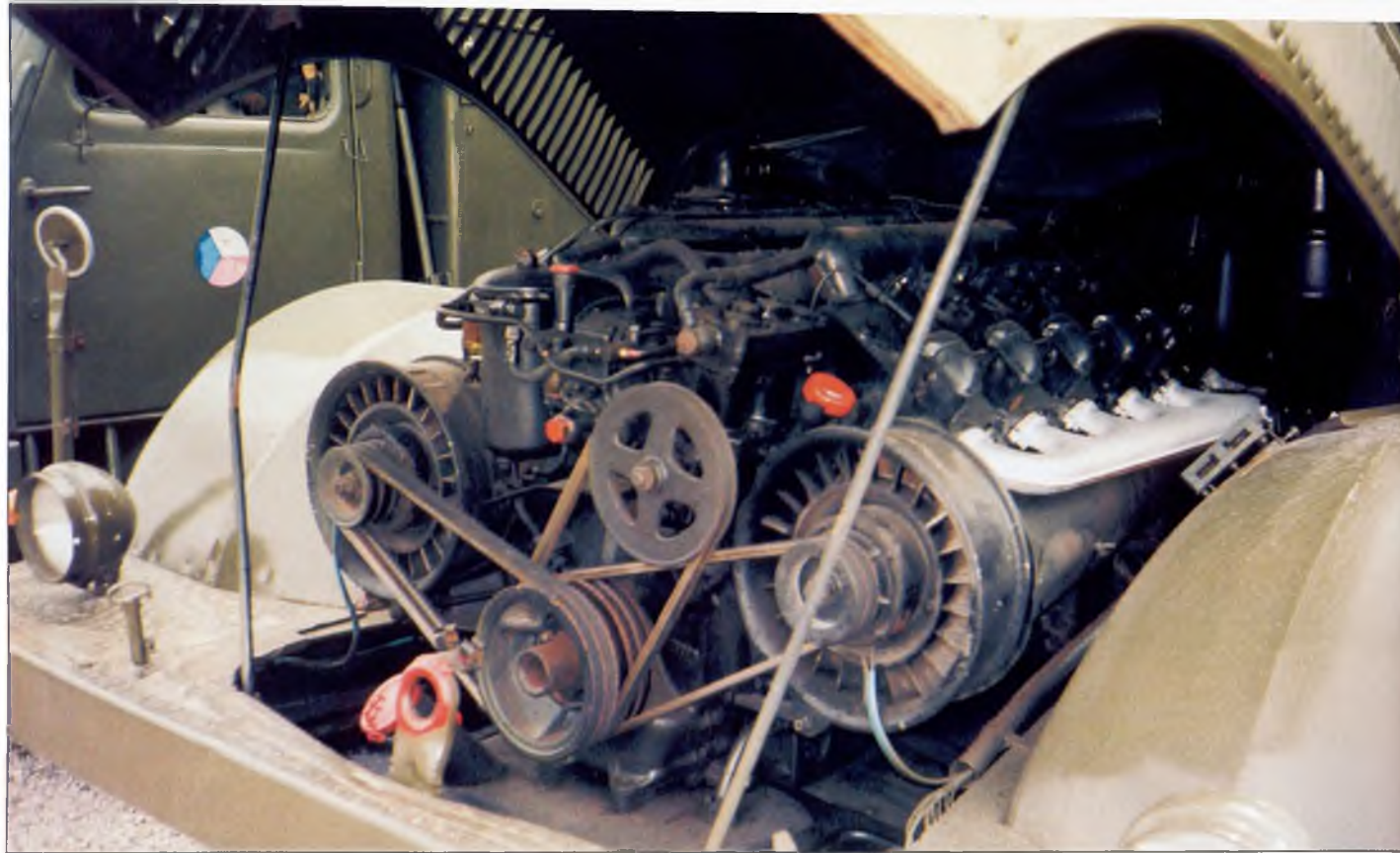
Při konečné montáži bylo třeba věnovat největší pozornost podvozku, protože kola musí mít správnou polohu k polonápravě i k podélné ose vozu. Zasklení kabiny je opra-

vdová lahůdkou. Některá skla bylo třeba znovu slícovat, podařilo se mi to asi až na pátý pokus.

Při vkládání interiéru do kabiny jsem musel dávat pozor na volant, který je snadné ulomit. Usazení kabiny a skříň na rám proběhlo bez problémů, pro spojení rámu a podvozku se můžeme orientovat podle předních blatníků a kol, oba díly se dají sesadit poměrně přesně. Zadek rámu usadíme podle konzoly zavěšení per. Všechny spoje je třeba důkladně zalepit. Stavbu jsem zakončil přilepením drobných dílů (zpětné zrcátko, stěrače, světla a SPZ).

Foto autor

Stavebnice Tatra 111

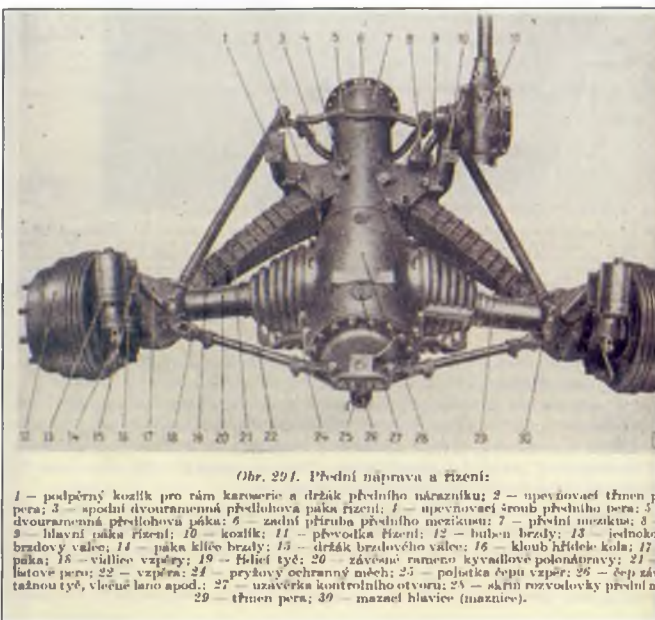
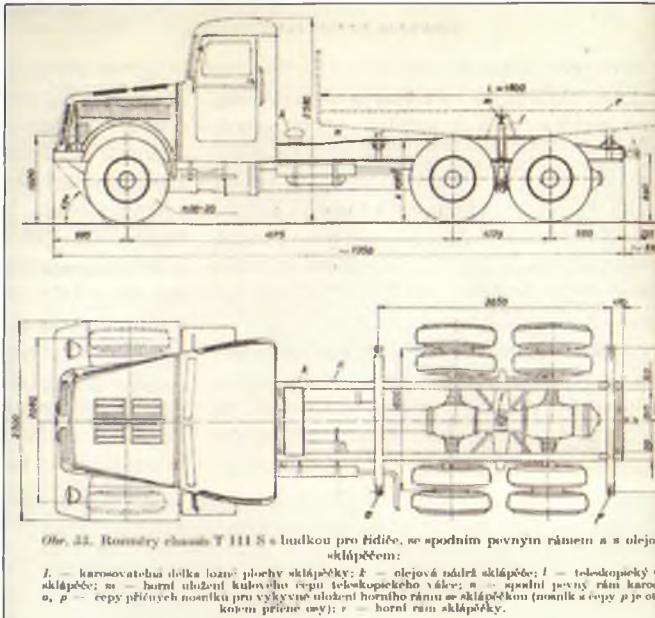
V současné době stavebnice T 111 v měřítku 1:87 vyrábí firmy SDV, Hauler a VV model. Asi největší nabídku typů má **SDV**. Můžeme si vybrat z nejrozšířenějších užitkových verzí (valník, cisterna, přepravník cementu, panelů, dřeva, nebo požární vůz). Zajímavostí je dilenský vůz Tatra 8000-111 z roku 1944. Firma vyrábí své modely jako doplněk pro modelová kolejiště. Cílem bylo nabídnout finančně nenáročné a rychle sestavitelné modely. Plastové díly jsou již probarvené a opatřené potiskem. Funkční podvozek zajišťuje, že model bude v libovolném terénu vždy řádně „sedět“ na všech kolech. Daní za to je vzhled podvozku, za předlohou dosti pokulhávající. Lze otevřít dveře a kapota motoru. Vzhledem k určení stavebnice mám výtku pouze ke kapotě motoru, na které se nepodařilo správně zachytit tvar žaluzií. Pokud by si někdo chtěl model trochu vylepšit, může jej osadit upraveným podvozkem z libovolného modelu firmy Igra nebo doplnit sadou odlévaných kol Hauler.

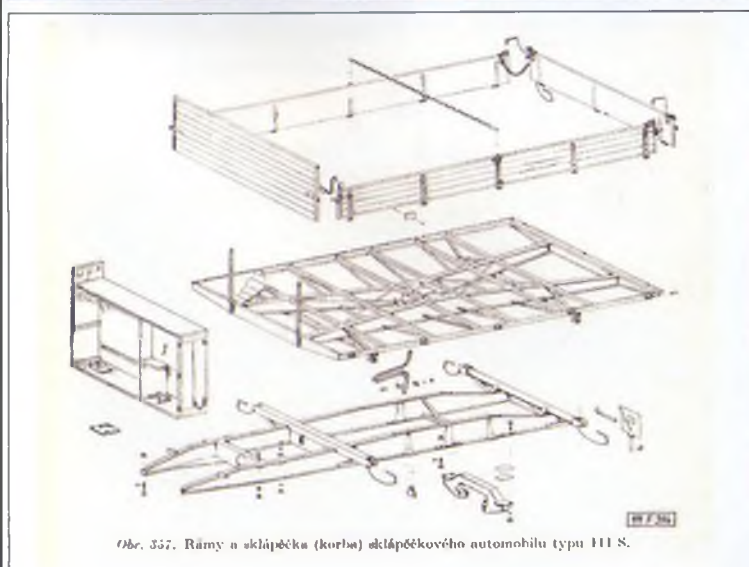
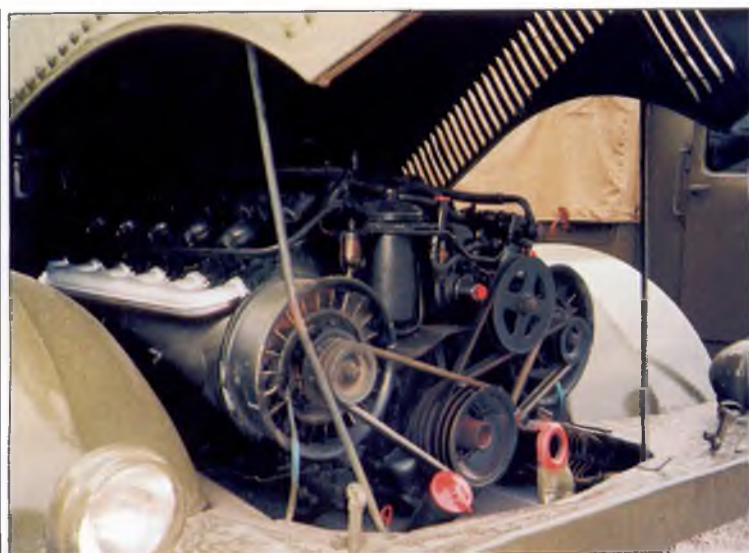
Z produkce firmy **Hauler** lze pořídit šest variant: valník T 6500/111, valník T 111 s dřevěnou kabinou, valník typu 8000H na dřevoplyn, valník T 111 upravený na kolejový tahač, sklápěč T 111S s dřevěnou korbou a tahač T 141 odvozený z T 111. Firmě se povedla asi nejvěrnější zmenšenina Tatra 111. Odlévané díly jsou propracované do nejmenších detailů a odlity bez kazů. Díky samostatným polonápravám lze podvozek sestavit v jakékoliv pozici. A právě zde nastává při stavbě největší problém. Vzhledem k měřítku je vidět každá desetinná nepřesnost. Lepit polonápravy od oka a riskovat nesprávný posez vozu jsem zavrhl hned na začátku, takže doporučuji postupovat jak je uvedeno v článku. Touto metodou si můžeme zvolit jakékoliv zatížení přední i zadních náprav v libovolném terénu. Pokud model nestojí na rovině, je vhodné podvozek sestavit až na připravené podložce. Modelu postavenému z krabičky nelze, z mého pohledu, nic vytknout. I tak však ponechává dostatek prostoru pro tvorivost. Záleží jen, jak daleko chce modelář zajít.

Díky firmě **VV model** si můžeme sbírku rozšířit o unikátní T 147 DC-5, nabízí i cisternu a valník T 111 R. V nabídce si vybere i pouhý sběratel. Firma nabízí jak hotové modely v různých barevných úpravách, tak stavebnice s odlitky z bílého kovu a leptanými doplňky (volant, stupečky, stěrače a míčky na světlá). Kola jsou odlita z bílého kovu nebo převzatá od Igra. Nosná roura je v celku i s polonápravami, což nedovoluje postavit nezatížený vůz s koly charakteristicky skloněnými. Kola se osazují na přiložené hřídele, kabina ze tří dílů je poměrně zdařilá. Da že říci, že pouze z krabičky lze postavit kvalitní model, který se dá vylepšit použitím doplňků Hauler.

U stavebnic z kovu je nutno počítat s vyšší hmotností a přizpůsobit tomu kvalitu spojů (nosnou rouru s rámem pomocí čepů, nebo šroubů). Doporučuji kola řádně nasadit na hřídel a nesnažit se je lepit natupo. Pokud chceme model usadit na podložku, je dobré ho s ní pevně spojit šrouby M 1,6 procházejícími podložkou i vymežovací podpěrou a jsou zašroubovány do nosné roury. Podpěrky umísťují pod přední a mezi zadní nápravy. Při pozorném prohlížení sice trochu kazí vzhled diorámy, ale je tu jistota, že se při náhodné neopatrné manipulaci model vlastní vahou neodtrhne od podkladu a...

Pokud chce někdo stavět variantu, která není v nabídce, záleží to čistě na fantazii, zručnosti a peněženke. Pro modely nákladníků v měřítku 1:87 je dnes na trhu poměrně dost doplňků. Kola udělají se vzhledem modelu hodně a můžeme přidat i stěrače, koncová světla, SPZ, volanty, kanystry...

Momentky z akce 28. října 1944.
Vozidla jsou značně zablácena

Českoslovenští vojáci v bojích při obléhání Dunkerque

Výsadek na motorovém prostoru je vyzbrojen Stenguny, vojáci mají na hlavách helmy pro posádky obrněných vozidel (podobné výsadkářským). Bedny na blatnících obsahují munici do ručních zbraní ▼

Ačkoli je fotografie nepříliš zřetelná, stojí za zveřejnění, protože jeden z vojáků výsadku je vyzbrojen německým kulometem MG34 s bubnovým zásobníkem. Bohužel Cromwell Mk.V nelze přesně identifikovat. Pokud patřil třetí rotě, může být šestičíslicí zakončené 6 nebo 7 ▼

▲ Podle žlutého kruhu na věžích patří Cromwell Mk.VI k třetí rotě druhého praporu. Na střeše věže je položený kulomet Vickers K ráže .303

▼ Při útoku se vzdávali nejprve jednotliví vojáci...

▼ ...pak celé skupiny...

Skupinové foto tankistů oblečených v charakteristických britských overalech s mnoha kapsami, zvaných pixie suit (oblek skřetů), a tankistických baretech. Druhý stojící voják zprava má přes pixie suit oblečenou koženou vestu bez rukávů proti vlhkosti a chladu (leather jerkin)

Fotografie laskavě poskytl pan Pavel Skupien

...které jsou eskortovány do týlu. Válka pro ně skončila ▼

Československé jednotky na východní frontě

Při vzniku československé vojenské jednotky v SSSR byl použit částečně výstrojní materiál dovážený z Anglie v rámci dohody o materiální pomoci mezi Spojenci. Nošení britské výstroje nebylo jen výsadou Čechoslováků, ale i polského sboru. Naše jednotky měli pouze sovětskou výzbroj, mimo jiné proto, že vojáci odmítali nosit sovětské uniformy. Díky tomu ale vznikaly i problémy. Sověti si pletli naše vojáky s Němci a také jim moc nevěřili, protože „měli jiné mundúry“. Čs. jednotky v SSSR používaly především

starší výstroj: přilbu Mk I a Mk II, battledress, spinky, kožený opasek, velké „GBěčko“ a lodičku. Poslední dvě součástky byly hojně používané až k Dukelskému průsmyku. S battledressy to bylo horší, protože těch bylo později málo. Přilby a plátěné řemení přestali Svobodovci nosit po přechodu Dněpru a v bitvě o Kyjev se nevyskytovaly vůbec. Nedostatek uniforem nakonec u sboru vyřešili stejně jako u československých legií za první světové války - vznikly dílny, v nichž krejčí výstroj šili. Tyto uniformy trochu připomínaly československé vz. 21.

Je třeba vyvrátit několik mýtů. U Svobodců se nikdy nenosilo úplně britské řemení ani plátěné sumky. U sboru nebyli britští instruktoři, vojáci neměli „Stenguny“, nenosili prvorepublikové uniformy a jejich doplňky (přilba vz. 32). Výjimku tvoří ovinovačky. Mýtus o „republikové“ výstroji vznikl poté, co se ke sboru připojili zajatci z armády Slovenského státu (většina Slováků vytvořila základ 2. paradesantní brigády).

Zbraně sboru byly sovětské. Pěchota používala pistole TT 33, pušku Mosin 1891/30, karabinu Mosin vz. 38 a vz. 44. a samonabíjecí pušku SVT 40. Právě k SVT 40 a britským uniformám se pojí ve vztahu k bojům u Sokolova historka. Když byli naši donuceni Němci k ústupu, byli následně „zajati“ vojáky Rudé armády. Ti britské uniformy moc neznali a konec konců Čechoslováci mluvili jinou řečí, takže šup s „germánkami“ do zajetí. SVT 40 jim samozřejmě byly odebrány. Obvyční vojáci Rudé armády tuto pušku neznali, protože v Rudé armádě ji fasovalo jen málo poddůstojníků. Po spletitém vysvětlování byli vojáci

propuštěni, ale místo SVT 40 dostali Mosiny s odůvodněním, že se SVT ztratily.

S vojáky Rudé armády Čechoslováci bojovali bok po boku. Naše jednotky měly vlastní velení, ale podléhaly v otázkách nasazení a použití v boji nadřízeným orgánům Rudé armády. Vše pak schválil náčelník Čs. vojenské mise v SSSR plk. Heliodor Píka. Naše nejvyšší velení bylo v Londýně. Mimořádně, u Svobodovců komunistická strana a politrucci nenalezali moc pochopení. „Ve-

doucí úloha“ komunistů byla znát až na našem území. O sovětském ráji vojáci neměli moc iluzí:

V Buzuluku býval v době první světové války most, který museli českoslovenští legionáři vyhodit do vzduchu při ústupu před bolševiky. Později v Sovětském svazu se nikdy neměl ke stavbě nového mostu a až do příchodu Čechoslováků do Buzuluku fungoval jen přívaz. Aby si Čechoslováci zjednodušili svízelnou dopravní situaci, most postavili znovu a až pak se dozvěděli, že původní do luftu vyhodili jejich tatíkové.

Za poskytnuté fotografie a konzultace děkuji jemu členům SVH Hradec Králové a KVH Pardubice

3DETAIL

Ohýbačky leptů této jihlavské firmy jsme již představili několikrát, tentokrát se objevil výrobek, který uvítají stavitelé větších modelů a třeba obyvatelé dlouhých blatníků. Novinka s otoč-

ným ramenem, opět z duralu, opatřená dvěma trny pro ustavení „přidržadatel“ na sebe a dvěma aretačními šrouby, je totiž **dlouhá 150 mm**, a tak umožňuje tvarovat stejně dlouhé součástky jedním pohybem „ohýbadla“.

AIRES

Jedinou krabičkou tohoto měsíce je sada s kompletním pilotním prostorem **F/A-18C Hornet** firmy Academy v měřítku **1:32 (2035)**. V sadě

nalezneme odlitky výborného vystře-
lovacího sedadla Martin Baker SJU-5/6, vanu pilotního prostoru, bočnice, ovládací prvky, kryt palubní desky, rám pohyblivé části překrytu a lept větší, než na jaký jsme zvyklí. Vše odlito bez bublin a ne-

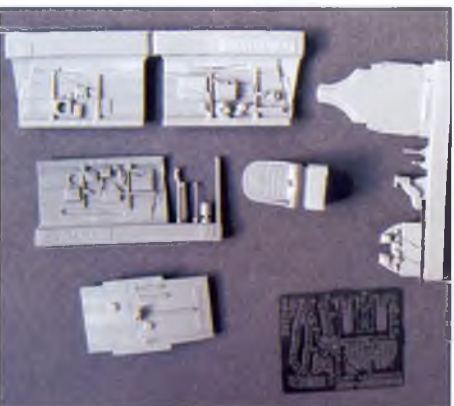
dolitků. Další tři sady jsou rovněž z kolekce pilotních prostorů. Pokud je budete shánět, nepamenejte, že Aires změnil barvy a design svých obalů. V měřítku **1:72** konečně došlo na dlouho

očekávanou sadu pilotního prostoru pro **Ju 88A-4 (7138)** z produkce firmy Italeri, která je vzhledem k měřítku překvapivě rozsáhlá. To by ovšem nemělo znamenat komplikaci pro nikoho, kdo si už zkusil práci s polyuretanem. Drobnou inovací jsou rukávy odvádějící prázdné nábojnice od zbraně, které je potřeba mírně nahnát a ohnout do správné polohy. Připravte se také na lepení leptů k čirým dílům stavebnice, takže pozor na vteřinakovou „námrazu“. Mezi od nuly přepracované sady pilotních prostorů se řadí další **Bf 109G-6 (4284)**, tentokrát v časné konfi-

guraci v měřítku **1:48**, určená pro stavebnici Hasegawa. Naopak poprvé se objevuje sada **(4268)** pilotního prostoru pro **P-40E Warhawk** firmy Hasegawa v měřítku **1:48**. Montáž bočnic (jedna je alternativní) nám ulehčí ustavovací ko-

líky, samozřejmě je drobný lept. Poslední dvě sady jsou z kolekce trysek na roury v měřítku **1:72**. Pod označením **7144** nalezneme **výstupní trysky Su-27 Flanker B** určené pro stavebnici Hasegawa (přebalováno firmou Revell, druhá s označením **7123** vylepší k dokonalosti tyto partie na modelech **F-15C Eagle** firmy Hasegawa v měřítku **1:72**.

DRAGON

Na veletrhu v Norimberku úspěšně navázaná spolupráce přinesla výsledky a do redakce dorazily první vzorky přímo od výrobce. V měřítku **1:144** se v nabídce firmy objevují s doplňkovým označením **1+1** stavebnice dvou proudových letadel. V první se v nové podobě vracejí již nějaký čas „otáčené“ výlisky F-14. Z celkem 106 součástek je pro stavbu každého ze dvou modelů s funkčně pohyblivým křídlem určeno 40, zbylých 26 nepoužijeme. Novinkou stavebnice **F-14D Super Tomcat VF-2 Bounty Hunters (4581; 1:144)** s jemnými dily opatřenými rytím do

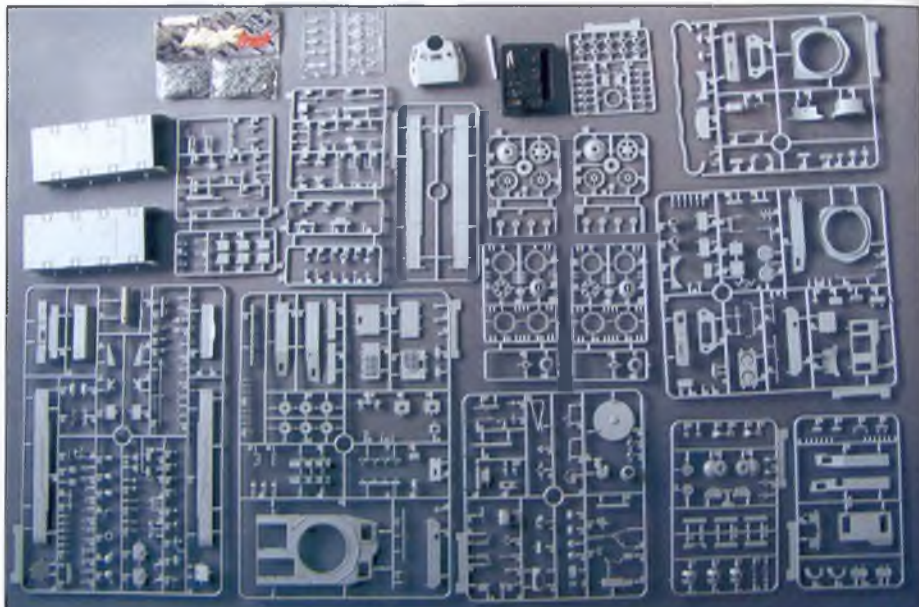
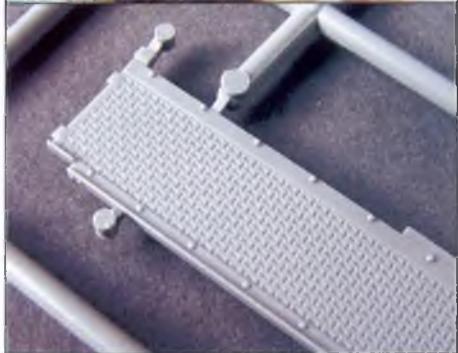
hloubky jsou výlisky „chytrých pum“ GBU-16 Paveway, jejich závěsníky, nově podkřídelní závěsníky LAU-138 pro AIM-9 a konečně i zaměřovací a značkovací kontejner AN/AAQ-14. Obtisky umožňují postavit „normální“ letadlo jednotky VF-2, tedy s barevnými doplňky, a stroj v nevýrazném šedivém „low vis“ zbarvení. Foto-

grafie předloh v obou typech zbarvení jsou na internetu dohledatelné. Druhou novinkou v této velikosti s funkčním sklápěcím křídlem, rovněž v dvojitém balení 1+1, je **Tornado F3** ze stavu **56 (Reserve) Squadron The Firebirds (4582; 1:144)**. Z celkem 2x53 součástek můžeme po-

stavit britská stíhací Tornado podvěšená přídavnými nádržemi, raketami Skyflash a Sidewinder. Barevným letadlem, respektive šedým s „ohnivým“ hrbetem trupu a SOP, je ZE338, letoun ZE735 je naopak nenápadně šedivý, jen s červenobíle kostkovaným vrcholem SOP. Obě letadla jsem našel na internetu v mnoha podobách, zatím však ani jediný záběr, který by potvrzoval přesně to, co nabízí výrobce stavebnice.

Jak se dalo očekávat, po Pz. IV Ausf. E a Vorpanzer Ausf. E (Pz. IV Ausf. E s přídavným pancéřováním) se dostává na trh **Pz. IV Ausf. D** v měřítku 1:35 (6265). Jak už je poslední dobou

u Dragonu zvykem, v krabici najdeme záplavu rámečků, kovové tažné lano, vytvarované přírodní kabely ke světlům, hliníkovou soustruženou hlaveň (v krabici je i plastová), soustružené náboje, dva archy leptů a velký arch obtisků. Díly ze stavebnice nám umožňují postavit „běžnou“ Pz. IV Ausf. D, verzi s přídavným pancéřováním a vozidla s úpravami pro službu u jednotek Afrikakorps. Plastové díly nabízejí další vylepšení, najdeme mezi nimi dvě verze korby, nebo díly vyrobené technologií Slide mold, nechybí ani oddělené články pásů s dutým vodicím zubem z hmoty Dragon Styrene. Stejně, jako u před-

chozích stavebnic, lze „demontovat“ hnací kolo a vytvořit montážní diorámu, protože všechny díly včetně ozubených kol a miniaturních šroubů jsou rovněž součástí rámečků, nechybí ani velká část interiéru včetně točny věže a kompletního závěru kanonu. Na výběr máme z celkem jedenácti vozidel, z toho pět šedivek z tažení do Francie, na Balkán a do SSSR, dvě písková vozidla s hnědými skvrnami s přídavným pancéřováním a čtyři bez něj, rovněž v pískové z Libye. Dragon opravil drobné nepřesnosti, kterých se dopustil na předchozí stavebnici (celkem 43 oprav, což zní hrozivě, ale tyto opravy jsou typu: posunutí nýtu o 1 mm, otočení zámku na poklopu, provrtání zapuštěného otvoru, doplnění šroubu atd.).

Další z dokonalých stavebnic, kterými vlastně Dragon zvyšuje laťku jen sám sobě. **Sd.Kfz. 234/4** byl poslední verzí německých osmikolových obrněných aut, již bylo v továrně Büssing Nag vyrobeno okolo devadesáti kusů. Čtyři verze

Artur Model Centrum

P. O. Box 79, 274 01 Slaný

tel.: 312 523 556, e-mail: info@artur-m-c.cz

internetový obchod

www.artur-m-c.cz

navštivte naši novou prodejnu:

Praha 5-Smíchov, Na Bělidle 1/63

tel.: 242 487 024

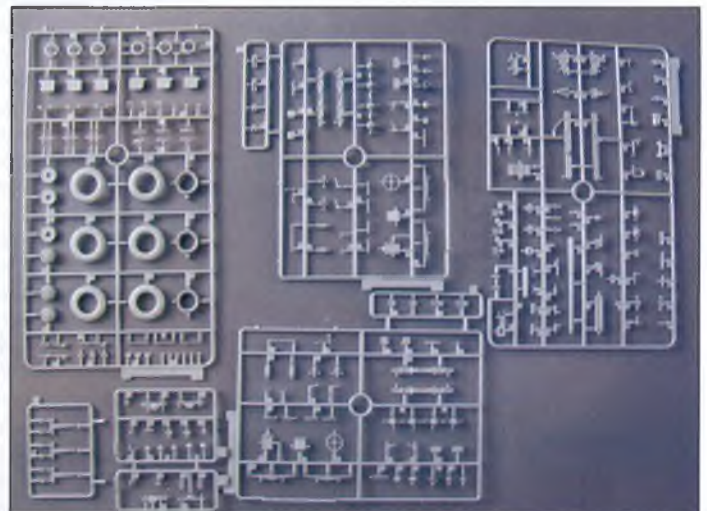
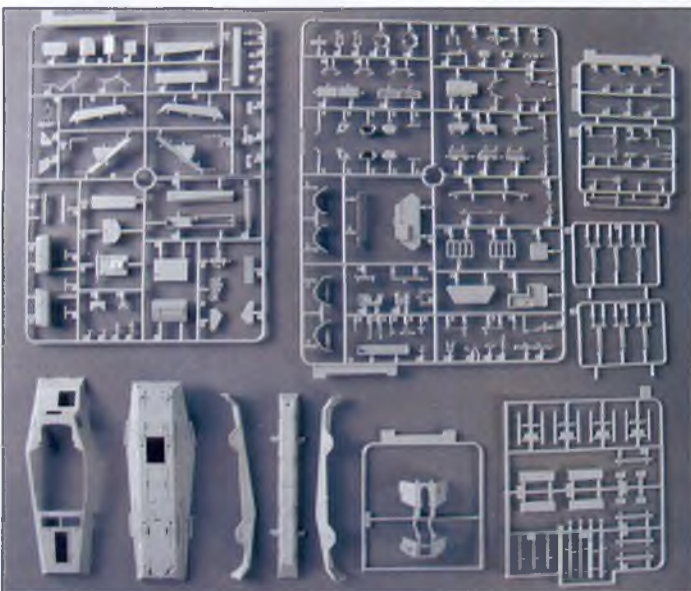
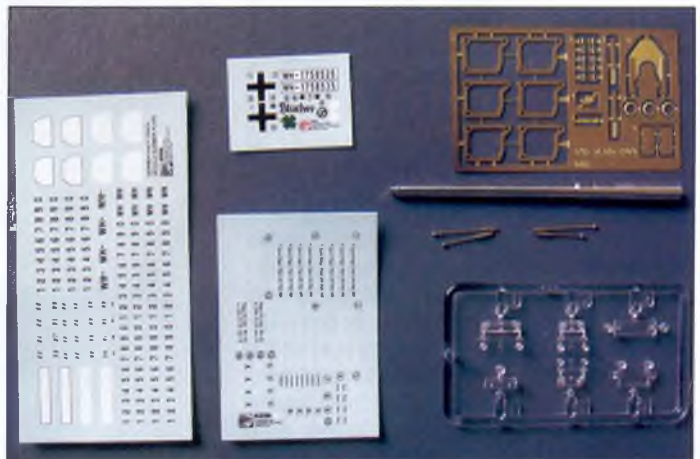
Většinu výrobků z rubriky Pod pokličkou pravděpodobně najdete mezi dalšími 20 957 položkami naší nabídky.

234 už vyráběla v měřítku 1:35 firma Italeri, Dragon jich chystá dokonce pět (pátá je 234 s Schwebelafette). Už po otevření krabice je jasné, že s původní více než dvacet let starou stavebnicí novinka Dragon (6221) nemá společného vůbec nic. Díly jsou rozmístěny v třinácti rámečcích z šedého plastiku, čtrnáctý rámeček s periskopy je čirý, dolní korba je zvlášť. Mezi díly poznáme rámečky ze stavebnice kanonu Pak 40. Doplnků z jiných materiálů není tolik, jako jsem si rychle zvyklí po předchozích stavebnicích: malý lept, soustružené „policačky“, tři archy obtisků a sou-

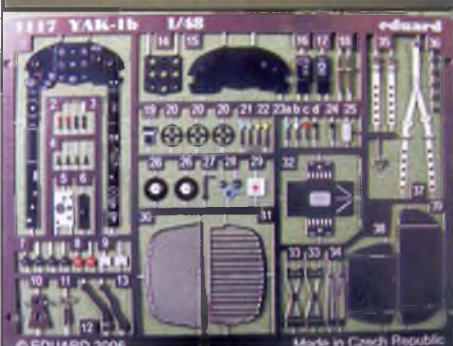
stružená hlaveň. Další doplňky si můžeme dokoupit v samostatném balení firmy Cyber hobby (blatníky ze začátku výroby se čtyřmi schránkami na každé straně, obtisky pro další tři varianty zbarvení, fotolepty žaluzií, vytvarované díly dvoudílného pancíře kanonu a soustružené vymezovací šrouby). Stavebnice zachází do neuvěřitelných detailů především v podvozkové části, takže zde asi strávíme při stavbě nejvíce času. Ačkoli to stavebnice přímo z krabičky nedovoluje, můžeme pouze drobnými úpravami rozpochybovat nápravy a natočit kola. Interiér je slušně viditelný a tak ho výrobce

nemohl zanedbat. Ačkoli jsou ve stavebnici tři archy obtisků, máme na výběr pouze ze dvou verzí (ROA z Prahy, známý z knihy Tomáše Jakla Květen 1945 v českých zemích a časopisů HPM, a vozidlo ze západní fronty se čtyřlístkem). Ačkoli jsem pátral poměrně pečlivě na internetu, mnoho dalších vozidel jsem nenašel, zřejmě nepatřil mezi často fotografované typy. I tuto nádherně zpracovanou stavebnici můžu vřele doporučit, stačí ji postavit jen z krabičky.

EDUARD

Minule jsme předpokládali, dnes už potvrzujeme, že původní výlisky firmy Accurate Miniatures jsou v měřítku 1:48 dodávány v limitované edici (1117) tentokrát jako **Jak-1b**. Přínosem

firmy Eduard jsou velmi povedený štítek barevných plechových doplňků (zejména do kabiny a sítky chladiče), masky pro střikání, obtisky a návod s barevnými schématy podoby čtyř strojů se spodními plochami modrými a horními v různobarevných kombinacích. První má horní plochy černo-zelené a přidá až ke kabině jasně červenou, druhý Jak nese novější šedo-šedé zbarvení, třetí je opět černo-zelený, ale bez doplňků, a čtvrtý má na zeleném základu nastříkaná pole černá a nezvyklé černozelené. Na všech letadlech jsou nějaké dedikační nápisy, kresby, nebo symboly sestřelů, takže je opravdu z čeho vybírat.

JASTA 5 Albatros D.V Dual Combo! je předlouhý název stavebnice v měřítku 1:72 s označením 2101. Poměrně malá krabice obsahuje

výlisky pro stavbu dvou modelů, k jejich vylepšení dva štítky vesměs miniaturních detailů (vybavení pilotního prostoru, chladiče hlavní kulometů, chladič na křídlo, táhla a další drobnosti). Výrobce vybral a v návodu na barevných kresbách představuje šest různých letadel jednotky Jagdstaffel 5. Všechna letadla mají horní plochy křídla v kombinaci fialové a zelené, spodní světle modrošedé, ocasy zelené s červeným lemováním a červené přídě. Na bocích trupů bud v barvě dřeva, nebo šedých, nesou různé kresby a osobní znaky pilotů. Zajímavá heraldická sbírka ptáčků z jednoho hnízda! Eduard přidal další do své série figurek, tentokrát se zaměřil na **Japonský personál** v měřítku 1:48 (8504).

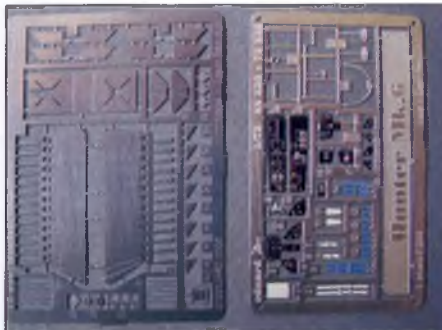
V krabici nalezneme díly pro šest pěkně zpracovaných figurek – klasicky naporcovaných na hlavy, těla, ruce, nohy, šlapací kolo – a drobný lept s výpletem kola. Jedinou výhradu mám k pozám figur, protože tři z nich (polovina) poněkud stereotypně salutuje. Přivítal bych spíše zbrojře s pumou, nebo by mohl aspoň jeden ze salutujících sedět v kabině. Z dalších novinek můžeme v řadě Dual Combo! očekávat limitovanou edici **L-39 Albatros** v měřítku 1:72 a v pestrých barvách civilních uživatelů z USA a Ruska. Protože se blíží datum vydání P-39 firmy Hasegawa v měřítku 1:48, můžeme očekávat do té doby záplavu limitů, které potěší hlavně ctitele Airacober ve službách RAF a VVS. Pravděpodobně příští měsíc se dočkáme první z řady verzí **I-16** – na řadě je typ 10. Časem se objeví i další limitky a přebaly, namátkou **Spitfire Mk. 22/24** (ex-Airfix) s velkým množstvím odléváných a leptaných doplňků a **Mirage 2000**

(ex-Airfix/Heller), obě 1:48. Objevuje se několik dalších novinek na seznamu Big Edů. Pro už letitou stavebnici **A-26C Invader** v měřítku 1:48 firmy Monogram (přebalováno firmami Revell a Pro-Modeller) je určen Big Ed **BIG4857**. Balení, které stojí 2/3 ceny v porovnání s jednotlivými sadami, obsahuje díly k vylepšení pumovnice, podvozku a exteriéru, poutací pásy, díly pro interiér a masky. Podobně ušetříme při nákupu Velkého Edy pro **Lancaster B Mk.I/MK.II**

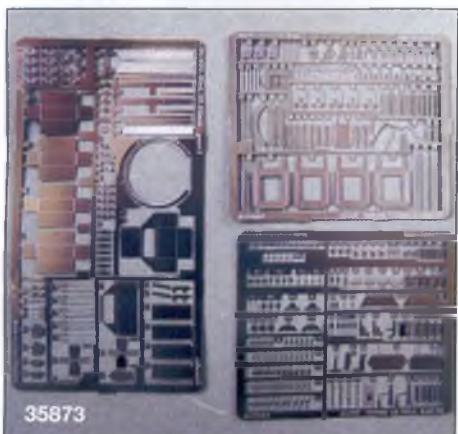
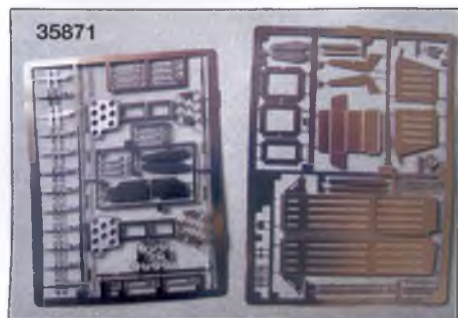
firmy Hasegawa (**BIG7220**). V měřítku 1:72 je novinkou sada (měla být už minulý měsíc) určená pro **Hunter Mk. 6A** firmy Revell (recenz

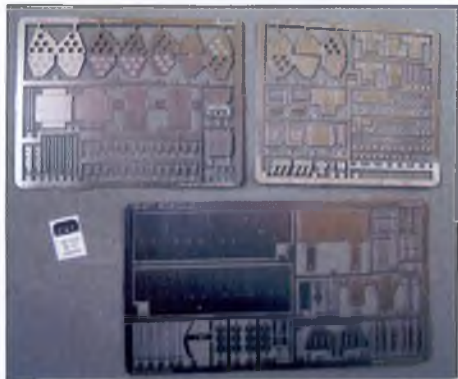
stavebnice jste si mohli přečíst v Modelář 8/2005). V sadě najdeme barevnou planžetu s díly do interiéru a nebarvenou, jejíž hlavní část tvoří vztákové klapky. Díky konstrukci stavebnice nemusíme nic řezat. Sada má označení **73230**. Identickou barevnou planžetu sdílí i sada **Zoom SS 230**. V Modeláři 2/2006 jsme zmínili

že ve stavebnici Hetzeru firmy Eduard chybí zásobník vpravo od kanonu. Spolu s blatníky a několika dalšími detaily, které jsem postrádal ve stavebnici, tvoří náplň sady **35871** pro **Jagdpanzer Hetzer**; 1:35. Ačkoli jsou nové stavebnice firmy Dragon přecpány tzv. multimedia doplňky, je stále co vylepšovat. O tom svědčí sada **35873** pro **Flak 37 88 mm** v měřítku 1:35, která

obsahuje tři plažety nadupané konstrukčními detaily (přitom součástí sady není nový pancéřový štít chránící obsluhu) a o poznání menší dvouplazetová sada pro **Pz. IV Ausf. E** s označením **35860 (1:35)**. Ve čtvrtce konečně došlo na vylepšování amerického **stíhače tanků M10**. Ten si díky svému odkrytému bojovému prostoru „vysloužil“ dvě sady: interiérová má označení **28022** a obsahují především držáky nábojů, pod-

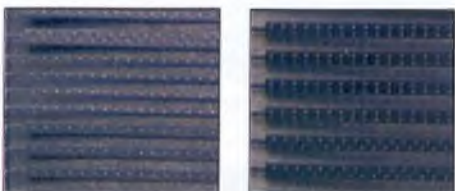
běhy a detaily rozmístěné po stěnách věže, exteriérová sada s vnějšími detaily je o poznání menší, ale můžeme díky ní nahradit šrouby na korbě, které jsou pro sklon korby ve slušné kvalitě prakticky nevylišovatelné. Tato sada má označení **28029**, obě jsou v měřítku **1:48**. Dra-

gon nezůstává pozadu ani v produkci stavebnice v měřítku **1:72**, ale jeho tempo firmy vyrábějící doplňky „chytají“ poněkud hůře. Zřejmě ani prodejnost těchto sad není kdovíjaká, nejspíš proto, že modeláři mají psychologický blok zaplatit za doplněk cenu převyšující hodnotu stavebnice. V měřítku **1:35** jsou doplňky sice dražší, ale stavebnice také, takže k tomuto jevu nedochází.

Možná i proto se tento měsíc objevuje pouze jedna sada pro novinku **Sd.Kfz. 251 Ausf. D (22109; 1:72)**. Mezi inovace můžeme zařadit dvě sady s **nýtovanými pásky**. Není u nich udáno měřítko a jsou určeny k použití na povrchu letadel (například Stuka v oblasti přechodu křídlo trup). Sada **00099** obsahuje pásky s nýty vystupujícími nad povrch, sada **00100** pásky se za-

puštěnými nýty. V sadách jsou tenké a široké pásky s jednou řadou nýtů a pásky se zdvojenými nýty, jak souběžnými, tak „cickak“ střídavě na obou stranách pásku.

HR MODEL

Díky firmě se na trh dostaly mnohé verze známých typů používaných československým letectvem, nebo natolik okrajové, že se je dosud nerozhodl nabídnout žádný z velkých výrobců. Jednou z nich (na kterou dokonce sedí obě kritéria) je odlévání stavebnice **Nieuport 21** v mě-

řítku **1:72** a označením **7354**. Nieuport 21 byl vyvinut z typu Nieuport 17 a odlišoval se zejména pohonnou jednotkou. Byl používán na západní frontě do konce roku 1917, kdy začal být považován za zastaralý. Kusy, které se dostaly ruskému spojenci, byly používány ještě v občanské válce, služeb dvou z nich využili českoslovenští legionáři. Velké díly jsou odlity s nálitkem, drobné detaily v klasické blaně, takže nás čeká více začíšťování. Stavebnice obsahuje obtiskový arch pro čtyři stroje, z nichž nejzajímavější je letoun Raoula Lufberyho.

JK RESIN

Po kratší odmlce o sobě firma dává vědět dvěma sadami, které určitě přivítají stavitelé bojovky v měřítku **1:72**. Jsem si jistý, že sada **T 72016 německé nářadí** zaujme každého, kdo se už někdy pokoušel vytvořit nářadí pro konverze či

diorámy, nebo chtěl vylepšit svůj model o netradiční detail. Najdeme v ní čtyři C-háky, dva různé typy heveru, a po dvou hasících přístrojích, kládivech, sekerách a lopatách.

Druhá sada bude nepostradatelná pro ty, kdo staví vozidla na podvozku Pz.III nebo IV, protože obsahuje **náhradní články pásů** určené pro většinu variant tohoto typu. V sadě **T 72017** nalezneme po patnácti článcích s dutým i plným vodícím zubem.

LEGATO

Legato velmi překvapilo, když odtajnilo své výrobní plány, protože chystá několik short-runových stavebnic v měřítku **1:48**. Novinky potěší milovníky československého letectva z meziválečného období, protože se připravuje **Avie B.35 2. prototyp** a po něm **Letov Š-231**. Na co těšit se mají i milovníci raritek a polozapomenutých letadel, pro které Legato připravuje v měřítku **1:72 prototyp Re-2000** a **Bredu 27** v čínské kamufláži, která si zabývala v japonsko-čínskému konfliktu.

LZ MODEL

Asi každý stavitel používá k obrušování či ohlázování modelů brusný papír nalepený na prkénku. Komu se nechce shánět a olepovat prkénko, může si za přijatelný obnos koupit **Brusný hranol – hrubý**, nebo **Brusný hranol – jemný**. Jsou z dřevotřískové desky (dokonale rovné) o rozměrech **130x150 mm** a tloušťce **13 mm**, polepené z každé strany jiným druhem smirku. Na prvním hrubosti **80 a 220**, na jemném **220 a 600**.

MONTEX

Kouzlo masek vyřezávaných plotterem do masokovací fólie neobjevili jenom u Eduardu, ale i v dalších firmách. Jednou z nich je polský Mon-

Ve standardně velkém obalu je odlietek **vystřelovacího sedadla pro F-15A/C s upínacími pásy (QB72022)** v měřítku 1:72. Chybí konkrétní označení sedadla (nejspíš ACES II) a údaje o jeho zbarvení. Nezbyvá nám tedy, než zabrouzdat po internetu. Se zbarvením to bude podstatně jednodušší u další novinky v této velikosti, **výfuků pro P-51D Mustang (QB72020)**. Ty jsou pochopitelně „otevřené“, a tak si ušetříme otravné odvrátání.

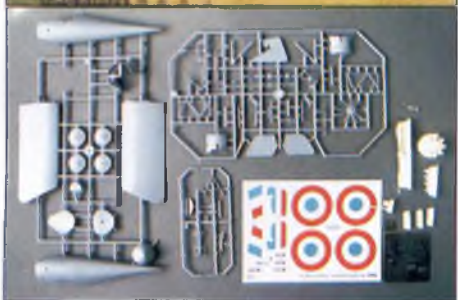
REZAVÁ VRTULE

V Rezavé vrtuli se trefili do boomu stavebnic **Avie B.35**, takže ji najdeme na tričkách podloženou prvorepublikovou mapou ČSR. Ani tentokrát nebude výjimka, zájemci budou kupovat trička z omezené padesátikusové série.

SPECIAL HOBBY

Stavebnice v měřítku 1:32 jsou v nabídce našich výrobců vzácností, ale u SH se na ně vrhli docela odvážně. V krátké době dalším přírůstkem je tentokrát letoun z první světové války, **Morane-Saulnier type N (SH32006)**. Stavebnice

obsahuje 53 plastických výlisků, tučt polyuretanových výlisků (včetně motoru, vrtule a zásobníků s náboji), štítek leptů, čirý větrný štítek a aršík s 12 obtisky. Letadla tohoto typu jsou pověstná množstvím výtuzných lanek, a tak, ať si vybereme z nabízených verzí letadlo MS394 s červenou příďí, nebo MS391 s černou, čeká nás vždy náročná vyplétání. Čtvrtky, tedy stavebnice v měřítku 1:48, zastupuje vrtulník, dokonce jeden z prvních – **Focke Achgelis Fa 223 Drache (SH48020)**. Ke stavbě, jak jsme se už v pokličce zmínili, máme především plastické díly (více než 80), šest čirých součástek zasklení,

podle přehledu v návodu čtyři PUR odlitky (ve skutečnosti šest) a dva velké štítky leptů. Výlisky i odlitky vypadají dobře, ale než poskládáme slo-

SAMI 3

Novinky a krátké recenze, Special preview – Tu-160 BlackJack Trumpeter 1:72; Stavebnice pro pamětníky: Hawker Fury 1:48 (Impact Kits, Airfix) krok za krokem, 10 barevných bokorysů historie s dobovými fotografiemi. Breda Ba.65 (RCR Resin 1:48) – do stavba a vylepšování, 10 barevných bokorysů. Dva odlévané Junkersy Ju 88 (AIMS 1:72), Avro Shackleton (CMR 1:144). Přestavba F-5E na Canadair CF-5A (Hasegawa 1:32); Sopwith Triplane (novostavba 1:72); F-104J (Hasegawa 1:48) s doplňky Aires. Anglicky Publikaci dováží Jakab Hobby Service

RUSSKIE NAGRADY XVIII – začala XX V.

(Ruská vyznamenání 18. století až začátku 20. století), Vydavatelství Prosvetšenie, Moskva 1997, 160 s., rusky V. A. Durov

Teměř deset let po vydání na náš trh dorazila kvalitně vytištěná publikace, přibližující zájemcům o vojenskou historii v barvě ruská vyznamenání, dokumentující jak a kde se nosila, a připomínající dobové souvislosti a zvyklosti. Publikace je rozdělena do sedmi kapitol. První dvě zahrnují širší období – vojenské kampaně doby Petra I. a Ruské války druhé poloviny 18. století, další pak jednotlivé konflikty. Dozvíme se tak, jaká vyznamenání se udělovala za vlastenecké války roku 1812, krymské války 1853-1855, ruskojaponské války 1904-1905, či za první světové války. Fotografie jednotlivých vyznamenání často provázejí fotografie a kresby jejich nositelů, snímky dalších „vyznamenávacích předmětů“, například šavli a kordů s dedikací.

Za poskytnutý vzorek děkujeme Pavlu Šípkovi z prodejny Blue Max

FRONTOVOJ BOMBARDIROVŠČIK IL-28

(Frontový bombardér Il-28)

Zaporožje, Dikoje Pole, 2004, 136 s., rusky

L. P. Mekerdican, A. I. Pelech

Obsáhlá monografie, prošípaná kresbami, grafy, velkými rozkládacími barevnými řezý několika verzí letadla, barevnými bokorysy strojů různých uživatelů

žitě nosné konstrukce nosníků rotorů, určité se zapotíme. Pevnější černé a bílé obtisky slytají kříže výsoštných znaků a písmena označení. Vybrat si můžeme ze čtyř strojů, jež byly všechny buď šedé, nebo v kombinaci šedé a zelené.

TAMIYA

Už delší dobu na internetových diskusích koluje zpráva, že Tamiya má vydat stavebnici francouzské obludy z počáteční fáze druhé světové války **Char B.1bis**. Pokoušel jsem se vysledovat kořeny této zprávy a poprvé se zmínka objevuje v komentáři k fotografii v japonském časopisu Armour modelling, na které je člen managementu firmy Tamiya, který drží v jedné ruce StuG III B a v druhé Char. To mi připadalo jako poněkud pofidérní, takže jsem tuto zprávu zavrhl, ale zviklal mě Marcus Nicholls – redaktor časopisu Tamiya Model Magazine International, který napsal, že po stavbě M10 se těší na pásovou francouzskou masivní neforemnou obludu, která by se hodila do diorámy ze začátku války jako protíváha k časným verzím Pz. IV. Tak si to přeberte.

a rozkládací „plachtou“ výkresů (16x bokorys, 6x čelní pohled, 3x půdorys shora, 3x zdola, detaily, řezy), velmi podrobně popisuje vznik, vývoj a užití jedné z legend 50. let. Krok za krokem provází čtenáře všemi částmi letadla Il-28 a jejich vzhled i proměny dokumentuje jak dobovými fotografiemi, tak přehlednými kresbami a snímky dochovaných strojů. Dozvíme se jaké zbraně, v jakém množství a na jakých místech letadla nosila, jak vypadala střeliště. Také různé pumy, přídavné nadře i řízené střely si můžeme prohlédnout na fotografiích a na kresbách. Značná část knihy je věnována speciálním verzím a úpravám (Il-28Š, T. R. U) a odlišnostem strojů různých uživatelů (ČSSR, Finsko, Čína). Dozvíme se i o potřebném pozemním vybavení a nad několika schématy a vzory písma použitého k označení s překvapením zjistíme, že na každém letadle bylo více než 100 informativních a varovných nápisů! Jedinou slabinou publikace je trochu nižší kvalita reprodukce fotografií, připomínající sovětské knihy z 50. let.

Za poskytnutý vzorek děkujeme Pavlu Šípkovi z prodejny Blue Max

HT MODEL SPECIAL

Letka 13 v obrazech (1940-1944)

80 stran, slovensky a anglicky

Stanislav Bursa, Jozef Andál

Slovenští letci v Letce 13 bohužel bojovali na nesprávné straně.

Je neuvěřitelné, kolik fotografií z jejich činnosti a života se přes léta tuluje a popírání skutečnosti mezi lidmi dochovalo. Autoři je do obrazové publikace seskupili chronologicky, a tak činnost jednotky můžeme sledovat od téměř mírových počátků ustavení slovenského letectva v lednu 1940, přes bojové nasazení na východní frontě 1941 výcvik v Dánsku (1942), po druhý odlet na východní frontu. Po části o dění během roku 1943 v Anapě dojde na snímky konkrétních Messerschmittů Bf 109 („žlutá 8“), kurýrních strojů a ukázký z dobového tisku; pak následují fotografie z odchodu dalších vojáků na východ, snímky nenurčených strojů a protiletadlového dělostřelectva, pozemních jednotek a lidí. Poslední strany pak na několika fotografiích připomínají vznik a činnost Pohotovostní letky v roce 1944 a její výrazné ztráty v červnu. Poslední fotografie odkazuje na vypuknutí povstání, které vlastně činnost jednotky ukončilo. Deset barevných bokorysů představuje bez podrobnějšího popisu Avie B.534/Bk.534, pak následují tři strany bokorysů Ar 96, Ar 96A, Bf 109D a Bf 109E používaných při výcviku v Dánsku, tučt bokorysů Bf 109E, 19 kreseb Bf 109G-2 a G-4 na východní frontě a pěti zbrusu nových Messerschmittů Bf 109G-6, dodaných na Slovensko na jaře 1944.

Publikace naleznete v nabídce zásilkové služby společnosti Aeromedia

Stavba

Obalem je dřevěná krabička, jejíž víko zdobí trochu neumělá kresba letadla, zřejmě z reklamních důvodů doplněná zmínkou o světovém prvenství. Rámeček nás dodnes překvapí velmi čistě zhotovenými díly, kvalitním návodem, ručně vyřezávanou dřevěnou vrtulí a mucholapkovými obtisky.

Stavba jde velmi příjemně od ruky a nevyžaduje tmel, se kterým ostatně Cimrman ani nepočítal. Pro dokreslení kvalit stavebnice jsem model postavil jen tak z krabičky (Cimrmanovo označení „model aus schachtel“). Kamufláž a označení jsou částečně smyšlené, neboť ani letadlo ve vojenské verzi, ani československé letectvo v té době neexistovaly. Na tom, že z hmotnostních důvodů budou letouny ponechány v barvě materiálu, se tvůrci společně dohodli, ale jak budou vypadat výsostné znaky se jednalo jinde. Současná podoba naší vlajky vznikla v roce 1920 a pod jejím návrhem jsou podepsáni pánové Kursa, Jareš a Valsík. Jedno jméno je pečlivě vyškrábáno! Někomu se nelíbilo, že Cimrman modrobíločervenou vlajku v této podobě vojákům navrhoval už roku 1911! Bylo mu však jasné, že výrazné znaky na běžovém plátně by letadla prozradila nepříteli, a tak po delších úvahách dospěl k závěru, že pastelové barvy nahradí třemi odstíny okrové. Dnes běžná označením „low visibility“ Cimrmanen zmiňuje jako „blbě viditelné“.

Dokončení modelu výplety, bylo již otázkou jednoho večeru.

Slovo na závěr

Je mi jasné, že budu řadou hnidopichů označován za falzifikátora historie, že Cimrmanovo prvenství bude pro řadu odborníků z USA a Japonska těžko stravitelné. Na to mohu jen citovat našeho velikána: „Milí Yankeyové, milí Žaponci, můžete se mnou nesouhlasit, ale to je tak vše, co proti tomu můžete dělat!“

Foto autor

MODELÁŘSKÝ OBJEV STOLETÍ!

Pro Modelář pátral

MARTIN DECARLI

O tom, jak je staré plastické modelářství, se už spekuluje desítky let. Kterou stavebnici považovat za první, se hloubalo, kdo úplně první stavebnici navrhl a vyrobil jsme také neměli jasno. Nikdy by mne ani ve snu nenapadlo, že pravda, kterou dnes musí přijmout celý modelářský svět (nic jiného mu ani nezbyvá), se ukrývala v malé jihočeské vesničce, v malém sklepe 300 let starého domku č. p. 36 ve vesničce Zlatá Koruna...

Jak se Jára Cimrman k modelářině dostal

Jára Cimrman někdy kolem roku 1912 pobýval v cisterciáckém klášteře ve Zlaté Koruně. Mnozí, znalí klikaté cesty Cimrmanova života, si teď jistě uvědomí, jak blízko (asi 35 km) se nacházel od svého pozdějšího působišť, chudobince ve Frymburku! Korunský klášter už pár desítek let zel prázdnotou, a tak mistr ve svém úkolníčku přeskočil heslo církev a začal se zabývat dalším bodem předlouhého seznamu neodkladných záležitostí: Vymyslet plastické modelářství.

Nejprve bylo třeba zvolit správný typ předlohy. Cimrman po léta odebíral časopis Křídla monarchie, kde ho zaujaly stroje českého aviatika Eugena Čiháka. Když se osobně se vzduchoplavcem setkal, začal přemýšlet, jak by se Radid C dal využít pro jistě brzy ustavenou Českou armádu. Radil Čihákovi jak letoun upravit, jak jej vyzbrojit, kolik takové letectvo potřebuje strojů... Čihák si horčně dělal poznámky a mistrovo nápady poté zhodnotil alespoň v nerealizovaných studiích.

Cimrman si předsevzal, že první plastovou stavebnici se stane Rapid CB (B jako bojový)! Za poměr zmenšení zvolil jasně měřitko 1:72, které umožňuje modely této velikosti umístit do knihovny ve dvou řadách.

V hlavního města u firmy Wiener Gummi Bakelit und Zelluloidpresse Maschinenfabrik Prochazka und Sohnen koupil stroj, s jehož po-

mocí bylo možné lisovat jakékoliv díly z „nových“ hmot, jimž daly vzniknout především objevy amerického chemika belgického původu Leo Baekelanda (mimo jiné vynálezce Novolaku a Bakelitu). Základ nového oboru byl na spadnutí.

Předlohové díly vyřezané z měkkého lipového dřeva „okopíroval“ v negativní podobě do špalíků tvrdého bukového dřeva. Pravda, nebyl to nejjednodušší způsob, vlastně byl nejsložitější, ale to průkopníkovi nemůžeme mít za zlé. Po několika týdnech mravenčí práce byla dvoudílná forma hotova a mohla začít zkušební výroba. Pokus dopadl na výtečnou, rámečky s díly první plastické stavebnice letadla na světě začaly plnit kout klášterní světničky.

Cimrman nechtěl svou prvotinou zahltit celý svět, zaměřil se zatím jen na území rakousko-uherské monarchie. Úspěch se dostal okamžitě! Už na jaře 1912 bylo v Telčbumbu (dnešní Telč) vysláno První neoficiální mistrovství mocnářství o nejlépe postavený plastový model. Soutěžících se šlo na osm desítek, jedinou vadou na kráse bylo, že všichni soutěžili se stejným modelem, protože nikdo jiný stavebnice nevyrobil!

Když Jára viděl, že základní kámen je položen, opustil studené stěny kláštera a začal se věnovat dalším vynálezům ze svého nekonečného seznamu...

nebo písemně (stačí korespondenční lístek) s inzertním kupónem, který je v každém čísle, na adresu **Modelář, Baranova 29, 130 00 Praha 3**

■ **Prodám** stavebnice: Me 262A1a 850 Kč, Spitfire Mk. V.b + plechy 700 Kč, P-51D Mustang 550 Kč, A-10A Thunderbolt 750 Kč, Brewster Buffalo 350 Kč; vše Tamiya 1:48. Polovinu poštovného hradím. Tel.: 737 976 833

Prodám sbírku postavených modelů vojenských letadel od 1.sv.války do současnosti, různé

■ **Prodám** stříkací pistoli Tamiya za 2000 Kč.
Asi rok stará, párkrát použita v dobrém stavu.
Tel.: 721 958 085

■ **Koupím** plastové modely českých automobilů - Igra Old Timer (L+K, Tatra 11 atd.); KDN (škovky) v měřítku 1:43 i větším ; modely českých aut na bowden. Zdeněk Viktorin, e-mail: zdvik@seznam.cz

■ Za plány Modeláře remorkéru Jan Neruda a motorový člun SPS M1 nabízím plány Paolo-M, Vltava, torpédoborec 40, sovětský rychlý člun K203, hlídkový člun MO-4, jachta Renáta 1 a Santa Maria T54. E-mail: artnavy@seznam.cz

4/2006 • 269 MODELAR 65

ALBATROS D.V Eduard 1:48

Albatros D.V bol vyvinutý začiatkom roku 1917 a počas tohto a nasledujúceho roka sa stal najpoužívanejšou nemeckou stíhačkou. Od roku 1918 bol postupne nahradzovaný vynikajúcimi Fokkermi D.VII. Aj keď nedosahoval kvalít Fokkeru D.VII, bola to solídna zbraň vyrábaná vo veľkých sériách, ktorá umožňovala nemeckému letectvu úspešne čeliť spojeneckej prevahe v priebehu ťažkých bojov Prvej svetovej vojny.

ZDENO BUGAN

37 MM US ANTITANK GUN M-3 ProfiKit 1:35

Pri prochádzaní stánků na prvom pražské súťažnej výstave eDay som objavil novinku firmy PROFIKIT, americký PT kanon M-3 ráže 37mm. Pretože se o nı již nějakou dobu mluvilo a mělo to být úplně něco jiného než předchozí modely v tomto měřítku, neváhal jsem a stavebnici zakoupil.

PETR KLUSÁČEK

THE ESCAPE 54 mm

Když jsem sehnal všechny podklady na motoru, začal jsem očišťovat cínové drošky. První přišly na řadu figurky, na Andreu to bylo dost dobré... Klasika - očištění, odmaštění, slepení, vytmelení, nastříkání základovou a natření základními odstíny barev. Figurky jsem maloval obvyklým způsobem olejovými barvami, jak jsem Vám to v článkách popisoval již tolikrát, odstíny barev najdete v tabulce.

MICHAL KŘEPELKA

SUCHOJ T10-1 Zhengdefu (konverze Su-27) 1:48

Tento článek ve zkratce pojednává v první části o tom, jak OKB Suchého nejdříve před třiceti lety v měřítku 1:1 zpackali Flanker, a poté ho složitou cestou „konverze“ dotáhli do podoby, jak ho známe dnes. Druhá část článku se věnuje tomu, jak Flanker, jak ho známe dnes, dotáhnout cestou konverze nazpět k původnímu zpackanému stavu (Suchoj T10-1) měřítku 1:48.

JAN MIKEŠ

AVRO LANCASTER Hasegawa 1:72

Pro svůj model jsem si vybral za vzor letoun 463. Squadrony RAAF. Ta byla vytvořena 25. 11. 1943 z personálu a letadel přidělených ze sesterské 467. (také australské) squadrony. V prosinci 1943 podnikla svými šesti Lancastery nálet na Berlín a později se významně zapojila do přípravy invaze do Evropy.

ZDENĚK KRČMÁŘ

TBM-3 AVENGER Accurate Miniatures 1:48

Firma vydala v reedici stavebnici se speciálním zbarvením letadla patřícího do VT(N)- 90 Batmen používané pro noční operace. Tato verze nesla atraktivní barevné schéma se spodními plochami v barvě Non Specular Sea Blue.

JUAN MANUEL VILLALBA

4 duben 2006 ročník 57

Vydavatel: AEROMEDIA, a. s.
(IČO 25133322)

www.aeromedia.cz, www.letectvi.cz
v licenci Pražské vydavatelské společnosti

Adresa redakce
Modelář

Baranova 29, 130 00 Praha 3

Tel.: 222 710 331, mobil: 605 265 696

E-mail: modelar@aeromedia.cz

Šéfredaktor Martin Salajka
(salajka@aeromedia.cz)

Redaktor Jindřich Šterbáček
(sterbacek@aeromedia.cz)

Obchodní a inzertní oddělení:
Aeromedia, a. s., Baranova 38,
130 00 Praha 3

Tel.: (+420) 222 728 090, Fax: 222 718 814

E-mail: obchod@aeromedia.cz

Řádkovou inzerci přijímá redakce

Zásilková služba a předplatné:
222 728 090

Objednávky a zvýhodněné předplatné:

Aeromedia, a. s., Baranova 38,
130 00 Praha 3

Tel.: (+420) 222 728 090, Fax: 222 718 814

E-mail: obchod@aeromedia.cz

Předplatné pro rok 2006

u společnosti Aeromedia, a. s.:

roční 720 Kč / 840 Sk

pololetní 372 Kč / 430 Sk

u společnosti Mediaservis s. r. o.

roční 780 Kč, pololetní 390 Kč

Rozšiřuje Aeromedia a. s., společností holdingu PNS, a. s.
a ostatní distributoři,

ve Slovenské republice Magnet Press Slovakia, s. r. o.,
P. O. Box 169, 830 00 Bratislava.

Tel./fax: (+421-2) 67 20 19 52-3, 67 20 19 10, 20, 30

E-mail: predplatne@press.sk, www.press.sk

Velkoobchodní prodejci si mohou objednat časopis

Modelář za výhodných podmínek u Aeromedia, a. s.

Informace o předplatném podává a objednávky

přijímá Aeromedia, a. s., doručovatel tisku

a předplatitelské středisko,

ve Slovenské republice Magnet Press Slovakia, s. r. o.

Objednávky také přijímá Mediaservis s. r. o., Abocentrum,

Moravské náměstí 12D, P. O. Box 351, 659 51 Brno.

Objednávky tel.: 541 23 32 32, fax: 541 61 61 60,

e-mail: abocentrum@mediaservis.cz,

reklama tel.: 800 171 181

For the foreign subscription please write to:

Aeromedia, a. s., Baranova 38, 130 00 Praha 3,
Czech Republic

Tel./Fax: (+420) 222 718 814,

E-mail: obchod@aeromedia.cz

One year subscription for 2006

for Europe 78 Euro, overseas 96 USD

or PNS Hvozďanská 5-7,

148 31 Praha 4, Czech Republic

Distribuce: Česká pošta, s. p.,

Postservis OZ Přeprava

Předtisková příprava:

Reprodukce Baroa s. r. o.,

Svobodova 1, 128 17 Praha 2,

E-mail: baroa@atlas.cz

Grafická úprava: Iva Bílková

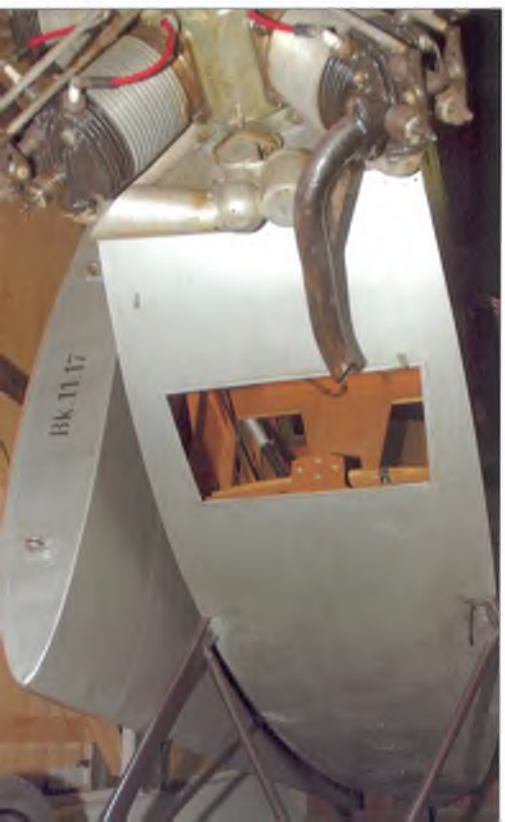
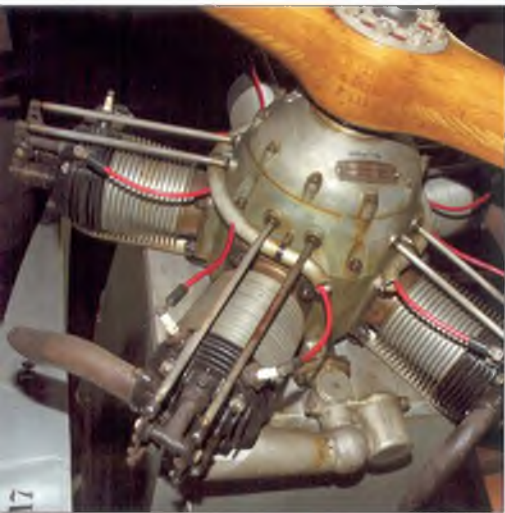
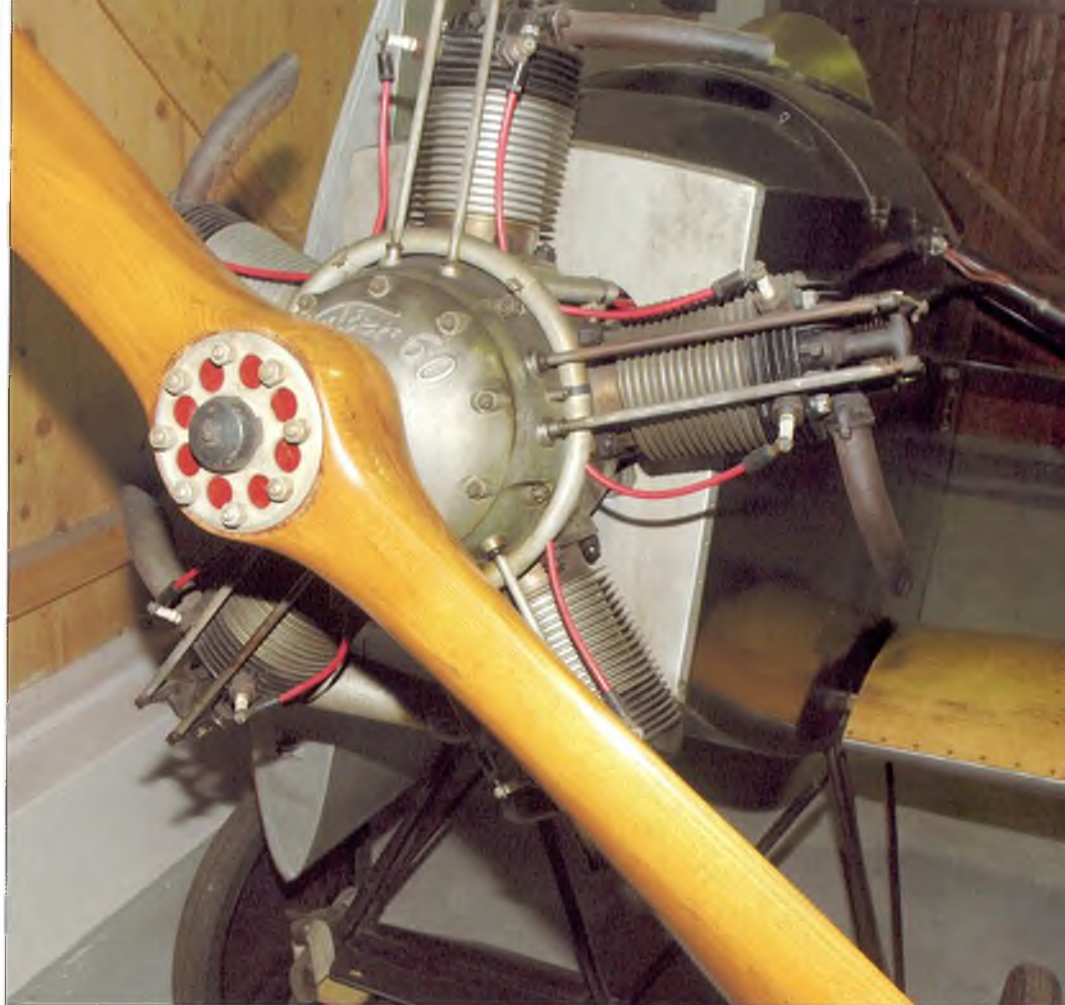
Tisk: Integraf, s. r. o., Náchod

Redakci nevyžádané příspěvky se nevracejí.

© Aeromedia 2006

ISSN 1214-7842

Registrační značka: MK ČR E 2275

Avia Bk.11.17

Avia BH-9 a BH-11

Po roce 1926 dostala část letounů Avia B.9 a 11, sloužících k pilotnímu výcviku, jednotný nátěr hliníkovou barvou na všech plochách. Příkladem může být B.9.9, která ve Vojském leteckém učilišti létala s motorem C180 a modrými potahy disků kol. Dnes je tento stroj vystaven v Dopravní hale NTM v původní čtyřbarevné kamufláži

Také letouny Avia B.11 byly výrobcem dodávány ve čtyřbarevném zbarvení (zelená, hnědá a písková na svrchních a hliníková barva na spodních plochách). Rozmístění barevných polí bylo vcelku standardní a u jednotlivých kusů se lišilo pouze v detailech. Příkladem může být B.11.3 v podobě, ve které jej v Avii přebírala vojenská správa

V roce 1926 opustilo československé letectvo dosavadní čtyřbarevnou kamufláž a zavedlo jednoduché zbarvení v kombinaci barvy khaki na svrchních a hliníkové (tzv. hliníkový bronz) na spodních plochách. Současně byly změněny i výsostné znaky z praporových na kokardy. Bílý obdélník na trupu označoval příslušnost k leteckému učilišti

Zřejmě největšího sportovního úspěchu dosáhly Avie v roce 1926, kdy osádka Bican-Kinský obhájila vítězství v závodech Coppa d'Italia. Jejich letoun BH-11C (výr. č. 18, L-BONK) byl zbarven bílou barvou na všech plochách, pouze podvozek a potah středů kol byly červené. Na boku trupu nesl kromě poznávací značky ještě velké typové označení

Západočeský aeroklub v Plzni používal v polovině 30. let také letoun Avia BH-11.10 OK-AZG. Tento stroj nesl zajímavé zbarvení – celý drak byl velmi světlý (bílá či světlá krémová barva), přičemž s největší pravděpodobností černá (či velmi tmavě červená), stejně jako náběžná hrana křídla, VOP a ozdoby na směrovce a spodku trupu. Na přídě stroj nesl znak Avie, nápis Západočeský aeroklub a reklamu na oleje Speedwell. Letoun byl v říjnu 1936 po havárii odepsan

Slavný letoun BH-11.18 létal po předání Západočeskému aeroklubu v několika podobách. Jednu z nich z poloviny 30. let zachycuje tato rekonstrukce. Stroj měl zřejmě trup natřený dvěma odstíny modré barvy, přičemž tmavším odstínem byly natřeny také náběžné hrany křídla.

Křídlo, ocasní plochy a spodek přídě trupu byly hliníkové. Na trupu nesl kromě nové bílé, černě lemované poznávací značky OK-IZZ, také typové označení a název aeroklubu. Vzpěry podvozku zřejmě zůstaly červené

Později dostala BH-11.18 pestřejší zbarvení trupu, které tvořily zřejmě červené pásy s hliníkovým lemem na modrém podkladě. Křídla a ocasní plochy zůstaly hliníkové, i když později se na směrovce a VOP objevilo zřejmě modré lemování. Letoun měl poznávací značku bez lemu a na trupu nesl označení aeroklubu, továrny Avia a reklamní nápis. Tento letoun se zachoval a je vystaven v původní podobě v leteckém muzeu ve Kbelích